

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

54. aastakäik

6. aprill 2011

Teatis nr	Sisukord	Lehekül
I	<i>Resolutsioonid, soovitused ja arvamused</i>	
	ARVAMUSED	
	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	
	Täiskogu 469. istungjärk 16. ja 17. veebruaril 2011	
2011/C 107/01	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Teise toorme (vanaraua, ümbertöötatud paberi jms) kättesaadavus” (omaalgatuslik aramus)	1
	III <i>Ettevalmistavad aktid</i>	
	EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE	
	Täiskogu 469. istungjärk 16. ja 17. veebruaril 2011	
2011/C 107/02	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Kesk pangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Majanduspoliitika parem koordineerimine aitab suurendada stabiilsust, elavdada majanduskasvu ja luua enam töökohti – ELi majandusjuhtimise tõhustamise hoovad” ” KOM(2010) 367 lõplik	7

ET

Hind:
4 EUR

(Jätub pöördele)

<u>Teatis nr</u>	Sisukord (jätkub)	Lehekülj
2011/C 107/03	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Euroopa Keskpangale „Pangakriiside lahendamise fondid”” KOM(2010) 254 lõplik	16
2011/C 107/04	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Euroopa Keskpangale „Finantsteenuste reguleerimine jätkusuutliku kasvu tagamiseks”” KOM(2010) 301 lõplik	21
2011/C 107/05	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2000/25/EÜ paindlikkuskava alusel turule viidud traktoreid käsitlevate sätete osas” KOM(2010) 607 lõplik – 2010/0301 (COD)	26
2011/C 107/06	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta” KOM(2010) 537 lõplik – 2010/0266 (COD) ning „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks” KOM(2010) 539 lõplik – 2010/0267 (COD)	30
2011/C 107/07	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr .../..., millega sätestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks” KOM(2010) 498 lõplik	33
2011/C 107/08	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Tegevuskava vähese CO ₂ -heitega energiasüsteemi saavutamiseks aastaks 2050” (ettevalmistav arvamus)	37
2011/C 107/09	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) rakendusi käsitlev tegevuskava” ” KOM(2010) 308 lõplik	44
2011/C 107/10	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule turvaskannerite kasutamise kohta ELi lennujaamades” KOM(2010) 311 lõplik	49
2011/C 107/11	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse esimene raadiospektripoliitika programm” KOM(2010) 471 lõplik – 2010/0252 (COD) ja „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa lairibaihendus: investering digitaalvaldkonnale tuginevasse majanduskasvu” ” KOM(2010) 472 lõplik	53
2011/C 107/12	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Võrgu- ja Infoturbeameti (ENISA) kohta” KOM(2010) 521 lõplik	58

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

TÄISKOGU 469. ISTUNGJÄRK 16. JA 17. VEEBRUARIL 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Teisese toorme (vanaraua, ümbertöötatud paberi jms) kättesaadavus” (omaalgatuslik arvamus)

(2011/C 107/01)

Raportöör: **Josef ZBOŘIL**

Kaasraportöör: **Enrico GIBELLIERI**

15. juulil 2010. aastal otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Teisese toorme (vanaraua, ümbertöötatud paberi jms) kättesaadavus”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööstuse muutuste nõuandekomisjon võttis arvamuse vastu 13. jaanuaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011. aastal (16. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 88, erapooletuks jäi 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hindab väga kõrgelt konkreetsete tööstusliitude analüüsi, milles selgitatakse praegust olukorda ja tõenäolisi tulevikutsenaariume, mis võivad teiseste toorainete turul nõudmise ja pakkumise tõsiselt tasakaalust välja viia.

1.2 Samuti osutab komitee asjaolule, et toorainete kättesaadavust kui sellist käsitletakse mõnes riigis (USA, Hiina) strateegilise küsimusena. Muidugi ei ole ka teised toorained neis riikides sarnasest rangemast režiimist välja jäetud. Seepärast tervitab komitee asjaolu, et materjali tõhusast kasutamisest on saanud keskkonna peadirektoraadi peamine prioriteet.

1.3 Vajaliku tooraine kättesaadavus on tööstusharude lõikes väga erinev, ka vajalike materjalide vood on oma iseloomu ja materjalide traditsioonilise kasutusviisi poolest erinevad. Mõnel juhul, näiteks klaasi- ja rasetööstuse puhul, oleks materjali

tõhusa kasutamise eesmärki lihtne saavutada olemasolevate süsteemide ja tootmisprotsesside parendamise ja tasakaalustamisega täpselt määratletud stiimulite abil. Komitee hoiatab, et need stiimulid ei tohi kahjustada ei töökohtade kvaliteeti ega arvu ringlussevõtu tegelevas ja töötlevas tööstuses.

1.4 Praegu eksporditakse suures koguses kogutud teiseseid tooraineid, ehkki neid on hädasti vaja Euroopa põhi- ja töötlevas tööstuses. See suundumus kahjustab tõsiselt tööhõivet kõigis töötleva tööstuse harudes.

1.5 Olemasolevates spetsiaalsetes kogumissüsteemides tekkivat survet kogutud jäätmete liigse koguse näol leevendatakse tihti sellega, et kõnealused kogutud jäätmete kategooriad müüakse lihtsalt valimatult maha, ilma igasuguse lisatöötlemiseta ja ilma et oleks tagatud jäätmete lõplik kasutamine Euroopa Liidus.

1.6 Kahjuks kasutatakse tähtsate teisese tooraine voogude otsesest kontrollist möödahiilimiseks tihti ebaseaduslikke kauplemisvõtteid. Näiteks teatud teisese tooraine voogude puhul kasutatakse jäätmeveo määruse nõuete täitmise vältimiseks võltsitud tollideklaratsioonid, milles liigitatakse jäätmed kasutatud kaupadeks.

1.7 Selliselt ei too ELi maksumaksjate nimel kogutud jäätmevoosid kavatsetud kasu, vaid pigem vähendavad vastavate tööstusharude konkurentsivõimet, piirates teiseste toorainete tarnet ja/või muutes selle põhjendamatult kulukamaks.

1.8 Samal ajal on ilmselge, et paljud ringlussevõttu reguleerivad konkreetsete määrused ei ole sõnastatud ühtselt. Need kipuvad keskenduma kogumise ja ringlussevõtu üksikutele, eraldiseisvatele aspektidele ega arvesta süsteemides ja protsessides mõjuvate turujõududega.

1.9 Ka REACHi määrus põhjustab mõnes ringlussevõttuga tegelevas tööstusharus probleeme, sest selgelt ei ole vahet tehtud kasutuselt kõrvaldatud kaupade (jäätmed) ja kasutatud kaupade vahel. Seepärast ei ole see heade kavatsustega loodud kontseptsioon oma eesmärgi täitnud. Mõned mõjutatud tööstusharud, näiteks paberitööstus, on ummikust väljapääsu leidnud, samas kui teised alles otsivad toimivaid lahendusi. See on hea näide õigusraamistiku ebahühtlusest, mille eest tööstusharude esindajad juba eelnevalt hoiatasid.

1.10 Paremini tasakaalustatud tulemuste saavutamiseks tuleks üksikasjalikult analüüsida turujõudude ja olemasoleva reguleeriva raamistiku vahelist vastuolu. Üks võimalik ettepanek võiks olla eksporditollimaksude kohaldamine kaitseks väärtuslike materjalide kaotamise ohu eest. Sellised meetmed peaksid ilmselt järgima Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) eeskirju. Võib-olla peaks Euroopa Liit WTOga kokku leppima eritingimustes, sätestades strateegilise tähtsusega jäätmete ekspordipiirangutele/tollidele selged ja läbipaistvad tingimused.

1.11 Teine võimalus oleks leppida kokku turu tegelikust arengust sõltuvate paindlike ringlussevõtu sihtmärkide suhtes, s.o turu madalseisu ajal (väiksem nõudlus) võiks ringlussevõtu sihtmärke vähendada, samas kui suure nõudlusega buumiaegadel tuleks neid jälle suurendada. Samal ajal tuleb mõelda, kuidas arukalt tagada, et kogu konjunktuuritsükli vältel säiliks kogu väärtusahelas asjaomaste sektorite (näiteks pakendijäätmed, paber jne) hädavajalik tööhõivemäär.

1.12 Veel üks võimalus oleks võrdsustada ringlussevõtu sihtmärgid/kvoodid ainult sellise jäätmete mahuga, mille korduskasutus ELis on võimalik, jättes välja välismaale müüdüd jäätmed,

mida ELi rajatistes ei ole võimalik kasutada. Siiski peaks sellise meetmega kaasnema sihtmärkide/kvootide kohandamine tasemele, mis vastab ELi tegelikule ringlussevõtu võimele.

1.13 Komitee toetab igati tööstuse esindajate üleskutset ELile töötada välja kõikehõlmav ja järjekindel poliitika toorainete pikaajalise jätkusuutliku kättesaadavuse ja ressurside kasutamise kohta. See poliitika peaks toetama Euroopa tööstuse jõupingutusi kasutada ressursse hällist hällini. Ringlussevõttu tuleks toetada jäätmekogumisinfrastruktuuri parandamisega, õiguskindluse ja võrdsete konkurentsitingimuste loomisega ning mittevajaliku halduskoormuse kaotamisega. Selle keskse tingimuse täitmiseks peavad kõik määrused, direktiivid ja otsused olema hästi tasakaalustatud ja ühtsed.

1.14 Jäätmeid käsitlevates ELi määrustes sätestatakse juriidilised kohustused kõigile jäätmevootsükli osalejatele ning asjaomased asutused peaksid rangelt kontrollima ja nõudma nende kohustuste täitmist. Nende harimine ja koolitamine on esmatähtis eeldus, et võidelda mõne vastutustundetu osaleja ebaseadusliku tegevuse vastu, mis peamiselt toimub rahvusvahelises kaubanduses.

1.15 ELi kliimamuutustepoliitika igas osas tuleb arvestada teiseste toorainete keskkonnakasuga. Seejuures tuleb vältida vastuolusid: näiteks ei kajasta ELi heitkogustega kauplemise süsteem energia kokkuhoidu ega süsinikdioksiidi heite vähendamist, mis saavutatakse taaskasutatavate toorainete kasutamisega muudes tööstussektorites ja ehituses; see koormab neid sektoreid asjatute lisakuludega.

1.16 Lisaks peaks sellise keeruka raamistiku haldamisel toimuma tõsine pidev sotsiaalne dialoog, et soodustada asjaomastes väärtusahelates uute kvaliteetsete töökohtade teket.

2. Sissejuhatus

2.1 Toorainete jätkusuutlik kättesaadavus ja nende säästev kasutus on ELi säästva arengu poliitika peamised elemendid. Need on ELi tootva tööstuse praeguse ja tulevase konkurentsivõime alus⁽¹⁾. Tooraine – nii esmase kui ka teisese – tarneahtelad on tõelised majandussektorid, mis loovad Euroopas töökohti ja rikkust. Ringlussevõtt on majandustegevus, mis annab olulise panuse ELi SKPsse. Kasutatud materjalide ja toodete kogumises osalevad kodanikud, kohalikud omavalitsused ja riigiasutused, kes on investeerinud töhusatesse süsteemidesse, et olla valmis täitma üha suurenevat nõudlust pikaajalise jätkusuutlikkuse järele.

⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Tooraineid käsitlev algatus – majanduskasvu ja tööhõive seisukohast kriitiliste vajaduste rahuldamine”, ELT C 277, 17.11.2009, lk 92.

2.2 Tuleb arvesse võtta, et esmased ja teised toorained täiendavad üksteist: teised materjalid on keskkonnasäästlik viis väärtuslike ressursside majandusse tagasitoomiseks, kuid üldiselt ei suuda nad (veel) rahuldada suurenevat nõudlust materjalide (paber, metallid ja mineraalid) järele. Vaja on neid mõlemaid ja nad täiendavad üksteist. Teisete toorainete kogumissüsteemide ja kasutamise parandamine ELis aitab kaasa ELi 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamisele.

2.3 Tööstuse esindajad kutsuvad ELi üles töötama välja kõikehõlmava ja järjekindla poliitika toorainete pikaajalise jätkusuutliku kättesaadavuse ja ressursside kasutamise kohta. See poliitika peaks toetama Euroopa tööstuse jõupingutusi kasutada ressursse hällist hällini. Tooraineid käsitlev algatus, jäätmetekke vältimise ja jäätmete ringlussevõtu temaatiline strateegia, loodusvarade säästva kasutamise temaatiline strateegia ja volinik Janez Potočnik juhtalatus „Ressursitõhus Euroopa” on kõik üksteisega seotud algatused, mis peaksid olema ühtsed ja integreeritud. Samuti tuleks arvesse võtta muid algatusi, nagu jätkusuutlik tarbimine ja tootmine, jäätmete raamdirektiiv või muud ringlussevõtu ja ressurssidega seotud poliitikasuunad.

3. Suurte teisete toorainete voogude jaotus ⁽²⁾

3.1 On olemas traditsiooniliselt ringlussevõetavad materjalid, nagu vanaraud ja värviline vanametall, vanapaber, papp ja klaas, mille ringlussevõtul ja enam-vähem suletud tsüklis kasutamisel on pikk ajalugu ja traditsioonid. Need tööstusharud ei saa eksisteerida ilma pideva taaskasutatud materjalide ja kasutatud kaupade juurdevooluta. Mõne muu materjali, näiteks plastide ringlussevõtt on suhteliselt uus nähtus ja võrreldes traditsiooniliste materjalidega ei toimu materjali korduskasutamise protsess nende puhul tingimata suletud tsüklis.

3.2 Oluliste teisete toorainete ringlussevõtmise viis määrab ära nende materjalide vood ja nende väärtusahelas osalejad.

3.2.1 **Raua- ja terasejätmed.** Üldiselt tähendab raua- ja terasejätmete ringlussevõtt nende kogumist, sorteerimist, kokkupakkimist, pakendamist, lõikamist, purustamist ja/või suuruse järgi sorteerimist ja lõpuks sulatamist metallurgiatehases. Vanarauda kogutakse kas eraldi või segatuna, sorteeritakse seejärel kogumispunktis ning müüakse käitlemistehastele või saadetakse otse terasetehastele. Pärast vanaraua saabumist käitlemistehasesse eraldatakse erinevat sorti metallid ja valmistatakse need ette purustamiseks või suuruse järgi sorteerimiseks. Purustamine ja suuruse järgi sorteerimine on tihti vajalikud eraldamise järgmise etapi jaoks. Roostevaba terase puhul kogutakse suuremad tükid eraldi või sorteeritakse enne purustamist kogumispunktis. Väiksemad roostevaba terase tükid eraldatakse mitmeastmelise eraldamisprotsessi käigus. Terasetehases suunatakse raua- ja terasejätmed tavaliselt otse sulatusahju.

⁽²⁾ Enamik andmeid on Teadusuuringute Ühiskeskuse jäätmeteemalistest uuringutest (<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/>) ja kõnealuse sektori statistikast.

3.2.1.1 Euroopa terase taaskasutamise tööstus (käitlemise etapis) on suhteliselt koondunud, seitse äriühingut tarnivad u 40 % kogu terasetehastele minevast vanarauast. Rahvusvahelise Taaskasutuse Nõukogu (*Bureau of International Recycling, BIR*) ja Euroopa Vanaraua Taaskasutamise ja Ringlussevõtu Föderatsiooni (*European Ferrous Recovery & Recycling Federation, EFR*) andmete kohaselt on ELi 27 liikmesriigis kokku u 42 000 kogumispunkti. Vanametallisektori hinnangul kuuluvad neist 250 suurettõtetetele, 9 000 keskmise suurusega ja suurtele ettevõtetele, kes käitlevad enam kui 120 000 tonni aastas, ja ülejäänud umbes 36 000 kogumispunkti kuuluvad keskmise ja väikese suurusega ettevõtetele.

3.2.1.2 Kogumissüsteemid võivad varieeruda tootetüüpide kaupa ja riigiti. Suured kasutuselt kõrvaldatud tooted ja suurtes kogustes tekkivad jäätmed, näiteks need, mis tekivad ehitusel ja lammutusel, transporditakse tavaliselt otse kogumispunkti või käitlemistehasesse. Nii kasutuselt kõrvaldatud sõidukite direktiivis kui ka elektroonikaromude direktiivis tehakse taaskasutamine, seega jäätmete kogumine tootjate ülesandeks. Väiketooted, näiteks pakkematerjale, koguvad kohalikud asutused, mis tähendab, et nende puhul ei juhi kogumist vanametallisektor, ehkki see tööstusharu on teinud mõned algatused kasutatud joogipurkide osas, luues näiteks kogumispunkte ja sorteerimisplatse, kus teras- ja alumiiniumpurgid eraldatakse ja pakitakse transpordiks käitlemis- või metallurgiatehasesse.

3.2.1.3 Vanametall on üks väheseid teiseseid tooraineid, mille puhul võib Euroopas prognoosida pidevat kättesaadavust ja isegi väikest ülejääki; vanametalli kaubandus ELis, samuti import ja eksport muudesse riikidesse on välja kujunenud aastakümnete jooksul. Raske on hinnata ELis transporditava vanametalli kogumahtu. Hinnangulised andmed 2008. aasta impordi ja ekspordi kohta on vastavalt 5,3 miljonit tonni aastas ja 12,9 miljonit tonni aastas, samas kui vanametalli kogutarbimine samal aastal ulatus 112 miljoni tonnini.

3.2.2 **Värviline vanametall ja muud neid metalle sisaldavad jäätmevood.** Võrreldes raua ja terasega on värvilised metallid palju mitmekesisemad a) eri tüüpi metallide poolest, b) kättesaadavate ressursside poolest ja c) meetodite poolest, mida tuleb kasutada konkreetse metalli eraldamiseks jäätmevoost. Kõige tähtsamad metallid, mida käideldakse ka kõige suuremas koguses, on alumiinium, tsink, plii ja vask; samuti leidub jäätmevoogudes selliseid metalle nagu tina ja väärismetallid, mida on asjakohaste meetoditega võimalik jäätmevoogudest eraldada.

3.2.2.1 Kogumissüsteemid on samad või sarnased vanaraua puhul kasutatavatele. Kvaliteetse taaskasutatud metalli saamiseks kasutatud toodetest (romusõidukid, elektroonikaromud) kasutatakse arenenud tehnoloogiaid. Seevastu peamiste värviliste metallide jäätmevoogudest „kaevandamise” efektiivsus on väga suur ja nende taaskasutamise määrad on samuti väga kõrged.

3.2.2.2 Tuhk ja šlakk on samuti tähtsad värviliste metallide taaskasutamise allikad, millest metallide eraldamine vajab eritehnoloogiasid. Värviliste vanametallide suurel määral kasutamata allikad on vanad kaevandusjäädid ELi maagikaevanduspiirkondades. Kuigi ELi üldised jäätmeid käsitlevad õigusaktid neile kaevandusjäätmetele⁽³⁾ ei kehti, tuleks ka neile toormetele tähelepanu pöörata, kui see on majanduslikult kasulik.

3.2.3 **Ümbertöötatud paber.** Paberitööstus on sektor, mis tugineb algusest peale taastuvatele ressurssidele ja ringlussevõtule, kusjuures paberivalmistamise esmaseks tooraineks on kaltsud. Paberi ringlussevõtt on olnud siiani suhteliselt lihtne ja seni on selle materjali kasutamine olnud valdav. Tavaliselt on olemas kaks mahukat jäätmevoogu (nagu ka vanaraua puhul) – tööstuslik vanapaber (mh pakendi- ja trükitööstus) ja tarbija toodetud jäätmed (olmejäätmed). Eelistatakse sorteeritud jäätmeid, seega nõutakse olmejäätmete korral vanapaberi eraldi kogumist ja elementaarset sorteerimist.

3.2.3.1 Hiljutine majanduslangus mõjutas oluliselt materjali-vooge; 2009. aastal vähenes vanapaberi kasutamine 7,6 %, st 44,9 miljoni tonnini. Esimest korda vähenes kogumine 3,6 %, st 56,6 miljoni tonnini, samas kui paberi tarbimine vähenes samal perioodil 10,1 %. Vanapaberi eksport kolmandatesse riikidesse (v.a Norrasse ja Šveitsi) jätkas tõusu, jõudes 12,8 miljoni tonnini, kusjuures 96,3 % sellest saadeti Aasia turgudele. Aasias läks enamik sellest materjalist Hiinasse (71,4 % Euroopa ekspordist). Sellel erakordsel aastal toimunud sündmuste tulemusena kasvas ringlussevõtu määr järsult rekordkõrguseni, jõudes 2009. aastal 72,2 %ni, olles aasta varem jõudnud 66,7 %ni. Majanduse taastudes võib see suundumus ajutiselt vastupidiseks muutuda, sest ringlussevõtt ei suuda võib-olla paberi tarbimise elavnemisele kohe järele jõuda. Tulenevalt hiljutistest muutustest tööstuse struktuuris moodustab vanapaber praegu 44,2 % ja puitmass 40,4 % Euroopa Paberitööstuse Konföderatsiooni riikides paberitootmisel kasutatavast kiudainest.

3.2.4 **Klaas.** Klaasi on võimalik uute klaasmahutite tootmiseks korduvalt kvaliteedikadudeta 100 % ringlusse võtta. Kogutud klaasi kasutatakse uue sama kvaliteetse klaasi tootmiseks. See teeb klaasist tõelise hällini ringlussevõetava materjali. Kuni 90 % klaasijäätmetest on võimalik kasutada uute klaasmahutite tootmiseks; klaasijäätmete kasutamise ainus reaalne piiraja on praegu taaskasutatud klaasi kogus ja klaasijäätmete kättesaadavus Euroopas.

3.2.4.1 Klaasi taaskasutamise süsteem on suhteliselt lihtne – enamik taaskasutatud klaasist pärineb pakendijäätmetest (kasutatud klaasmahutid) ja väike kogus on taaskasutatud ehitusjäätmetest (lehtklaas). Klaasmahutite keskmine ringlussevõtuks kogumise määr ulatub ELi 27 liikmesriigis 65 %ni; 2008. aastal koguti kogu Euroopas (sh Norra, Šveits ja Türgi) peaaegu 11,5 miljoni tonni klaasmahuteid.

3.2.4.2 Klaasi puhul on väljakutseks võtta ringlusse ülejäänud 7 miljonit tonni klaasi, mis 2008. aastal turule viidi, kuid mida ei ole ringlusse võetud. On ülimalt tähtis parandada Euroopa Liidus ringlussevõttu ja toetada asjakohaseid ringlussevõtu süsteeme.

3.2.4.3 Lehtklaasi ja romusõidukite klaasi kogumise ja taaskasutamise süsteemid ei ole veel piisavalt välja töötatud, mistõttu see väärtuslik ressurss jääb praegu veel koormaks keskkonnale.

3.2.5 **Plastjäätmed** moodustavad kõigest prügilatesse saadetavatest tahketest jäätmetest u 25 %. Plastmaterjalid lagunevad halvasti ja seetõttu kestab nende lagunemine pärast prügilates ladestamist kaua. Plasti põletamine energia saamiseks peab toimuma kontrollitud asjakohastes rajatistes, sest tekib palju ohtlikke heiteid.

3.2.5.1 Peamised plaste kasutavad sektorid, mis on ühtlasi ka plastjäätmete peamised tekitajad, on järgmised: pakenditööstus (38,1 %), kodumajapidamised (22,3 %) ja ehitus (17,6 %). Potentsiaalselt kogutavatest plastjäätmetest langeb rohkem kui 80 % hulgi- ja jaemüügisektoris tekkivate pakendite arvele. Kodumajapidamiste segaprügist plastjäätmete kogumine ja käitlemine näib olevat üks kõige raskemini hallatavaid jäätmevooge. Enamik ehitusel kasutatavatest plastidest on mõeldud pikaajaliseks kasutamiseks.

3.2.5.2 Mõned plastjäätmed ei sobi ringlussevõtuks, näiteks toidupakendid või muude materjalidega segatud plastikud, sest saastunud plastiku puhastamine oleks kulukam kui toote väärtus, arvestades sellele kuluva energia suurt hulka. Siiski võib neid jäätmeid kasutada energia saamiseks.

3.2.5.3 ELi 27 liikmesriiki on plastjäätmete, lõikmete ja jääkide netoeksportijad. Pärast 1999. aastat on vahe impordi ja ekspordi vahel pidevalt suurenenud. Pärast väikest tõusu ajavahemikul 1999–2002 suurenes eksport ajavahemikul 2002–2006 järsult 2,1 miljoni tonnini. Ajavahemikul 1999–2006 suurenes import 55 000 tonnilt 256 000 tonnini.

3.2.5.4 Polüesterstaapelkiudude puhul moodustab polüetüleentereftalaat (PET) 70 % ELis töödeldavatest toormaterjalidest. PET-pudelite kättesaadavus on seega äärmiselt oluline. Ent Euroopa tootjad seisavad praegu silmitsi tõsiste probleemidega, sest ettevõtjad saavad polüetüleentereftalaati üha enam kas helveste (purustatud pudelitükid) või pudelipallide kujul Kaug-Idasse, eelkõige Hiinasse. Hiina kaotab praegu PET-jäätmete impordipiirangud, et soodustada veelgi enam selle olulise teise toorme väljavoolu EList.

⁽³⁾ Kaevandustööstuse jäätmetele kehtib direktiiv 2006/21/EÜ.

4. Ringlussevõtu õigusraamistik

4.1 Otsereguleerimine ELis

4.1.1 Ringlussevõttu tuleks toetada jäätmekogumisinfrastruktuuri parandamisega, õiguskindluse ja võrdsete konkurentsitingimuste loomisega ning mittevajaliku halduskoormuse kaotamisega. Selle keskse tingimuse täitmiseks peavad kõik määrused, direktiivid ja otsused olema hästi tasakaalustatud ja ühtsed. Ehkki jäätmete raamdirektiiv (2008/98/EÜ) on käivitanud liikumise soovitud suunas, tuleb seda käsitleda esimese etapina, mida on vaja pidevalt tegeliku olukorraga kõrvutada ja järgnevalt parendada.

4.1.2 Muud tähtsad õigusaktid on direktiiv 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta selle kehtivas sõnastuses, direktiiv 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta, määrus (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta ja direktiiv 2002/96/EÜ elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta. Eespool nimetatud direktiivides on sätestatud suvalised ringlussevõtu sihtmärgid, mis moonutavad teiseste toorainete vaba turgu. Arvestades peaaegu pidevalt toimuvaid muutusi ja muudatusi, tuleb selle raamistiku mõju kogu aeg jälgida.

4.2 **Kaudne reguleerimine.** Taaskasutamise ja ringlussevõtu protsesse ei reguleeri mitte ainult mitmesugused jäätmeid käsitlevad õigusaktid, vaid ka konkreetseid tööstusharusid või tööstust tervikuna reguleerivad õigusaktid, millest tulenevad omakorda lisapiirangud ja kontrollimeetmed. Selles valdkonnas on kõige tähtsam REACHi määruse (EÜ 1907/2006) ja ELi kliimamuutuste poliitika mõju.

4.2.1 Jäätmed ei kuulu REACHi määruse reguleerimisalasse, kuid taaskasutatud aine või segu võib sattuda kõnealuse määruse reguleerimisalasse kohe, kui vastavate kriteeriumide alusel ei ole enam tegemist jäätmetega. Komisjon on selle probleemiga tegelema ja asjaomased tehnilised töörihmad on esitanud enam-vähem rahuldavad ettepanekud tupikust väljumiseks. Siiski on veel ka otsustamata küsimusi. Väga kasulikud uuringud on kättesaadavad komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse Seville asuvas Tulevikutehnoloogiate Instituudis koos teabega, mis on olemas Euroopa Kemikaaliametil ja mis võib aidata probleeme lahendada. Siiski ei ole täielikult välistatud registreerimise oht, isegi juhtudel, kus registreerimisest ei oleks mingit kasu.

4.2.2 ELi kliimamuutuste poliitika peaks soodustama mitmesuguseid stiimuleid, mis tooksid kaasa kogu maailma kooskõlastatud ja jätkusuutliku ülemineku peamiselt fossiilsetelt energiaallikalt alternatiivsetele energiaallikatele. ELi kliimamuutuste poliitika koosneb üksikutest elementidest, mis väidetavalt on integreeritud, kuid kahjuks on see integratsioon olemas pigem sõnades kui tegelikkuses. Mõned selle poliitika komponendid mõjutavad oluliselt taaskasutamise ja ringlussevõtu protsesse: uuendatud ELi heitkogustega kauplemise süsteem Kyoto-järgseks perioodiks kahjustab tootmiseseadmete käitajaid oma administra-

tiivse lähenemisviisiga toetuste määramisele ajavahemikuks 2013–2020. Lisaks kurnab järk-järgult kasutusele tulev enam-pakkumise süsteem käitajate rahalisi vahendeid, jättes neile veelgi vähem raha investeerimaks tulevastes süsinikdioksiidi heite vähendamise protsessidesse. Teisest küljest ei kajasta ELi heitkogustega kauplemise süsteem energia kokkuhoidu ega süsinikdioksiidi heite vähendamist, mis saavutatakse taaskasutatavate toorainete kasutamise muudes tööstussektorites ja ehituses.

4.2.3 Ka taastuvenergia direktiiv tekitab probleeme. Suur surve kasutada taastuvaid energiaallikaid ja nende massiline tasakaalustamata toetamine loob tõsise ohu, et suures koguses taaskasutatud teiseseid tooraineid (igat sorti biomass, vanapaber) hakatakse materjali korduskasutamise asemel suunama energia – elektri ja sooja – tootmisesse. Kõiki neid ohte tuleks asjakohaselt analüüsida ja piisavalt vähendada, kui soovitakse teiseste toorainete kättesaadavust säilitada ja võimaluse korral isegi parandada. Mõiste „biomass“ määratlust tuleb järgida ning vajadusel täpsustada, et ära hoida selle väärkasutust taastuvenergia tootmise eesmärgil. Turgu moonutavate toetuste tõttu juhtub mõnel juhul isegi see, et esmaseid toormeid (puitu) lihtsalt põletatakse.

4.2.4 Jäätmeid käsitlevates ELi määrustes sätestatakse juriidilised kohustused kõigile jäätmevootsiklis osalejatele ning asjaomased asutused peaksid rangelt kontrollima ja nõudma nende kohustuste täitmist. Nende harimine ja koolitamine on esmatähtis eeldus, et võidelda mõne vastutustundetud osaleja ebaseadusliku tegevuse vastu, mis peamiselt toimub rahvusvahelises kaubanduses.

5. Suurte teisese tooraine voogude väärtusahelad ja neis osalejad

Punktis 3 esitatud jaotusest selgub, et teisese tooraine voogude vahel on suured erinevused. Mõned neist toimivad peaaegu iseenesest traditsiooniliselt toimivate jäätmete kogumis-, eeltöötus- ja käitlussüsteemide (sh sorteerimine) loomulikul alusel, enne kui taaskasutatud materjalid tarnitakse suurtesse tehastesse. Taaskasutamise ja ringlussevõtu protsesside võimalike riskide tuvastamiseks ja vältimiseks võib leida mitu tegurit.

5.1 Üks keskseid tegureid, mis mõjutab materjali lõplikku kättesaadavust, on teiseste toorainete rahaline väärtus. Jäätmete kogumine ja eeltöötus on kontsentreeritud jäätmevoos (raud, klaas ja paber) puhul suhteliselt odavad etapid ja saadavad teiseseid tooraineid on suhteliselt mõistliku hinnaga kättesaadavad. Turutingimused mõjutavad kogu suletud tsüklit. Teisest küljest on olemas järjest suurenev ringlussevõtu segment, mis ei järgi mitte materjalide turuhindu, vaid ELi jäätmepoliitikat. Enamikku pakendijäätmeid, elektroonikaromusid või biolagunevaid jäätmeid käideldakse selleks, et saavutada erinevates direktiivides sätestatud sihtmärgid.

5.1.1 Selliste teiseste toorainete tootmine nendest jäätmevoogudest ei ole maailmaturul majanduslikult jätkusuutlik. Jäätmete kogumine, sorteerimine ja töötlemine toimub kas laiendatud tootjavastutuse eeskirjade täitmiseks või avaliku sektori otsese rahastamise toel. Mõlemal juhul on see Euroopa kodanik, kes jäätmete töötlemise kas maksumaksja või tarbijana kinni maksab.

5.1.2 Euroopa loob teiseste toorainete varu, mis on igal ajal kõigile ülemaailmsetele turuosalistele lihtsalt kättesaadav, kui ülemaailmne turunõudlus nende materjalide järele kasvab. Tohtus koguses kogutud töötlemata jäätmeid eksporditakse peamiselt Aiasse. Kuna maailmaturg on väga heitlik, siis on ka hinnatase väga muutlik. Kui maailmaturg on madalseisus, siis taaskasutatud teiseseid toorained kuhjuvad, sest ringlussevõtu sihtmärgid tuleb täita. See olukord tekitab ELis väga tõsiseid turumoonutusi.

5.1.3 Ringlussevõtu rajatiste ehitamisel peavad ELi ringlussevõtjad investeerima palju rohkem kui nende Aasia konkurendid, sest nad peavad säilitama nii liigse võimsuse kui ka kõrgemad tehnilised standardid. Kui ülemaailmsel tooraineturul toimub tõus, siis jääb nende kallid töötlemisvõimsus kasutamata, sest kogutud jäätmed lahkuvad Euroopast töötlemata kujul. Seega on ülimalt tähtis sobitada omavahel ülemaailmse tooraineturu jõud ja jäätmeid reguleeriv raamistik, selleks et vältida turutõrkeid ja lihtsustada ELi tööstuse jaoks juurdepääsu teisestele toorainetele.

5.1.4 Piirangud teiseste toorainetega ebaseaduslikule või poolebaseaduslikule kauplemisele võiksid tugineda sellele, et väljaspool ELi asuvatele teiseseid tooraineid ostvatele partneritele esitatakse range nõue omada rahvusvaheliselt tunnustatud kvaliteedisertifikaati, näiteks ISO standarditel põhinevaid sertifikaati. Liikmesriigid peaksid ka rakendama kõik võimalikud õiguslikud meetmed, et kontrollida kogutud jäätmete ametlikku päritolu, kui see võib probleemiks osutuda.

5.1.5 Kuna toorainepoliitika on paljudes maailma osades strateegiline julgeolekuküsimus, siis võiks ühenduse toetus

kogu väärtusahelas, eriti seoses kvaliteetsete teiseste toorainetega („kõrgem kvaliteet“), lahendada palju probleeme, mis on seotud teiseste toorainete kättesaadavusega. Ilmselt on vaja vaadata läbi teiseste toorainete Euroopa spetsifikatsioon, et määratleda teiseste toorainete „kõrgem kvaliteet“.

5.2 Mõistliku ringlussevõtu keskkonnamõju peab olema kasulik kõigile peamistele tööstusharudele, mis kasutavad suures mahus või osakaalus teiseseid tooraineid. See kehtib ka siis, kui raskesti käideldavate jäätmevoogude puhul kasutatakse kõrgelt arenenud töötlemistehnoloogiat. Tavaliselt energia kogutarbimine väheneb, mõnikord murdosani tavapärasest tarbimisest kaevandatud või kogutud toorainete töötlemisel. Ühtlasi tähendab see vähenenud süsinikdioksiidiheidet, enamasti väiksemaid gaasilisi heiteid jne. Jäätmevoogude ebapuhtuse tõttu tekivad uued jäätmed, mida omakorda on vaja töödelda, ja mõnel juhul on vaja ka tõhusaid reoveepuhastusseadmeid. Selliste keerukate jäätmevoogude eeltöötlemise ja töötlemise kulud on samuti suuremad, mis muudab kogu protsessi kulumakaks.

5.3 Teiseste toorainete konkureeriv kasutamine väljaspool konkreetset tööstusharu on sellistele tööstusharudele suureks ohuks (vt punkt 4.2.3). Konkurentsikeskkonda moonutab oluliselt rahastamine, millel on täiesti erinev eesmärk, ja see võib tooraineturul põhjustada olulisi moonutusi. Paberitööstus ei suuda konkureerida nii puidumassi (peamine tooraine) kui ka vanapaberi (teine oluline tooraine) pärast taastuvatest energiaallikatest elektri ja sooja tootjatega, kes saavad kasu taastuvate energiaallikatele suunatud toetustest. Peamiste toorainete kättesaadavuse tagamiseks tuleb võtta asjakohaseid kaitsemeetmeid. Kui need meetmed läbi kukuvad, siis satub ELi üks keskseid tööstusharusid tõsisesse ohtu. Teiseste toorainete tarbimise madalseisu ajal nn kõrgema kvaliteediga teiseste toorainete tootmise toetamine suurendab nõudlust tööjõu järele, omades positiivset sotsiaalset mõju.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

TÄISKOGU 469. ISTUNGJÄRK 16. JA 17. VEEBRUARIL 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Majanduspoliitika parem koordineerimine aitab suurendada stabiilsust, elavdada majanduskasvu ja luua enam töökohti – ELi majandusjuhtimise tõhustamise hoovad” ”

KOM(2010) 367 lõplik

(2011/C 107/02)

Raportöör: **Stefano PALMIERI**

30. juunil 2010 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Majanduspoliitika parem koordineerimine aitab suurendada stabiilsust, elavdada majanduskasvu ja luua enam töökohti – ELi majandusjuhtimise tõhustamise hoovad” ”

KOM(2010) 367 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse üttekuuluvuse seksioon võttis arvamuse vastu 7. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (17. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 240, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 14.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi komitee) kiidab heaks, et Euroopa Komisjon on mõistnud, et Euroopa majanduspoliitikat tuleb paremini koordineerida ning on võtnud Euroopa Liidu majandusjuhtimise tõhustamise tegevuskavasse.

1.2 Komitee tunnustab, et praegune majanduskriis pani tõsiselt proovile Euroopa Liidu (edaspidi EL) majandusliku, sotsiaalse ja poliitilise toimimise üldiselt ning eelkõige majandus- ja rahaliidu toimimise. See tõi esile, kui nõrk on liikmesriikide omavaheline koordineerimisvõime kriisi finants- ja tegelike tagajärgede piiramiseks kiireloomuliste abinõude ning sama olukorra lähitulevikus kordumise vältimiseks maailma – ja konkreetselt euroala – üldise finantskorralduse ümberkujundamiseks meet-

mete võtmisel. Lisaks on selge, et mõnede liikmesriikide suur valitsemissektori võlg, mis tuleneb vähemalt osaliselt pankade päästmisest suurte summadega, pidurdab avaliku sektori investeeringuid ja sotsiaalkulude jätkusuutlikkust.

1.3 Komitee palub, et Euroopa majandusjuhtimist parandataks, pöörates sama suurt tähelepanu stabiilsuse ja uusi töökohti loova majanduskasvu nõuetele.

1.4 Komitee kavatses anda oma panuse ulatusliku konsensus saavutamisse, mis on vajalik majandusjuhtimise parandamiseks, ning toob ühel poolt esile komisjoni käsitluse teatavad piirangud ja riskid ning teiselt poolt selle suure potentsiaali.

1.5 Esiteks peab EL välja saama tupikust, kuhu on teda tõuganud katsumused Euroopa põhiseaduse ja laienemisega 27 väga erineva ajaloo ja poliitilise visiooniga liikmesriigiga liiduks, mille tõttu on raske kindlaks määrata ühiseid majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid eesmärke, mis peavad olema majandusjuhtimise aluseks.

1.6 Peale selle peavad tulevikus eeskirjad põhinema ühisel mineviku analüüsil, eelkõige olemasolevate koordineerimisvahendite piiride analüüsil, mille tõttu on stabiilsuse ja kasvu pakti ebatõhusalt rakendatud ning mille tõttu ei ole Lissabonis seatud eesmärke piisavalt täidetud.

1.7 Teiseks, mis puudutab ajakava, siis otsustati alates 1. jaanuarist 2011 algatada Euroopa poolaasta, kuigi eelnevalt ei sätestatud selle eeskirju ega sisu. Pealegi ei kooskõlastanud asjaomased institutsioonide sidusrühmad ettepanekuid korralikult.

1.8 Euroopa kodanikke esindavate institutsioonide (parlament ja komiteed) vähese osaluse tõttu uue juhtimise teemalistel aruteludel ja selle rakendamises võib üldsus lisaks sellele, et ta kaotab usalduse Euroopa Liidu vastu, mida on näidanud Eurobaromeetri andmed, tajuda eeskirjade karmistamist väiksema poliitilise otsustusõiguse ja eeskirjade automaatsema kohaldamise tõttu „õiguspärasuse defitsiidina” liidu valikutes.

1.9 Komitee on seisukohal, et Euroopa majanduspoliitika koordineerimise demokraatlikku õiguspärasust peab tingimata kinnitama Euroopa Parlament. Seetõttu soovib komitee, et Euroopa Parlamendil oleks Euroopa poolaastaga algatatud protsessis oluline roll ning et ta jälgiks ja hindaks komisjoni teatises kavandatud korrigeerivaid meetmeid.

1.10 Eelarvepiiranguid saab avalikule arvamusele vastuvõtavaks teha ainult nii, et säilitatakse sidusus ühelt poolt Euroopa 2020. aasta strateegias seatud majanduskasvu ning majandusliku ja sotsiaalse arengu eesmärkide (mis eeldavad investeeringuid mahus, mis ei pruugi olla eelarvepiirangutega ühitatav) ning teiselt poolt stabiilsuse ja kasvu pakti sätestatud rahalise ja finantsstabiilsuse nõuete vahel.

1.11 Selleks on vaja võtta vastu SKP-st kaugemale vaatavate näitajate kogumik, mis võimaldab arvesse võtta sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid saavutusi ja kaotusi ning seega kajastada probleeme, mis teevad kodanikele tõeliselt muret, rakendades SKT näitajast kaugemale vaatamise raames kavandatud viite meetet: keskkonnaalaste ja sotsiaalsete näitajate kasutamine, hüvede jaotumise ja ebavõrdsuse kohta peaaegu reaajas teabe

ja täpsemate andmete andmine, Euroopa säästva arengu tulemustabeli väljatöötamine ja rahvamajanduse arvepidamise laiendamine keskkonna- ja sotsiaalküsimustele.

1.12 Komitee võiks oma nõuandeorgani rolli arvestades aidata Euroopa poolaasta korraldamist parandada, pidades selleks iga-aastase istungjärgu, millel arutletaks just selle üle, milliseid soovitusi võetud meetmete sotsiaalset mõju arvestades esitada ja kuidas jõuda riigi tasandi reformide üle konsensussele. Arutelu võiks korraldada sügisel, pärast seda, kui liikmesriigid on ametlikult soovitusel vastu võtnud, ning liikmesriikide järeldused võiks võtta riiklike majandus- ja sotsiaalnõukogudega, riikide parlamentidega ja Euroopa Parlamendiga peetavate arutelude aluseks.

1.13 Kuna sotsiaalpartnerite läbirääkimistele, eriti euroalal, kus liikmesriigid ei saa enam oma valuutat devalveerida, pööratakse järjest suuremat tähelepanu, siis on ametiühingute ja tööandjate ühenduste suhted edaspidi komisjoni kujundatud strateegia lahutamatu osa. Üks lahendus võiks olla makromajandusliku dialoogi intensiivsem ja otstarbekam kasutamine, mille tulemusel esitaksid valitsused ja sotsiaalpartnerid ELi majandusliku olukorra ja võetavate meetmete kohta ühise hinnangu, tihedas kooskõlas riikide tasandil peetava sotsiaaldialoogiga.

1.14 Euroopa majanduspoliitika tõeliseks koordineerimiseks on vaja leppida kokku makromajanduslikus võrdlus- ja kavandamisraamistikus. Sellega seoses soovib komitee, et oleksid tagatud tingimused, mis võimaldaksid anda Eurostati käsutusse põhilised andmed, mis on vajalikud selleks, et komisjon saaks teha õigeid ennetavaid ettepanekuid, ning et teiste asjaomaste institutsioonide – Euroopa Keskpanga, Euroopa Ülemkogu, Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide – vahel sünniks aktiivne toetus.

1.15 Komitee soovib, et Euroopa majanduspoliitika koordineerimine oleks vähemalt euroala riikide jaoks esimene samm tõelise ühise majanduspoliitika ja eelarvepoliitika koordineerimise suunas.

1.16 Kui majanduspoliitika tihedama koordineerimise raames jõutakse lisaks maksu- ja rahapoliitikale ka palgapoliitika tõhusama koordineerimiseni euroalal, tuleb austada sotsiaalpartnerite sõltumatust kollektiivlepingute sõlmimisel – seega on riikide poolt kollektiivläbirääkimistele seatavad sihtmäärad – riigi otsusel tehtavatest palgakärbetest rääkimata – vastuvõetamatud ja nendega ei saa nõustuda.

2. Euroopa majandusjuhtimise tõhustamine Euroopa Komisjoni teatises ⁽¹⁾

2.1 Komisjoni teatises aredatakse edasi teatises „Majanduspoliitika koordineerimise edendamine” ⁽²⁾ sõnastatud ideid ja Euroopa Ülemkogul dokumendis EUCO 13/10 vastuvõetud suuniseid, mis järgivad majandusjuhtimise tööühma (VAN ROMPUY rakkerühm) töös seni saavutatud tulemusi.

2.2 Komisjon tunnistab teatises kaudselt, et finants- ja majanduskriis tekitab arvukalt pingeid Euroopa Liidu majanduslikus ja sotsiaalses toimimises üldiselt ja konkreetselt majandus- ja rahaliidus, ning toob välja Euroopa majanduspoliitika vahese koordineerimisvõime.

2.3 Sellega seoses seatakse teatises eesmärgiks koostada meetmete raamistik, millega saab tagada ELi 27 liikmesriigi majanduspoliitika parema koordineerimise, eelkõige majandus- ja rahaliidu 16 liikme puhul, kuna viimaste jaoks on ette nähtud erieeskirjad. Eesmärk on kaasata stabiilsuse ja kasvu pakt ning Euroopa 2020. aasta strateegia.

2.4 Euroopa majandusjuhtimise tõhustamisel on komisjonil kavas saavutada kolm põhieesmärki.

2.4.1 Esimene eesmärk on majanduspoliitika parem koordineerimine ja järelevalve, et

- vähendada riikidevahelisi tasakaalunihkeid makromajanduse tõhusama järelevalvega, mis põhineb häire- ja karistusmehhanismidel;
- muuta riikide eelarveraamistikud ühtsemaks ja kehtestada selleks liikmesriikidele ühtsed miinimumnõuded ja minna eelarve üheaastaselt kavandamiselt üle mitmeaastasele tsükli;
- muuta stabiilsuse ja kasvu pakt tõhusamaks, keskendudes eelkõige laenukoorma kasvu pidurdamisele, aga ka ülemäärastele puudujäägile.

2.4.2 Teine eesmärk on kehtestada ennetavate ja korrigeerivate meetmete ning karistuste süsteem, mida kohaldatakse siis, kui ELi liikmesriigid panevad toime rikkumise.

2.4.3 Kolmas ja viimane eesmärk on kehtestada Euroopa poolaasta majanduspoliitika eelkoordineerimiseks, mida kohal-

datakse ka Euroopa 2020. aasta strateegias kavandatud struktuurireformidele ja majanduskasvu toetusmeetmetele.

2.5 Need eesmärgid sätestati komisjoni teistes õigusaktides 29. septembril 2010 esitatud paketi kuue teise vastuvõtmise kohta, ⁽³⁾ mis käsitlevad üksikasjalikult konkreetseid võimalusi nende eesmärkide saavutamiseks. Neid käsitletakse kahes komitee arvamuses, millest ühe teemaks on stabiilsuse ja kasvu pakti reform ja teise teemaks makromajanduslikud tasakaalunihked. Seetõttu piirdub käesolev aramus üldiste tähelepanekutega komisjoni kavandatud tervikliku juhtimissüsteemi kohta ega lasku õigusaktide paketi üksikasjadesse, mida käsitletakse konkreetselt eespool nimetatud kahes arvamuses.

3. Üldised märkused

3.1 Tuleb tervitada komisjoni otsust käivitada Euroopa majanduspoliitika koordineerimise tegeliku tõhustamise protsess. See on vajadus, mida on rõhutanud juba mitu Euroopa Liidu ja muud organit (sh Euroopa Parlament). Nimelt on komitee seda teemat käsitlenud arvamustes ⁽⁴⁾ korduvalt meelde tuletanud, kui tähtis on Euroopa Liidu juhtimise küsimust paremini integreerida.

3.2 Finants- ja majanduskriis pani üldiselt ELi ja konkreetselt majandus- ja rahaliidu sotsiaalse ja poliitilise ning selle tootmisüsteemi „tervise” tõsiselt proovile ⁽⁵⁾.

3.3 Sotsiaalne ja majanduslik taust näib ebastabiilne ja ebakindel, mistõttu on vaja, et institutsioonid oleksid organiseeritud tõhusalt ja toimiks hästi. Üha selgem on, et ilma liikmesriikide majanduspoliitikas osalejate koostööta on võimatu juhtida kõiki liikmesriike tööstuse ja rahanduse globaliseerumisest ning käimasolevatest põhjalikest tehnoloogilistest muudatustest tingitud probleemide lahendamisel ühises suunas.

⁽³⁾ KOM(2010) 522-527; täpsemat teavet saab aadressilt: http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/eu_economic_situation/2010-09-eu_economic_governance_proposals_en.htm

⁽⁴⁾ Komitee arvamused järgmistel teemadel: „Valitsemissektori võlakriisi mõjud ELi valitsemisele”, ELT C 51, 17.2.2011, lk 15; „Majanduse elavdamine: olukord ja praktilised algatused”, ELT C 48, 15.2.2011, lk 57; „Finantskriis ja selle mõju reaalmajandusele”, ELT C 255, 22.9.2010, lk 10; „Euroopa tööstusstrateegiat edendav majanduspoliitika”, ELT C 10, 15.1.2008, lk 106; „Majanduspoliitika üldsuunised ja majanduse juhtimine – tingimused majanduspoliitika paremaks kooskõlastamiseks Euroopas”, ELT C 324, 30.12.2006, lk 49; „Majandushalduse tõhustamine – stabiilsuse ja kasvu pakti reform”, ELT C 88, 11.4.2006, lk 68.

⁽⁵⁾ Nagu märkis majandus- ja rahandusvolinik Olli REHN 5. juulil 2010 arutelul Euroopa Parlamendis: „Kriis tõi välja olulised süstemaatilised puudused praeguses majandus- ja rahaliidus. Lihtsalt öeldult on meil vaja tõhustada ja parandada ELi majanduspoliitika koordineerimist. Meil on vaja ka rangemalt rakendada majandus- ja rahaliidu eeskirju. Reeglitel ei ole mingit mõtet, kui neid ei järgita.” (Euroopa Parlamendi majanduskomisjoni ees 5. juulil 2010 Strasbourgis peetud Olli REHNi kõne „Reinforcing economic confidence in Europe” („Majandusliku usalduse tugevdamine Euroopas”).

⁽¹⁾ KOM (2010) 367 lõplik.

⁽²⁾ KOM(2010) 250 lõplik.

3.4 Majanduspoliitika koordineerimise puudumise tõttu on kriis juba tekitanud eriti raskeid majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi ELi jaoks, eelkõige majanduskasvu ja tööhõive võimaluste osas. Neid tagajärgi on selgelt kirjeldatud Euroopa Parlamendile esitatud raportöör Pervenche BERÈSi raporti projektis finants-, majandus- ja sotsiaalkriisi kohta ⁽⁶⁾.

3.4.1 Pärast 2008. aasta majanduskasvu nõrgenemist (+ 0,5 %) langes Euroopa Liidu sisemajanduse koguprodukt (SKP) 2009. aastal järsult (– 4,2 %) ning peaks 2010. ja 2011. aastal aeglaselt tõusma hakkama (prognooside kohaselt vastavalt + 1 ja + 1,7 %). Langus on eriti suur kolmes Balti riigis (Läti SKP on 2011. aasta lõpuks kaotanud 22 % võrreldes 2007. aasta tasemega), Iirimaa ning vähemal määral Itaalias, Kreekas ja Soomes. Samal ajal on liikmesriikide eksport – nii teistesse liikmesriikidesse kui ka ELi välja – ajavahemikul 2007–2009 kahanenud 12 % ning langus on olnud üle 15 % Soome, Malta, Bulgaaria, Rootsi, Eesti ja Ühendkuningriigi puhul ⁽⁷⁾.

3.4.2 Seetõttu on enamik liikmesriike Lissaboni strateegias tööturu suhtes seatud eesmärkidest kaugenenud: tööhõive määr on ELis langenud 65,4 protsendilt 2007. aastal 64,6 protsendile 2009. aastal, kusjuures langus ületab 5 % Eestis, Iirimaa, Hispaanias ja Lätis. Samal ajal tõusis töötuse määr ELis 7,1 protsendilt 8,9 protsendini, ületades 10 % künnise Hispaanias (kus see ulatub 18 %-ni), Slovakkias, Iirimaa ja kolmes Balti riigis.

3.5 Selles ülimalt kriitilises olukorras, mis vajab sama jõulisi lahendusi, tekitavad Euroopa majandusjuhtimise tõhustamise protsessis komisjoni valitud lähenemisviisi ja ajakava mõningast nõutust. Need on tegurid, mis mitte ainult kahjustavad võimalikult suuremat konsensust ühenduse institutsioonides algatatud protsessi teemal ja avalikus arvamuses, vaid võivad koguni pärsida kavandatud koordineerimise eesmärki.

3.6 Esiteks ei saa EL majanduspoliitika koordineerimist tõhustada enne, kui liikmesriigid ei ole ühiselt määratlenud, mida mõistetakse tegelikult majandusjuhtimise all, ning hoolikalt hinnanud põhjuseid, mille tagajärjel on viimasel kümnendil olnud stabiilsuse ja kasvu pakti rakendamine ebatõhus ja Lissaboni eesmärkide saavutamine ebapiisav.

3.6.1 Ühelt poolt viitab sõna „juhtimine“ detsentraliseeritud institutsioonilisele struktuurile, kus ei tegutse mitte üks võimukeskus nagu see on liikmesriikides, vaid mitmed valitsuse ja

valitsusvälised osalised, kes teevad ühiste eesmärkide saavutamiseks koostööd. Aga EL on selles suhtes alles tupikus, kuhu on teda tõuganud katsumused Euroopa põhiseaduse ja laienemisega 27 väga erineva ajaloo ja poliitilise visiooniga liikmesriigiga liiduks. Seega on vaja, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid lepiksid kokku uutes majanduslikes, sotsiaalsetes ja keskkonnanalastes eesmärkides, mida on aga raske teha pärast 80ndatel ja 90ndatel ühise turu loomiseks ja euro kasutuselevõtmiseks tehtud suuri jõupingutusi.

3.6.2 Teiselt poolt tundub, et eeskirjad tuleviku jaoks ei toetu ühisel minevikuanalüüsil. Tähtis on nimelt kindlaks määrata, kas stabiilsuse ja kasvu pakti puudused on tingitud algsetest kontseptsioonivigadest, arvestades majandus- ja rahaliidu piiranguid raskete kriiside korral, ebaõigetest poliitilistest valikutest pakti rakendamisel või hoopis sellest, et eesmärkidest (madal inflatsioon, majanduse ja tööhõive kasv, euro roll reservvaluutana jne) ⁽⁸⁾ ja nende saavutamiseks kasutatavatest strateegiatest saadakse erinevalt aru. Toimimisjuhend on liikmesriikide jaoks juba stabiilsuse ja kasvu pakti varasemates versioonides üle kümne aasta olemas olnud, kuid see ei ole siiski ära hoidnud kriitiliste olukordade sagedast ja korduvat teket.

3.6.3 Peale selle tõstatab asjaolu, et enamikku Lissaboni strateegias kehtestatud kvantitatiivseid eesmärke ei ole saavutatud – isegi kui majanduskriisi mitte arvestada –, teravaid küsimusi näitajate valiku suhtes ja nende võime suhtes konkurentsivõime ja dünaamilisuse suurendamist tõhusalt ühendada.

3.7 Teiseks otsustati ajakava osas algatada alates 1. jaanuarist 2011 Euroopa poolaasta, kuid eelnevalt ei määratletud selle jaoks eeskirju ega sisu. Samuti ei kooskõlastanud asjaomased institutsioonilised sidusrühmad (Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament, Herman VAN ROMPUY juhtimisel tegutsev majandusjuhtimise töörühm, Euroopa Keskpank, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Regioonide Komitee) tegelikult ettepanekuid. Aruteluprotsess peaks lõppema parlamendi heakskiiduga, mida on oodata kõige varem 2011. aasta suveks.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi raporti projekt finants-, majandus- ja sotsiaalkriisi kohta: soovitusel vajalike meetmete ja algatuste kohta (vahe-report). Finants-, majandus- ja sotsiaalkriisi komisjon. Raportöör: Pervenche Berès. 6. mai 2010.

⁽⁷⁾ Andmed pärinevad Eurostati andmebaasist (september 2010) ja need on ära toodud lisa olevates tabelites 1 ja 2.

⁽⁸⁾ Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman VAN ROMPUY tunnistas 20. septembril 2010 seda institutsioonilist puudust: „... Me peame elama selle dilemmaga, et on rahaliit, aga ei ole edasijõudnud eelarveliidu. Alates euro kasutuselevõtmisest vastutatavad rahanduspoliitika eest Euroopa institutsioonid, samas kui liikmesriikidele jääb vastutus oma eelarvepoliitika eest ja nad koordineerivad oma majanduspoliitikat. See tekitab pingeid ja sellest tulevad ka vahel käänulised otsused, millest ma rääkisin ... ! Mõnede arvates võib avaldada kahetsust euro nn pärispatu ehk kavandamisvea pärast. Ma räägiksin pigem struktuurilisest puudusest. Aga omal ajal, kui peeti läbirääkimisi Maastrichti lepingu üle, eelkõige Saksamaa ja Prantsusmaa vahel, oli vaja valida. Ilma selle pärispatuta ei oleks eurot sündinudki!“ H. VAN ROMPUY, „Non pas renationalisation de la politique européenne, mais européisation de la politique nationale“ („Mitte Euroopa poliitika renatsionaliseerimine, vaid riigi poliitika euroopastamine“), ühenduse Notre Europe kutsel Pariisis kuulsa ülikooli Sciences Po amfiteatris peetud kõne (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/fr/ec/116622.pdf).

3.8 Selles väga kriitilises olukorras, nagu ilmnes 2010. aasta kevadel, näib, et komisjon mureseb ilmselgelt rohkem kriisist kiiresti väljumise pärast, sest seda saaks näidata maailma finants-turgudele ja üldsusele, kui selle lahenduse tõhususe pärast kesk-pikas ja pikas perspektiivis, mitte ainult finantstasandil, vaid ka tööstuslikul, sotsiaalsel ja poliitilisel tasandil.

3.9 Kriisist väljumiseks on komisjoni sõnul vaja rangemaid reegleid ja kindlaid karistusi ning väiksemat poliitilist otsustusõigust ja eeskirjade automaatsemat kohaldamist. Aga mitte ükski reeglistik ei lahenda tõhusalt raskeid kriise, sest need on peaaegu alati põhjustanud erakorralised ja ettenägematud sündmused, mis panevad proovile nii ekspertide prognoosivõime kui ka eelnevalt kehtestatud reeglite reageerimisvõime. „Reeglitega juhtimise” utopia, mis vabastab poliitringkonnad valikute tegemise vastutusest, on raskesti teostatav ja isegi ohtlik, sest see tekitab näilise turvatunde ja jätab mulje, et ollakse kõikide ohutekitajate eest kaitstud⁽⁹⁾. Seda tüüpi lähenemisviisi kätkeb kahte ohtu, mida tuleks hoolikalt hinnata.

3.9.1 Esimene oht on alahinnata ühenduse lähenemisviisi eelseid, sest selle käsitlusega kaasatakse Euroopa kodanikke rohkem esindavad institutsioonid võrreldes valitsustevahelise lähenemisviisiga, kus otsuseid teeb peamiselt nõukogu ning parlamendil ja komiteedel on vaid piiratud roll. Ainus erand on Euroopa Parlamendi osalemine Euroopa poolaastal. Komisjon esitab talle jaanuaris iga-aastase majanduskasvu analüüsi, et algatada arutelu koordineerimisel järgitavate suuniste üle.

3.9.1.1 Valitsustevahelise lähenemisviisi valdav kasutus võib ka panna alahindama Euroopa kodanikutunde vähenemist, mis toimub juba Lissaboni strateegia raames. See ohustab ELi majanduslikku, sotsiaalset ja poliitilist vastupanuvõimet samamoodi nagu ülemaailmne kriis, mis võib taas ellu äratada illusiooni eurost (või koguni liidust endast) loobumise ja riikliku suveräänsuse juurde tagasipöördumisest selleks, et elavdada riigi arengut vabana Euroopa piirangutest ja tehnokraatidest, mida tegelikult tõenäoliselt ei juhtu. Mitte juhuslikult ei hoiatanud Euroopa Liidu tähelepanelik vaatleja Charles KUPCHAN⁽¹⁰⁾ Euroopa projekti „taasnatsionaliseerimise” ohu eest oma 29. augustil 2010 Washingtoni Postis avaldatud artiklis: „Euroopas toimub poliitilise elu uuesti natsionaliseerimine, kus mõned riigid püüavad tagasi saada suveräänsust, millest nad omal ajal vabatahtlikult ühise ideaali nimel loobusid”⁽¹¹⁾.

⁽⁹⁾ N. VEROLA, „L'Europa e la crisi: squilibri finanziari ed equilibri costituzionali” („Euroopa ja kriis: finantstasakaalustamatus ja põhi-seaduslik tasakaal”), artikkel väljaandele ASTRID, 2010, kättesaadav veebis: www.astrid-online.it/Riforma-de/Studi-e-ri/VEROLA—L-Europa-e-la-crisi—squilibri-finanziari-ed-equilibri-costituzionali.pdf (ainult itaalia keeles).

⁽¹⁰⁾ Georgetowni ülikooli professor ja välissuhete nõukogu Euroopa uuringute direktor.

⁽¹¹⁾ C. KUPCHAN, „As nationalism rises, will the European Union fall” („Kas natsionalismi tõustes Euroopa Liit laguneb?”), Washington Post, 29. august 2010. Vt ka tähelepanekud maksustamise ja esindatuse kohta P. DE GRAUWE artiklis „Why a tougher Stability and Growth Pact is a bad idea” („Miks ei ole rangem stabiilsuse ja kasvu pakt hea mõte”), VoxEU.org, Internetis kättesaadav järgmisel aadressil: <http://www.voxeu.com/index.php?q=node/5615>.

3.9.1.2 Euroopa kodanikud näivad seda usalduse kadumist kajana kordavat, mitte niivõrd ühenduse institutsioonide suhtes iseenesest kui ELis osalemise otstarbekuse suhtes. Eurobaromeetri uuringud⁽¹²⁾ näitavad nimelt, kuidas on 2007. aasta kevadest 2010. aastani nende eurooplaste protsent, kes peavad oma riigi ELi kuulumist positiivseks, langenud 57 protsendilt 49 protsendini nende kasuks, kes peavad seda negatiivseks (nüüd 18 %) ja kes on erapooletud (29 %). Samal ajal on nende kodanike protsent, kes leiavad, et nende riigile on ELis osalemine kasuks tulnud, vähenenud 59 protsendilt 53 protsendini, samas kui nende osakaal, kes leiavad, et see ei ole kasuks tulnud, tõusis 35 protsendini.

3.9.2 Teine oht on järgida probleemide lahendamisel traditsioonilist lähenemisviisi, mis põhineb range finantskorralduse üliluslikkuse majanduskasvu, sotsiaalse võrdsuse ja keskkonnaseisundi halvenemise küsimuste suhtes, isegi kui nüüdsest on levinud uuendusmeelsed veenvad argumendid⁽¹³⁾.

3.9.2.1 Seosed avaliku sektori kulude, majanduslike tulemusnäitajate ja sotsiaalsete eesmärkide vahel on keerukamad, kui seda on tavaliselt mulje võrdõiguslikkuse ja tõhususe ühitamise lihtsustava oletuse põhjal. Hästi kavandatud sotsiaalsüsteemid ja keskkonnaseaduste süsteemid võimaldavad suurendada tõhusust ja konkurentsivõimet nii, et neid saab pidada tootlikkuse teguriks, mis aitab tööstusajastujärgetes majandussüsteemides kaasa majanduslikule stabiilsusele ja dünaamilisusele.

3.9.2.2 Seda enam kehtib see kriisi ajal, milles Euroopa majandus praegu on. Komisjon tunnistas oma Euroopa majanduse taastamise kavas⁽¹⁴⁾ nii vajadust „vähendada majanduslangusega kaasnevat elulisi probleeme ja mõju kõige haavatavamale ühiskonnaosale” kui ka asjaolu, et kriisi tuleks käsitleda võimalusena „liikuda kiiremini vähem süsihappegaaside tekitava majanduse poole”, rakendades selleks strateegiat, „mis aitab kaasa uute tehnoloogiate väljatöötamisele, loob uusi „rohelisti” töökohti ja avab uusi võimalusi kiiresti kasvavatel maailmaturgudel”.

⁽¹²⁾ Eurobaromeetri 73 andmed – esimesed tulemused on esitatud lisas, joonistel 1 ja 2.

⁽¹³⁾ Vt keskkonnasäästlikkuse kohta H. DALY „Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development”, 1996. Vt sotsiaalse heaolu ja võrdsuse kohta I. BEGG, M. FERRERA, D. HODSON, P. MADSEN, M. MATSAGANIS, S. SACCHI, W. SCHELKE „The Cost of Non Social Policy: Literature Review”, raport Euroopa Komisjonile, Brüssel, 2003. Vt inimkonna arengu paradigma kohta A. Sen „Inequality Reexamined”, 1992; A. Sen „Development as Freedom”, 1999.

⁽¹⁴⁾ KOM(2008) 800 lõplik, „Euroopa majanduse taastamise kava”, lk 5.

3.9.2.3 Peale selle tuleb meelde tuletada, et kriis ei tekkinud avalikus sektoris, vaid erasektoris ja tasakaalustamatuse tõttu kogu maailmas kaupade ja teenuste pakkumise suurenemise ja tarbijate ostujõu suurenemise aeglustumise vahel⁽¹⁵⁾. Liikmesriikides SKP osas täheldatud eelarveseisundi halvenemine on suures osas vaid hädaolukorras võetud toetusmeetmete tagajärg, mis on tingitud nimetaja langusest (rahvamajanduse tulu) ja lugeja tõusust (avaliku sektori kulud, mida tehti finants- ja tootmissüsteemide päästmiseks, ning automaatsete stabilisaatorite jaoks kriisi potentsiaalselt drastiliste tagajärgede piiramiseks)⁽¹⁶⁾. Nagu kirjutab väga tabavalt FITOUSSI: „Euroopa eelarveprobleemid ei ole tingitud niivõrd valitsuste tegutsemisest omal äranägemisel kui võrd ühiskondade vaesumise otsestest tagajärgedest riigi rahandusele”⁽¹⁷⁾.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Kuna on ebaselge, mida mõeldakse „majandusjuhtimise” all ja millised on selle aluseks olevad põhieesmärgid, ning kuna stabiilsuse ja kasvu pakti ja Lissaboni strateegia piire ei tunda hästi, siis tuleb töötada välja liikmesriikide ja ELi institutsioonide ühine strateegia. Strateegia ei tohi piirduda formaalsete eeskirjade ja menetluste sätestamisega, vaid peab – eriti majanduskriisist tingitud halbades tingimustes – sisaldama üksikasjalikke konkreetseid poliitikameetmeid Euroopa kodanike elukvaliteedi parandamiseks, tööhõive määra tõstmiseks (sealhulgas selliste ebasoodsas olukorras olevate inimrühmade nagu puuetega inimeste ja rahvusvähemuste jaoks) ning Euroopa tootmissüsteemi (sh väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning sotsiaalmajanduse) konkurentsivõime tugevdamiseks.

4.2 Selleks ei tohi piirduda vaid hea arvepidamise eeskirjadega – kui hädavajalikud need ka ei oleks – sissetulekute ja väljaminekute sidususe kontrollimiseks. Selleks et kindlustada Euroopa kodanike usaldust ja ootusi ELi suhtes, on vaja selliseid meetmeid keskpikas ja pikas perspektiivis, mis võimaldaksid ühitada arvepidamisel vajalikku rangust ja sama tähtsat suutlikkust välja töötada ja rakendada majandusliku ja sotsiaalse arengu projekte. Vaja on seega tugevdada Euroopa vastuvõtlikkust poliitiksusest mõistetava Euroopa Liidu suhtes, kes püüab tõeliselt ühiste eesmärkide suunas riikide poliitikat koordineerida ja olla aktiivne osaleja kogu maailmas.

⁽¹⁵⁾ Vt ILOT–IMF „The Challenges of Growth, Employment and Social Cohesion” („Majanduskasvu, tööhõive ja sotsiaalse ühtekuuluvuse väljakutsed”), aruteludokument ILO ja IMFi konverentsi jaoks, Oslo, 13. september 2010, lk 67–73.

⁽¹⁶⁾ Valitsemissektori koguvõlg euroalal tõusis 72 protsendilt 1999. aastal 67 protsendini 2007. aastal (lisa, joonis 3); samal ajal kasvas leibkondade ja finantssektori võlakoozem (lisa, joonis 4). Avaliku sektori võlakoozem on alates 2008. aastast suurenenud (lisa, joonis 5), kui valitsused hakkasid pangandussüsteemi päästma ja toetama majandustegevust majanduslanguse tingimustes (SKP ja maksutulude langus).

⁽¹⁷⁾ J. P. FITOUSSI „Crise et démocratie, le paradoxe européen” („Kriis ja demokraatia – Euroopa paradoks”), Le Monde, 16. oktoober 2010. Vt ka P. DE GRAUWE „What kind of governance for the eurozone?”, CEPS Policy Brief, nr 214, september 2010.

4.3 Sellisel, teadlikumalt üles ehitatud Euroopa eeldab kodanikke ja sotsiaalpartnereid esindavate institutsioonide (parlamendi ja komiteede) suuremat rolli ja suutlikkust mõista käimasolevat arengut, nii et komisjoni kavandatud koordineerimine oleks kindla demokraatliku õiguspärasusega ja võiks leida laialdaselt liitlasi, sest see on selle tõhusalt rakendamiseks vajalik.

4.4 Praegu näib siiski parlamendi roll Euroopa poolaastas tagasihoidlik, kui võrd see piirdub koordineerimisprotsessi arutelu algetapiga ja esimeste suunistega, kuigi parlamendi roll võiks olla suurem ja tõhusam, kui tegevust kooskõlastataks liikmesriikide parlamentidega, kes peavad oma riigieelarve üle arutlema ja selle heaks kiitma. Euroopa Parlamendil võib olla oluline ülesanne selles, et määrata kindlaks, mis tüüpi majandusjuhtimist liit peab rakendama, ja tagada ennetus- ja parandusmeetmete demokraatlik õiguspärasus, sealhulgas liikmesriikidele määratavad rahalised karistused.

4.5 Komitee võiks ELi institutsioone nõustava organi rolli arvestades aidata Euroopa majandusjuhtimist tõhustada, pidades selleks iga-aastase istungjärgu, millel arutletaks just selle üle, milliseid soovitusi võetud meetmete sotsiaalset mõju arvestades esitada ja kuidas jõuda riigi tasandi reformide üle konsensussele. Komitee lisaväärtus ongi selles, et ta esindab organisatsioone, kes määravad riikide tasandil kindlaks sotsiaalse konsensusse majanduspoliitika küsimustes. Selle eelisega võib komiteel olla võimalik anda oluline panus poliitiliste juhtide, aga samuti ja eelkõige liikmesriikide kodanike kohustuste ja vastutuse võtmisse.

4.5.1 Arutelu võiks korraldada sügisel, pärast seda, kui liikmesriigid on ametlikult soovitusel vastu võtnud, ning liikmesriikide järeldused võiks võtta riiklike majandus- ja sotsiaalhoolduskoostöödega, riikide parlamentidega ja Euroopa Parlamendiga peetavate arutelude aluseks, sest see võimaldaks vastuvõetud strateegiaid hinnata ning neid riikides levitada ja jagada.

4.6 Parlamendi ja komiteede suurem mõjuvõim vähendaks ohtu, et alahinnatakse majanduskasvu ja -arengu ning sotsiaalarvu eesmärgi rahanduse ja finantsstabiilsuse vajaduse suhtes, mis võimaldaks seeläbi säilitada stabiilsuse ja kasvu pakki ning Euroopa 2020. aasta strateegia sidususe. Kuigi majanduslik stabiilsus on eriti kriisi ajal majanduskasvu ja Euroopa kodanike elukvaliteedi säilitamise aluseks, ei tohi suuremat stabiilsust taotleda kodanike tulude ja õiguste arvelt. Majandusjuhtimise ja Euroopa 2020. aasta strateegia reformimine ühiselt hõlbustaks seega eelarvepiirangute üldsusele vastuvõetavaks tegemist.

4.6.1 Kuigi praeguse seisuga näib, et komisjon püüab need kaks strateegiat hoolikalt samale tasandile panna, on tõsiseid kahtlusi tema tegelikes kavatsustes need strateegiad, mis jäävad selgelt eraldiseisvateks, tegelikult ühendada. Ilmneb pigem tendents vähendada sotsiaalset mõõdet tootlikkuse ja töö paindlikkuse tegurite kasuks, sest arvatakse, et see võib Euroopa ettevõtjate konkurentsivõimet suurendada.

4.6.2 Põhioletus on, et järelevalve makromajanduse üle ning komisjoni nõutud struktuurireformide temaatiline järelevalve loob soodsad tingimused selleks, et tagada igal juhul jätkusuutlik majanduskasv, millest saab kasu nii Euroopa 2020. aasta strateegia kui ka stabiilsuse ja kasvu pakt. Kuid ühisraha alal enam kui kümne aastaga omandatud kogemus – millega kaasneb euroala jaoks tingimus, et ei ole võimalik kasutada devalveerimisvahendit – ei näita siiski selgelt, et konkurentsivõime erinevusi ELis ja majandus- ja rahaliidus saaks kiiresti korvata.

4.7 Selleks, et parandada kvaliteedil põhinevat konkurentsivõimet, paistab Euroopa 2020. aasta strateegia minevat õiges suunas, nähes ette meetmed teadmiste, innovatsiooni ja keskkonnasäästlikkuse valdkonnas. Sellegipoolest tekib Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide ning stabiilsuse ja kasvu pakti tugevdamise vahel vastuolu, eriti Euroopa majanduslikes ja sotsiaalingimustes, kus kriisist väljumine on aeglane.

4.7.1 Selleks, et saavutada Euroopa 2020. aasta ambitsioonikaid eesmärke – arukas (teadmistel ja innovatsioonil põhinev), jätkusuutlik (tõhusam, keskkonnahoidlikum ja konkurentsivõimelisem) ning kaasav majanduskasv (sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus tööhõive abil, pöörates erilist tähelepanu ebasoodsas olukorras olevatele töötajatele) –, on nimelt vaja rahastada piisaval tasemel investeringuid. Aga samal ajal võivad sellised rohkem avaliku sektori otseseid kulutusi või eraettevõtjatele mõeldud finantsstiimuleid, sh maksustamise alal, vajavad sekkumismeetmed osutada ühitamatuteks eelarvepiirangutega, mida komisjon kavatses karmistada selleks, et stabiilsuse ja kasvu pakti järgitaks ja majandusjuhtimist parandataks.

4.7.2 Peale selle, kui SKP suhtes on kindlasti tõsi, et riigi rahanduse ja euro tugevus on vajalik alus, millele üles ehitada ulatuslik arengupoliitika, siis ei taga pikas perspektiivis siiski arvepidamiseeskirjad iseenesest liikmesriikide rahanduse positiivset arengut. Nimelt ei tohi vastavalt STIGLITZ, SENI ja FITOUSSI sedastatud „muutumatuses põhimõttele”⁽¹⁸⁾ arvepidamise koondandmete väärtus riigi tasandil sõltuda institutsiooni-

listest, majanduslikest, sotsiaalsetest ja poliitilistest erinevustest riikide vahel: kõrvutada tuleb võimalikult ühtseid olukordi. Teisisõnu ei piisa riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamiseks puudujäägi ja riigivõla järele valvamisest aasta aastalt: vaja on arvesse võtta tulevikuperspektiive – sealhulgas eraturge, alustades finants-, kinnisvara- ja sotsiaalkindlustusturgudest, millel võib kriisi- ja hädaolukorras olla märkimisväärne mõju liikmesriikide riigi rahanduse tugevusele, näiteks rahandusastutuste ja suurettevõtjate päästmise kaudu.

4.7.3 Peale selle eeldab konkurentsialasele tasakaalustamatusele keskendumine töö ühikumaksumuse muutumise pidevat järelevalvet, mis omakorda eeldab kasvavat tähelepanu sotsiaalpartnerite läbirääkimistele, eelkõige euroalal, kus liikmesriikide käsutuses ei ole enam devalveerimisvahendit. Ametiühingute ja tööandjate ühenduste suhted peaksid seega olema komisjoni kehtestatud strateegia lahutamatu osa, kuid see oluline element komisjoni teatistes siiski puudub.

4.7.3.1 Üks lahendus võiks olla makromajandusliku dialoogi intensiivsem ja otstarbekam kasutamine, mille tulemusel esitaksid valitsused ja sotsiaalpartnerid ELi majandusliku olukorra ja võetavate meetmete kohta ühise hinnangu, tihedas kooskõlas riikide tasandil peetava sotsiaaldialoogiga. See oleks kvaliteedi läbimurre, millega vahend võimaldaks sotsiaalpartnerite tegelikku osalemist Euroopa Keskpanga, komisjoni ja nõukogu kõrval, et nii kindlustada ühenduse dünaamika ja riikide dünaamika sidusus⁽¹⁹⁾.

4.8 Euroopa majanduspoliitika töhusa koordineerimise vastuvõtmiseks on vaja 27 liikmesriigi ühehäälselt konsensust makromajanduslikus võrdlusraamistikus ja makromajanduslikus kavandamisraamistikus, sest just selle põhjal töötatakse välja liikmesriikide majandus- ja rahanduspoliitika, mis tehakse teatavaks Euroopa poolaastal. Selles konkreetse kontekstis on põhiroll Eurostati analüüsidel, Euroopa Komisjoni kavandavatel ettepanekutel, Euroopa Keskpanga toetusrollil ning Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Parlamendi reageeringutel.

⁽¹⁸⁾ J. E. STIGLITZ, A. Sen, J. P. FITOUSSI „Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress” (majandustegevuse ja sotsiaalsete edusammude mõõtmise kõrgetasemelise komisjoni aruanne Prantsuse Vabariigi presidendile), Pariis, 2009 (lk 22–23).

⁽¹⁹⁾ A. WATT „Economic Governance in Europe: A Change of Course only after ramming the Ice” („Kursimuutus alles pärast jäämäega kokkupõrkamist”), Social Europe Journal, 30. juuli 2010, kättesaadav veebis: <http://www.social-europe.eu/2010/07/economic-governance-in-europe-a-change-of-course-only-after-ramming-the-ice/>

4.9 Arvestades majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaeesmärkide tihedaid seoseid, on vaja vastu võtta ka täiuslikumad näitajad kui ainult SKP kasv. On kasulik meelde tuletada, et komisjoni teatistes „SKP täiendamine: edu mõõtmine muutuv maailmas”⁽²⁰⁾ märgitakse vajadust uute näitajate järele, mis „kajastaksid sotsiaalseid ja ökoloogilisi edusamme (näiteks sellistes valdkondades nagu sotsiaalne kaasatus, põhikaupade ja -teenuste kättesaadavus ja taskukohasus, haridus, rahvatervis ja õhu kvaliteet) ning probleeme (vaesuse ja kuritegevuse suuremine, loodusvarade ammendamine)” ning järelikult „vastaksid inimeste ootustele”.

4.10 Juhtimise tugevdamine selleks, et see oleks tõhus ja täidaks eesmärgi, on vaja efektiivselt rakendada viis ettenähtud meetet SKP täiendamiseks: (i) kasutada keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid näitajaid; (ii) saada peaaegu reaajas andmeid otsustusprotsessi toetamiseks; (iii) saada täpsemaid andmeid hüvede

jaotumise ja ebavõrdsuse kohta; (iv) töötada välja Euroopa säästva arengu tulemustabel; (v) laiendada rahvamajanduse arvepidamist keskkonna- ja sotsiaalküsimustele.

4.11 Kahtlemata osutub praegune Euroopa majandusjuhtimise tõhustamise protsess keerukaks nagu teisedki ELi ajaloo jooksul toimunud protsessid. See on muide juba liidu enda olemusest vaikimisi tulenev omadus. Samuti on väga tõenäoline, nagu tuletas meelde üks Itaalia ajakirjanik, et „Euroopa kannatab (Ameerika Ühendriikidega võrreldes) rohkem ebakindluse all, mistõttu on Euroopa juba algusest alates olnud sihtkoha otsingul”⁽²¹⁾. Sellegipoolest on täna asjakohane, et sellel rännakul oleks kindel ja selge sihtkoht, mille võtaksid omaks Euroopa kodanikud, nende parlamendid ning riikide ja Euroopa institutsioonilised organid. Ainult nii saab saavutada eesmärgi, mille on Euroopa Liit endale seadnud juba enda asutamise esimestest päevadest peale.

Brüssel, 17. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽²⁰⁾ KOM(2009) 433 lõplik, lk 3–4.

⁽²¹⁾ C. BASTASIN, „Questo secolo puņ essere ancora europeo” („Kas käesolev sajand võib olla veel Euroopa sajand?”), *Il Sole 24 ore*, 2. september 2010.

LISA

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamusele

Täiskogu lükkas tagasi järgmise muudatusettepaneku, mis kogus hääletamisel vähemalt veerandi antud häälest:

Punkt 4.7.3.1 – Viliam Páleníku esitatud muudatusettepanek 1

Lisada uus punkt 4.7.4 pärast punkti 4.7.3.1:

„Riigivõlale ja riigi rahanduse jätkusuutlikkusele rohkem tähelepanu pöörates mainib Euroopa Komisjon muu hulgas varjatud kohustusi, eelkõige seoses elanikkonna vananemisega. Seda küsimust tuleks käsitleda metodoloogiliselt ja konkreetsemalt, võttes arvesse neid riike, mis on valinud kogumispensionisüsteemil põhineva reformi.”

Motivatsioon

Komisjoni ettepaneku kolmandas punktis viidatakse varjatud kohustustega arvestamisele. Kuid ettepanek oleks kasulikum, kui selles selgitataks detailsemalt, mida see hõlmab ja kuidas seda praktikas saavutatakse.

Hääletuse tulemus

Poolt:	69
Vastu:	160
Erapooletuid:	19

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Euroopa Keskpagale „Pangakriiside lahendamise fondid”

KOM(2010) 254 lõplik

(2011/C 107/03)

Raportöör: **Lena ROUSSENOVA**

26. mail 2010 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Euroopa Keskpagale „Pangakriiside lahendamise fondid”

KOM(2010) 254 (lõplik).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 1. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 193, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee ühineb komisjoni peamise sooviga, et maksumaksjate raha ei kasutataks uuesti pankade kahjude korvamiseks, ning toetab põhimõtteliselt riiklike eelrahastatavate pangakriiside lahendamise fondide ühtlustatud võrgustiku loomist, mis oleks seotud koordineeritud siseriikliku kriisiohjamiskorraga. Komitee tunneb siiski muret selle pärast, et toimivate pangakriiside lahendamise fondide süsteemi loomiseks peaksid liikmesriigid konkurentsivõime vältimiseks eelnevalt leppima kokku ühiste meetodite ja ühtsete eeskirjade vastuvõtmise suhtes. Praegu näib, et on märke vastupidisest. Páris mitu liikmesriiki on juba algatanud või kavandavad fiskaalmeetmeid oma halva eelarve-seisu parandamiseks või turgude tugevdamiseks: juba on tekkinud ebavõrdsed konkurentsitingimused. Praegust olukorda realistlikult hinnates ja seniseid kogemusi arvestades on **raskes uskuda**, et lahenduse võiks leida kiiresti. Veelgi järkjärgulisem lähenemisviis võimaldaks võib-olla mõnda neist erinevustest aja jooksul vähendada.

1.2 Mis puutub **konkurentsi**, siis alati peaks olema peamine eesmärk säilitada võrdsed konkurentsitingimused riiklikul, Euroopa ja ülemaailmsel tasandil. Pangakriiside lahendamise fondide kava selle praegusel kujul võib põhjustada häireid riiklikul tasandil, kuna ta mõjutab vaid osa finantssektorist, ELi tasandil aga seetõttu, et ta põhjustab uusi kulusid mõne riigi juba niigi nõrgale finantssektorile, ja kogu maailmas seetõttu, et konsensuse saavutamine G-20 tasandil on väga ebatõenäoline.

1.3 **Suurt muret valmistab makromajanduslik stsenaarium**. Kõik riigiasutused ja rahvusvahelised organisatsioonid avaldavad pangandussektorile survet, et see reaalmaajandust rohkem krediteerides olukorda parandaks. Hinnangute kohaselt

on uued usaldatavusnormatiivid, uued kapitalinõuded ja uued maksud vajalikud, seejuures peaksid asutused üritama leida mõistliku tasakaalu **vastandlike vajaduste – riigielarve rahastamiseks vajaliku kapitali ja reaalmaajanduse vajaduste vahel**. Praegu on pangakriiside lahendamise fondide kava liiga ebamäärane ja ei võimalda seetõttu teha täpseid arvutusi, et tagada vajalikud investeeringud tootmisse, majanduskasvu ja töökohtadesse. Ilma asjakohase prioriteetide järjestamise ja iga etapi rakendamise sobiva ajastamiseta on raske saavutada seda, et väljapakutud pangakriiside lahendamise fondi kava oleks mõlemal suunal kasulik.

1.4 Komitee on veendunud, et enne mis tahes sammude astumist pangamaksude kasutuselevõtuks peaks komisjon põhjalikult hindama maksude ja pangakriiside lahendamise fondide kumulatiivset mõju ja võtma arvesse komitee poolt eespool, eriti punktis 1.3 väljendatud muresid. Enne pangakriiside lahendamise fondi kasutuselevõtu otsustamist tuleb hinnata kogu kava kulude mahtu, seda, mis ulatuses kava mõjutaks pangandussektori laenuandmise võimet, ja seda, kui kaua kulub aega, enne kui pangakriiside lahendamise fond muutub piisavalt tugevaks või saavutab oma kavandatud mahu. Komitee soovitab anda need hinnangud vastavalt halvimale stsenaariumile tagamaks, et kava on realistlik ja toimiv ka kriisi ajal, kui ühest küljest on pankadel raskusi pangakriiside lahendamise fondi maksete tegemisega ja teisest küljest on just aeg, kui fondi vahendeid vajatakse.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Komisjon tervitas 2009. aasta septembris G-20 kohtumisel Pittsburghis esiletoodud sõnumit, et maksumaksja raha ei tuleks uuesti kasutada pankade kahjumite korvamiseks, ja teeb tööd selle eesmärgi saavutamiseks vähemalt kahel täien-daval viisil:

- a) vähendades pankade pankrottide tõenäosust tugevama **makro- ja mikromajandusliku tasandi järelevalve, ettevõtete parema juhtimise ja karmimate regulatiivsete standardite** kaudu ning
- b) tagades, et kui neile meetmetele vaatamata toimub pankrotistumine, siis on **kriisi nõuetekohaseks ja õigeaegseks lahendamiseks olemas asjakohased hoovad, sh piisavad rahalised vahendid.**

2.2 Teatistes KOM(2010) 254 lõplik esitatakse komisjoni arvamus selle kohta, kuidas finantssektor saaks kõigi kriiside ennetamise ja ohjamise meetmete raames osaleda makseraskustesse sattunud pankadega seotud kriiside lahendamise kulude rahastamises. Komisjon on veendunud, et pangamaksudest eelrahastatavad pangakriiside lahendamise fondid peaksid moodustama osa finantsstabiilsuse raamistikust ja kriisiennetusele suunatud laiematest finantssüsteemi reformidest. Neid peetakse pankrotistuvate pankade puhul asjakohaseks sekkumise ja kriiside lahendamise mehhanismiks, mille abil on võimalik vähendada pankrotiga kaasnevaid kulusid avaliku sektori jaoks. Teatistes selgitatakse pangakriiside lahendamise fondide eesmärki, võimalikku mahtu ja tingimusi, mille korral neid on võimalik luua.

2.3 Euroopa Komisjoni eesmärk on võtta pangakriiside lahendamise fondide puhul kasutusele ELi lähenemisviisi ja lõppkokkuvõttes luua väga soovitava lahendusena kogu ELi hõlmav fond. Komisjon leiab siiski, et oleks väga raske alustada kogu ELi hõlmava pangakriiside lahendamise fondi loomist olukorras, kus **puudub ELi integreeritud järelevalve ja kriisiohjamise raamistik. Seetõttu peetakse asjakohaseks esimeseks sammuks riiklike eelrahastatavate kriiside lahendamise fondide ühtlustatud võrgustikul põhineva süsteemi loomist, mis on seotud koordineeritud siseriikliku kriisiohjamiskorraga.**

2.4 Komitee pooldab kõiki ettepanekuid, mille eesmärk on finantssektori tugevdamine ja tulevaste kriiside ennetamine, ja kiidab selles kontekstis **põhimõtteliselt** heaks komisjoni teatistes KOM(2010) 254 lõplik esitatud algatused ja soovitusel pangakriiside lahendamise fonde käsitleva ELi lähenemisviisi kohta, kuid samal ajal on komiteel ka mõned kahtlused. Komitee arvates ei pruugi mõned algatused olla praegu mõnes liikmesriigis kohaldatavad ja vastuvõetavad, samas kui teised vajavad veel kaalumist, analüüsi ja selgitamist.

2.5 Uue kriisiohjamise ja ennetamise raamistiku eesmärk on tagada, et suurte pankade pankrottide korral on liikmesriikidel olemas ühised hoovad, mida on võimalik kooskõlastatult raken-

dada selleks, et kaitsta finantssüsteemi tervikuna, vältida kulusid maksumaksjatele ja tagada võrdsed konkurentsitingimused. Need **ühised kriisilahendamise meetmed** peaksid tagama, et pangakriisi nõuetekohane lahendamine on **usaldusväärne võimalus mis tahes pangale, sõltumata selle suurusel või keerukusel**. Panga suuruse mõiste on tähtis. Ehkki põhimõtteliselt tuleks tagada „kõikide“ pankade nõuetekohane pankrot, on siiski oluline **määratleda „suure“ või „suuremahulise“ pankroti mõiste. Probleeme võivad tekitada väga suured ja keerukad finantseerimisasutused** (nimelt rahvusvahelised kontsernid, mis ei pruugi asuda Euroopas või peamiselt Euroopas). Suuremate pankade pankrotid võivad vajada erikohtlemist, millega tõenäoliselt kaasneb juriidilise isiku jätkuvalt tegutsevana hoidmine ümberstruktureerimise, võlgade mahakandmise ja seniste aktsionäride osakaalu vähendamise või aktsiate tühistamise teel. Meetmete osana võib vajalikuks osutuda teatud mahus lisarahastamine fondist.

2.6 20. oktoobril 2010. aastal võttis komisjon vastu tegevuskava, milles oli määratletud täieliku ELi kriisiohjamise raamistiku ajakava, meetmed, mehhanismid ja kavad. 2011. aasta kevadel esitatakse vastavad õigusakti ettepanekud kriiside ohjamise ja kriisilahendamise fondide kohta. Praegu saab komitee väljendada vaid mõningaid esialgseid ootusi ja teha märkusi. **Toimimise alguskuupäev** sätestatakse direktiiviga, tingimusel et see vastu võetakse. Kõige tõenäolisema prognoosi kohaselt, võttes arvesse asjaolusid ja komisjoni lubadust kiita asjaomased õigusakti ettepanekud heaks 2011. aasta kevadeks, võiks arvata, et see juhtub parimal juhul 2013.–2014. aastal. Kõikide fondide puhul läheb aega, enne kui need saavutavad oma kavandatud mahu, kuid arvestades, et nende puhul kasutatakse nii kriisile järgnevat kui ka eelnevat rahastamist, siis teoreetiliselt võiksid need hakata toimima kohe, kui õigusaktid liikmesriigis jõustuvad. Siiski tuleks arvestada seda, et mõned liikmesriigid on teatanud, et nad ei kavatse lähiajal pangamakse kasutusele võtta, sest kriis ei mõjutanud tugevalt nende pangandussektorit ja selle seisund on endiselt stabiilne. Seega tuleb pangakriiside lahendamise fondi käsitleda **finantskriiside lahendamise vahendina kesk-pikas kuni pikas perspektiivis.**

3. Konkreetsete märkused

3.1 Lähenemisviisi pangakriiside lahendamise fondidele

3.1.1 Komitee nõustub komisjoni lähenemisviisiga, mille kohaselt tehakse ettepanek luua esimese sammuna siseriiklike pangakriiside lahendamise fondide ühtlustatud võrgustik, mis on seotud koordineeritud siseriikliku kriisiohjamiskorraga. Siiski soovib komitee samal ajal luua kõnealune võrgustik **järk-järgult ja arvestades hoolikalt iga liikmesriigi konkreetset olukorda**. Saksamaa ja Rootsi on alustanud tööd oma fondide loomisega, millesse kogutaks raha maksudest / maksetest. **Praegu on neil mõlemal fondi loomiseks oma meetod ja eeskirjad ning käesolevas etapis ei saa komitee öelda, milliseid eeskirju tuleks eelistada.**

3.1.2 Arvestades asjaolu, et mõned riigid juba tegelevad riigipõhiste pangamaksude, maksude ja süsteemide kasutuselevõtvõtiga, on komitee veendunud, et **kõige esimese sammuna tuleks arutada maksude mõningaid ühiseid aluspõhimõtteid ja näitajaid ning neis kokku leppida**, et vältida konkurentsi-moonutusi ELi finantssektoris. Komitee pooldab järkjärgulist lähenemisviisi, millega tehakse vahet lähiaja ja keskpika perspektiivi eesmärkide vahel ⁽¹⁾. Lühiajalises perspektiivis võiks loota, et liikmesriigid saavutavad teatud kokkuleppe maksubaasi, maksu-määra ja kohaldamisala suhtes, jättes samas ruumi teatud paindlikkusele, arvestades õiguslikus raamistikus toimuvaid muutusi ja liikumist suurema ühtlustamise suunas. Pärast seda võiks kaaluda järkjärgulist lähenemisviisi lihtsa ja sobiva maksu kasutuselevõtuks, millele järgneks rohkem ühtlustatud pangamaksude süsteem ja pangakriiside lahendamise fondide kasutuselevõtt.

3.1.3 Komitee peab järkjärgulist lähenemisviisi asjakohasemaks ja realistlikumaks, sest selle kaudu on võimalik arvestada teatud erinevusi viisis, kuidas finantskriis on erinevaid liikmesriike mõjutanud, ning riikide konkreetset kriisile reageerimise viisi:

- kriis tabas erinevaid liikmesriike erineval ajahetkel ning mõjutas neid erineval viisil ja erinevas ulatuses. Riigid jõuavad kriisi ja väljuvad kriisist erineval ajal ning samuti on erinev aeg, mil nad on võimelised looma oma pangakriiside lahendamise fondide;
- mõnede liikmesriikide finantssektorit ei mõjutanud finantskriis tõsiselt ja nad ei ole palunud abi. Seevastu on ülemaailmne finants- ja majanduskriis mõjutanud nende reaalmajandust teatud viivitusega. Nende riikide pangandus-sektorid on küll terved, kuid näevad vaeva kriisilaadsete sündmuste ärahoidmiseks, samal ajal oodatakse neilt majanduse taastumise toetamist; sellised riigid võib-olla ei soovi luua pangakriiside lahendamise riiklikke fondide ajal, kui enamik liikmesriike oleks valmis seda tegema, seda ka seetõttu, et mõnedel neist on sellised hoiuste tagamise fondid, mille pakutav kaitse on ulatuslikum hoiuste tagamise skeemide omast ja hõlmab teatavaid pangakriiside lahendamise funktsioone.

3.1.4 Komitee tervitab komisjoni teatistes KOM(2010) 579 lõplik väljendatud kavatsust uurida „hoiuste tagamise skeemide ja kriisilahendamisefondide vahelist võimalikku sünergiat”. Komitee on veendunud, et kui laiendada hoiuste tagamise fondide praeguse rahastamise alust, siis võib hoiuste tagamise ja pangakriiside lahendamise funktsioone täita üks fond, kahjustamata hoiuste tagamise skeemide ja selle fondide võimet täita fondi eesmärki, milleks on hoiustajate kaitse. See uurimus on väga sobiv neile liikmesriikidele, mille hoiuste tagamise fondidel

⁽¹⁾ Vt majandus- ja rahanduskomitee ajutine kriisiohjamise töörühm, 17. september 2010.

juba on mõned ennetavad ja pangakriiside lahendamise funktsioonid, kuna sel viisil on ühte suurde fondi koondatud mõlemad valdkonnad.

3.1.5 Komitee mõistab komisjoni üleeuroopalist pangakriiside lahendamise fondi pooldavaid argumente, samuti komisjoni muret selle loomisega kaasnevate raskuste pärast, ja on arvamusel, et praegu on selle loomine enneaegne ja praktikas teostamatu. Arvestades kaugema ja lähimineviku kogemusi, kahtleb komitee ühe üleeuroopalise pangakriiside lahendamise fondi töö tõhususes.

3.2 Pangakriiside lahendamise fondide rahastamine: maks

3.2.1 **Komisjon on seisukohal, et pangakriiside lahendamise fondidele tuleks rahastada pankade maksetest või maksudest. 17. juunil 2010 jõudis Euroopa Ülemkogu kokkuleppele, et pangamaksud peaksid olema usaldusväärse kriiside lahendamise raamistiku osa ⁽²⁾ ja see peaks olema üks nende kasutuselevõttu toetavatest põhimõtetest.**

3.2.1.1 Teatistes on selgitatud, et maksu peamine eesmärk peaks olema kaasata pangad kriisi põhjustatud kulude katmiseks, leevendada süsteemiriski, piirata konkurentsi-moonutusi ja hankida rahalisi vahendeid usaldusväärse kriiside lahendamise raamistiku jaoks, kuid teatistes ei ole maksu mõistet selgelt määratletud. Ühes majandus- ja rahanduskomitee dokumendis ⁽³⁾ on mõiste „maks” määratletud kui „nõue (osalusmaks või maks) finantseerimisasutustele, millega sunnitakse neid osalema finantskriisi kulude katmises”: maksu loetakse osalusmaksuks, kui see suunatakse väljaspool riigi eelarvet asuvasse fondi, ja maksuks, kui see on osa valitsuse eelarvest. Komitee ootab, et komisjon esitaks mõiste „maks” selge määratluse.

3.2.2 **Komitee on arvamusel, et üldise kokkuleppe saavutamisel on kõige suuremaks takistuseks maksubaasi kriteeriumid ja maksumäär, ning on veendunud, et esimese sammuna tuleks kokku leppida mitmes aluspõhimõttes.** Komitee jagab komisjoni seisukohta, et maksubaas peaks vastama teatise leheküljel 8 loetletud põhimõtetele. Tuleks arvestada, et erinevate riikide finantssektorid erinevad **oma suuruse, juhtimissüsteemide, järelevalve tõhususe ja riskitaseme poolest**. Nende erinevuste alusel tuleks liikmesriikidel algselt võimaldada paindlikult erinevaid maksubaase rakendada, kuid hiljem tuleks need ühtlustada.

3.2.3 **Teatistes on esitatud seisukoht, et maksed / maksud võiksid põhineda kolmel asjal: pankade varad, pankade kohustused ning pankade kasum ja preemiad.** Bilansi varad ja kohustused kajastavad riskikaalutlusi paremini kui muud näitajad ja seetõttu on komitee arvamusel, et pankade kasum ja preemiad on maksete alusena vähem asjakohased. Esimesest kahest alusest mõlemal on oma poolt- ja vastuargumendid ja võib-olla oleks üsna kasulik kasutada mõlemat koos.

⁽²⁾ Euroopa Komisjon, siseturu ja teenuste peadirektoraat, komisjoni talituste mitteametlik dokument pangamaksude kohta arutamiseks majandus- ja rahanduskomitee koosolekul 31. augustil 2010, lk 4.

⁽³⁾ Majandus- ja rahanduskomitee, ajutine kriisiohjamise töörühm.

3.2.3.1 Pankade varad kajastavad hästi pankade riske.

Neis kajastub nii pankroti võimalik tõenäosus kui ka summa, mis võib-olla tuleks panga kriisi lahendamisele kulutada. Maksude asjakohaseks aluseks võiks pidada ka riskiga kaalutud varasid, nagu on soovitanud IMF, ⁽⁴⁾ kuna neil varadel on rahvusvahelise võrreldavuse eelis, arvestades Baseli komitee kapitalinõuete laiaulatuslikku tunnustamist. Teisest küljest kahekordistaks pankade varadel põhinev maks Baseli komitee kapitalinõudeid, sest pankade varade suhtes kehtivad riskiga kaalutud kapitalinõuded.

3.2.3.2 Komitee on veendunud, et pankade kohustused

(v.a tagatud hoiused ja pankade kapital, näiteks pankade puhul esimese taseme kapital) ja mõned bilansivälised kohustused, on tõenäoliselt kõige parem alus pankade maksete/maksude arvutamiseks ⁽⁵⁾. Need kajastavad hästi kulusid, mis tõenäoliselt tuleb katta, kui tekib vajadus panga kriisi lahendada, need on lihtsad ja ehkki teatud kattumist ei saa välistada, ei oleks nende puhul kattumine nii suur kui varadel põhineva lähenemisviisi korral ⁽⁶⁾. Võib-olla võiks välistada ka muid kohustusi: allutatud võlg, valitsuse tagatud võlg ja kontsernisisesed laenu tehingud. Meenutades, et liikmesriigid on juba võtnud kasutusele riigipõhised maksusüsteemid, mille maksubaasides on olulisi erinevusi, oleks siiski vastuvõetavam algne ühtlustatud lähenemisviis, mis põhineb kõigil kohustustel ja nende eelneval kvalitatiivsel hindamisel.

3.2.4 Komitee jagab komisjoni teatises KOM(2010) 579 lõplik väljendatud arusaama, et igasse pangakriisi lahendamise fondi peaksid laekuma maksed samas liikmesriigis tegevusluba omavaltel finantseerimisasutustelt ja need maksed peaksid katma nende asutuste muudes liikmesriikides asuvaid filiaale. Seega oleksid tüürettevõtted maksukohuslased asukohariigis ja filiaalid koduriigis. Kui kõik liikmesriigid koguvad finantseerimisasutustelt makse vastavalt neile põhimõtetele, siis on võimalik kahekordse maksustamise ja konkurentsimoontuste ohtu vältida.

3.2.5 Komitee rõhutab, et maksu rakendamise ajastust tuleb hoolikalt kaaluda, võttes arvesse praegu nii pankade kui ka majanduse ees seisvaid probleeme.

Pärast rasket finantskriisi püüavad pangad tavaliselt riskist hoiduda ja ei soovi paari aasta jooksul laene väljastada, seda vaatamata riikide

valitsuste ja rahvusvaheliste organisatsioonide jõupingutustele, et julgustada neid majanduse taastumisele kaasa aitama. Samal ajal peavad pangad enda kanda võtma uute kapitali- ja likviidsusnõuete kulud. Et finantsasutused saaksid tugevdada oma kapitalibaasi, kohaneda uue reguleerimise korraga ja reaalmajandust finantseerida, peaks vastavalt komitee poolt punktis 1.4 toodud soovitudele antav üleminekuperiood olema piisavalt pikk. Keskpikas perspektiivis võib olla vajalik maksimumaara teatav kohandamine, selleks et võtta arvesse nii võimalikke muutusi õigusnormides kui ka ELi kriiside lahendamise raamistiku arengut.

3.3 Pangakriiside lahendamise fondide rakendusala ja suurus

3.3.1 **Pangakriiside lahendamise fondide rakendusala ja suurus sõltuvad sellest, kuidas komisjon määratleb fondide ülesande rahastada raskustesse sattunud finantseerimisasutuste, sh pankade kriiside nõuetekohast lahendamist.** Komitee toetab komisjoni seisukohta, et fondid peaksid olema kättesaadavad pangakriiside lahendamiseks, kuid selgelt tuleks välistada fondide kasutamine finantseerimisasutuste päästmiseks. Siiski peab komitee vastuvõetamatuks seda, et komisjoni väljatöötatud kriiside lahendamise raamistik keskendub peamiselt pangandussektorile, sest investorite jaoks võivad ohtlikuks osutada kõik finantseerimisasutused, juhul kui nad võtavad suuri riske. Komitee soovib, et kriiside lahendamise raamistik hõlmaks **kõiki panku ja kõiki järelevalve alla kuuluvaid finantseerimisasutusi** ⁽⁷⁾ (välja arvatud kindlustusettevõtted, mille jaoks valmistatakse hetkel ette eraldi tagatisskeemi). See tagaks võrdsed konkurentsitingimused ja väldiks ka avalikkuse eksitamist, justkui peaks kriisi tekkes süüdistama vaid ühte finantssektori osa.

3.3.2 Teatises ei ole veel näidatud seda, milline peaks olema fondide maht, kuid selles on öeldud, et finantssektor peaks kandma kõik kriisi lahendamise kulud, vajadusel järelelahendamiskorra alusel. Probleem seisneb selles, kuidas **arvutada** riikide kaupa **fondide sobiv maht**. Siinkohal näeme kaht raskust: üks on see, et **kõige nõrgemad süsteemid vajavad proportsionaalselt kõige suuremaid makseid**, tõstatades seega küsimuse, kas konkurentsitingimused on võrdsed. Teine küsimus tekib seoses arvutustes kasutatava ajakavaga: **fondide soovitava mahu arvutamisel lähtutakse praegustest ja võimalikest tulevastest olukordadest**. Enne sihttaseme saavutamist võib olukord oluliselt muutuda, sundides muutma nii sihttaseme kui ka maksete suurust. Eeskirjades tuleks arvestada **esialgsete tingimuste ja arvutuste võimaliku muutumisega**. Lisaks, arvestades, et riskide suurus tsükli jooksul muutub, tuleks maksimumaara kohandada, muutes sellega finantsüsteemi vähem protsükliliseks.

⁽⁴⁾ IMF, Finantssektori õiglane ja kaalukas panus, lõpparuanne G-20-le, juuni 2010, lk 17.

⁽⁵⁾ IMF on väljendanud oma eelistust ulatuslikul kohustuste, sh mõnede bilansiväliste kohustuste valikul põhineva lähenemisviisi suhtes, millest oleks välistatud kapital ja tagatud kohustused. Ka komisjon toetas oma 20. augusti mitteametlikus dokumendis turul võetud kohustustel põhinevat lähenemisviisi. Neli liikmesriiki on juba vastu võtnud diferentseeritud kohustustel põhineva lähenemisviisi.

⁽⁶⁾ Baseli komitee ettepanekud käsitlevad pankade võetud likviidsus- ja üleminekuriiske.

⁽⁷⁾ Teatises KOM(2010) 579 lõplik lubab komisjon kohaldada finantssektori kriiside lahendamise ELi raamistikku kõikidele krediitiasutustele ja mõnele investeerimisühingutele, ent ei määratle selgelt investeerimisühingute mõistet. Komitee on veendunud, et kriisilahendamisraamistikku tuleks kohaldada kõikidele järelevalve alla kuuluvatele finantseerimisasutustele.

3.4 Pangakriiside lahendamise fondide sõltumatus ja juhtimine

3.4.1 **Komitee nõustub komisjoni seisukohaga, et pangakriiside lahendamise fondid peaksid olema riikide eelarvetest lahus. Komitee nõustub, et nende tegevuse sõltumatus valitsusest tagaks, et nende kaudu rahastatakse vaid kriisilahendusmeetmeid ja mitte midagi muud.** Siiski järgivad liikmesriigid finantssektorist hangitud rahaliste vahendite eraldamisel praegu kaht erinevat lähenemisviisi. Sellised riigid nagu Saksamaa, Belgia ja Rootsi tuginevad põhimõttele, et kriiside lahendamise mehhanismi sissemaksete ja väljamaksete vahel tuleks luua selge seos. Teised riigid suunavad maksuga kogutud raha üldeelarvesse, taotlemata selle selgesõnalist seost finantssektori kriiside lahendamise raamistikuga. Selline kord, mis tekitab ootusi, mille kohaselt finantseerimisasutused võiksid saada riigilt toetust, võib ohtu seada väljapakutud raamistiku eesmärgi lahendada nõuetekohaselt raskustesse sattunud finantseerimisasutuste kriisid, välistades päästmise maksumaksjate osalusel. Komitee jagab komisjoni seisukohta, et pangakriiside lahendamise sihtotstarbeliste fondide loomine võib tuua kaasa finantssektori sõltuvuse vähenemise avaliku sektori rahastamisest ning leevendada moraalset probleemi, mis on seotud finantseerimisasutustega, mis on „liiga suured, et pankrotti minna”. Komitee on seisukohal, et nii nagu ka hoiuste tagamise fondide puhul, ei tohiks maksudega kogutud raha hallata ja kontrollida riigieelarve

eest vastutavad asutused, s.o asutused, mis vastutavad finantsstabiilsuse raamistiku haldamise eest.

3.4.2 Enne pangakriiside lahendamise fondide kohta lõpliku otsuse vastuvõtmist tuleb saada selged vastused järgmistele küsimustele.

- Kas fond on osa usaldatavusnormatiivide täitmise järeelvest?
- Kas fondi nähakse fiskaalmeetmena, mille eesmärk on paluda finantssektoril osaleda kulutatud riigi raha tagasisaamises?
- Kas tegemist on vaid fiskaalmeetmega, mille eesmärk on saavutada finantsspekulatsiooniga võitlemise abil läbi paistvam turg?

Kui komisjon peab pangakriiside lahendamise fondi pooleldi fiskaalmeetmeks ja finantsstabiilsuse raamistiku osaks, siis peaks komisjon tagama, et seda nii ka mõistetakse, sest pangakriiside lahendamise fondi nõuetekohast juhtimist ei ole võimalik tagada ilma selge ettekujutuseta selle iseloomust.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Euroopa Keskpannangale „Finantsteenuste reguleerimine jätkusuutliku kasvu tagamiseks”

KOM(2010) 301 lõplik

(2011/C 107/04)

Raportöör: **Edgardo Maria IOZIA**

Euroopa Komisjon otsustas 2. juunil 2010 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Euroopa Keskpannangale „Finantsteenuste reguleerimine jätkusuutliku kasvu tagamiseks”

KOM(2010) 301 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektioon võttis arvamuse vastu 1. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 164 ja erapooletuks jäi 1 liige.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 „Rahvusvahelise järelevalve alal tuleb palju rohkem ära teha. Teil võivad olla maailma parimad eeskirjad, aga kui nende täitmist ei kontrollita, siis pole sellest kasu”⁽¹⁾.

1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab komisjoni teatist ja on seisukohal, et uus finantsturgude regulatsioon on jätkusuutliku majanduse elavdamiseks tingimata vajalik vahend.

1.3 Komitee märgib, et sellele probleemile pööratakse üha vähem tähelepanu ning et vajadust kiireloomuliste meetmete võtmiseks tajutakse riigiti erinevalt ning näib, et see ei ole enam ühine prioriteet.

1.4 Komitee rõhutab ja kordab, et on oluline jõupingutusi suurendada ja saavutada rahvusvaheline kokkulepe, aga ta peab siiski väga oluliseks ja vajalikuks viia Euroopa institutsioonide algatatud protsess lõpule kiiresti ja positiivsete tulemustega, ilma et see sõltuks rahvusvahelistest kokkulepetest, sest nagu hiljutised sündmused kahjuks näitasid, on selliseid kokkuleppeid peaaegu võimatu saavutada.

1.5 Komitee pooldab kavandatud ja ootab väljatöötamisel olevaid meetmeid, nagu finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID) kavandatud muutmise, mis on tähtis turgude usaldusväärsuse ja läbipaistvuse, samuti investorite usalduse seisukohalt, ning ootab kutset avaldada arvamust nende meetmete kohta.

1.6 Komitee toetab komisjoni jõupingutusi õigusloomeprotsessi lõpule viimiseks. Komisjon võiks usaldada komiteele ülesande tutvustada läbivaatamisel olevaid ettepanekuid ja hili-semaid õigusaktide eelnõusid majandus- ja sotsiaalvaldkonna organisatsioonidele ning riikides finantsteenuste valdkonnas tegutsevatele tarbijate organisatsioonidele.

1.7 Ameerika Ühendriigid olid selles valdkonnas teerajajad, kui kuulutasid välja Dodd-Franki seaduse, mis reguleerib USA finantsturge, pannes aluse suuremale ülemaailmsele lähenemisele. Paljusid aspekte käsitletakse ainult üldisest õiguslikust raamistikust lähtuvalt, jättes sätete määramise pädevatele asutustele või määratledes üksikasjalikud meetmed hiljem. Samas on Euroopa Komisjon üksiksätted juba väga detailselt välja töötanud. Need kaks lähenemisi peaksid lõpuks aitama saavutada sama eesmärki.

1.8 Komitee pooldab teatavaid uudseid valikuid Ameerika Ühendriikide õigusnormides ja teeb komisjonile ettepaneku põhjalikult uurida ettepanekut luua finantsteenuste tarbijakaitse amet. Siiski tuleks komitee arvates kaaluda, kas ei peaks sellele ametile mitte andma suurema autonoomia.

1.9 Samuti oleks huvitav hinnata teisel pool Atlandi ookeani tehtud otsuseid, kuidas käituda äriühingutega, mis on „liiga suured, et pankrotti minna”, sest see võib riskijuhtimisel osutada moraalselt ohtlikuks. Komitee palub komisjonil hinnata tähelepanelikult võimalust võtta analoogseid meetmeid, mis näivad mõjuvat tõhusalt ja heidutavalt osa finantsasutuste juhtide mõtlematu ja eriti riskialti käitumise korral ning võiksid olla kasulikud, et parandada finantsasutuste riskijuhtimist.

⁽¹⁾ Dominique Strauss-Kahn, Agadir, 1. november 2010.

1.10 Kõikide õigusnormide läbivaatamine peaks lõppema 2011. aastal ja need peaksid täielikult kehtima alates 2013. aastast. See on võimalik, kui ei teki probleeme ja kõik peavad graafikust kinni. Komitee on siiski mures selle pärast, et nii ei pruugi minna. Komisjon peaks paluma parlamendil ja nõukogul kiiresti käsitleda kõiki finantsturgude reguleerimisega seotud meetmeid. Finantskriis algas 2007. aastal ja juba siis oli ilmne, et turgude reguleerimiseks on vaja rohkem ära teha. Sellest alates on puudujäägi kurnustik neelanud üle kahe tuhande miljardi dollari, paljud ettevõtted on tegevuse lõpetanud, kadunud on vähemalt 30 miljonit töökohta, lisaks võib Rahvusvahelise Valuutafondi direktori sõnul tulevikus kaduda veel 400 miljonit töökohta. Ainuüksi finantssektoris on kogu maailmas kaotanud töö vähemalt 500 000 inimest. Varsti kaotavad oma töö teisedki ja neid lisandub veelgi.

1.11 Komitee kutsub üles tugevale, kõikehõlmavale, tõhusale ja tasakaalustatud reguleerimisele. Negatiivsete tagajärgede vältimiseks soovib komitee põhjalikult uurida kõiki seadusandlikke algatusi finantsüsteemi ja kapitalituruga seotud vajalike meetmete seisukohast. Stabiilne ja tõhus süsteem peaks reaalmajanduse jaoks edendama finantsstabiilsust ja likviidsust.

1.12 Kodanikuühiskond peab nii Euroopa kui ka riigi tasandil jätkama asutustele ja riigivõimule surve avaldamist, et nad võtaksid finantsvaldkonnas võimalikult kiiresti vastu uued eeskirjad. Komisjon võiks teha komiteele ülesandeks levitada liikmesriikides sõnumit, et on vaja teha kiireid ja laiapõhjalisi otsuseid finantsturgude reguleerimise kohta riiklike algatustega kohapeal, kaasates majandus- ja sotsiaalvaldkonnas osalejad ning finantsteenuste valdkonnas tegutsevad tarbijate organisatsioonid.

2. Komisjoni teatis

2.1 Komisjon esitab oma teatise „Finantsteenuste reguleerimine jätkusuutliku kasvu tagamiseks” saavutatud eesmärgid ja tulevaste õigusloomealgatuste ajakava, selgitades nelja põhimõtet, millele ta oma tegevuses tugineb: läbipaistvus, järelevalve tõhustamine, vastupanuvõime ja finantsstabiilsuse suurendamine ning tarbijakaitse.

2.2 „Jätkusuutliku kasvu eelduseks on turvalisem, kindlam, läbipaistvam ja vastutustundlikum finantssüsteem, mis toimib kogu majanduse ja ühiskonna huvides ning suudab rahastada reaalmajandust. Esmatähtis on täiendada Euroopa jõupingutusi riikide rahanduse tugevdamisel ja viia läbi struktuurireformid, mis elavdavad majandust tulevikus”. Sellised on komisjoni õigusloometegevuse juhtpõhimõtted.

2.3 Kõnealusel dokumendis tuleb komisjon meelde etapid 2008. aasta septembri suurest kriisist kuni uue sidusa õigusraamistiku loomiseni.

2.4 2008. aasta novembris loodi Jacques de Larosière'i juhitud töörühm ja võeti mitmeid kiireloomulisi meetmeid, nagu kapitalinõuete direktiivi ja hoiuste tagamise skeemide direktiivi läbivaatamine. Vastu võeti ka reitinguagentuuride määrus ning tehti kaks soovitud tasustamis põhimõtete kohta.

2.5 Komisjon võttis töörühma aruande põhjal vastu mitu ettepanekut ning paljusid arutatakse veel liidu poliitikat kujundavates organites, nimelt nõukogus ja parlamendis.

2.6 Komisjon soovib kooskõlastatud õigusloomealast survet, et tagada kõikide ettepanekus kavandatud sätete menetlemine ja üle võtmine 2012. aasta lõpuks.

3. Komitee märkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendas mitmes arvamuses oma hoiakut sätete kohta, mille komisjon pidas vajalikuks vastu võtta alates Larosière'i töörühma soovitatud meetmepaketist ja seejärel iga sätte kohta eraldi.

3.2 Mitmel juhul võeti komitee soovitusi ja märkusi arvesse ning lõpptulemus näib asjakohane ja piisav, aga kas see võimaldab taastada usaldust turgude ja järelevalve- ning riigiorganite vastu, kes teatud määral toetasid minevikus üliberaalset mudelit, olles veendunud, et turg reguleerib ennast ise? Selline pettekujutelm tabas lisaks enamikule liikmesriikidele ka Euroopa Komisjoni tippametnikke. Turgudel on loomoomane kaldumus kõikuda ebaratsionaalselt riskist keeldumise ja riskialmiduse vahel. Nende kõikumiste ohjeldamine turge hävitamata on raske ülesanne.

3.3 Selle teatisega tunnistab komisjon kaudselt minevikus tehtud vigu – vigu, millele komitee oli kohe tähelepanu juhtinud. Ta koostab selles mõjusa ja sisuliselt täieliku tegevuskava uue turgude järelevalve, stabiilsuse ja läbipaistvuse reguleeriva raamistiku väljatöötamiseks ja rakendamiseks. See on väärtuslik töö, mida komisjon on siiani teinud, ja komitee tunnistab selle kvaliteeti hea meelega.

3.4 Euroopa Parlament aitas kavandatud õigusakte oluliselt tugevdada ja paremaks muuta, toetades vahel samu muudatusi, mille pani ette komitee, ja võimaldades välja töötada määrused ja direktiivid, mis näivad tõhusad ja sidusad.

3.5 Rakendusfaasil esineb aga siiski mitmeid takistusi. Näiteks kindlustus- ja pensionifondide turu järelevalveks mõeldud Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse puhul on väga oluline tunnistada ja kaitsta mõlema sektori eripärasid ning täpsemalt tagada, et lisapensionide valdkonda käsitletak kindlustussektoriga võrdväärselt.

3.6 Nõukogu mängis vastupidiselt ootustele vähem positiivset rolli, sundides komisjoni uuesti läbi vaatamata teatavaid häid ettepanekuid, näiteks järelevalveasutuste puhul. Siiski saavutati tänu parlamendi ja komisjoni tööle positiivne kompromiss, aga teha oleks võinud rohkem ja juba varem, kui teatud sätete osas ei oleks kasutatud vetoõigust.

3.7 Kuid kas tehti kõik vajalik ja kas seda tehti õigeaegselt?

3.8 Ameerika Ühendriigid reageerisid kõige nõrgemate turuosaliste – tarbijate – nõudmisele reguleerimise ja kaitse järele ulatuslikumalt ja kiiremini, kuulutades 21. juuli 2010. aastal välja Dodd-Frank'i seaduse⁽²⁾. Mõistagi tuleb arvesse võtta asjaolu, et Euroopa otsustusprotsess on aeglasem ja et Euroopa sätted käsitlevad üksikasjalikumalt eri aspekte, samas kui USA õigusakt pakub raamistikku hilisematele seadustele ja õigusnormidele. On oluline, et need protsessid arenevad tasakaalustatult ja samas taktis, et uut regulatsiooni iseloomustaks kooskõla.

3.9 Komisjoni ettepanekute analüüsimisel võrdleb komitee kahte käsitlust, hindab iga teema kohta antud eri vastuseid ja uurib, kas teatud juhtudel on otstarbekas lülitada meie õigusnormidesse mõned aspektid USA seadusest.

3.10 Üks eeskujuna, mis väärib uurimist, on nimelt föderaalsete tarbijakaitseameti (Bureau of Consumer Financial Protection) asutamine. Komitee palub komisjoni hoolikalt uurida võimalust luua samalaadne asutus Euroopa õigussüsteemis.

3.10.1 Ameerika Ühendriikides on vastav asutus keskpanga (Federal Reserve) alluvuses ja sellel on olulised volitused, sealhulgas paljud need ülesanded, mis olid varem tarbijakaitse õigusaktide alusel usaldatud teistele reguleerivatele asutustele. See ametiasutus on ainsana volitatud kontrollima õigusaktide järgimist vahendajate tegevuses, kelle põhivara on üle 10 miljardi dollari, samas kui vahendajate puhul, kelle põhivara on alla 10 miljardi dollari, jagab ta oma volitusi teiste järelevalveasutustega.

3.10.2 Komitee on seisukohal, et tuleb eelkõige analüüsida järgmisi aspekte.

— Ameerika Ühendriikides on vastav asutus keskpanga alluvuses. Isegi, kui seda õigustab vajadus piirata selle ametiasutuse halduskulusid, võib see teatud määral kahjustada tema autonoomsust ja sõltumatust. Komitee leiab seega, et on vaja uurida võimalust anda sellele asutusele suurem autonoomsus.

— Selle asutuse volitused võivad teatud juhtudel minna vastuoluliseks finantsvahendajate järelevalveasutuste volitustega. Võimalike konfliktide vältimiseks on vaja kohe alguses koostada prioriteetide pingerida, unustamata, et isegi kui on äärmiselt oluline tagada vahendajate ja turgude stabiilsus, on täpselt sama oluline tagada jaereinvestorite kaitse. Investori kaitsemise vajadus ei tohi sõltuda ühestki teisest põhimõttest. Nimelt tuleb jätkusuutliku majanduskasvu tagamiseks teha süsteemi keskseks elemendiks kõige kaitsetumate isikute vajaduste rahuldamine ja kaitsmine.

— Oluline on rõhk asetada pigem finantsteenustele ja -toodetele kui ainult finantsasutustele. Asutusel peab olema oma jurisdiktsioon ja ta peab saama sekkuda igal hetkel, mil avalikkusele pakutakse finantsteenuseid või -tooteid, isegi kui peamised asjaosalised ei ole finantsvahendajad, kes alluvad teisele järelevalvevormile.

3.11 Teine oluline käsitlemist vajav küsimus puudutab kõiki neid sätteid, mille abil püütakse anda vastus moraalsele probleemile, mis on seotud finantseerimisasutustega, mis on „liiga suured, et pankrotti minna“. USA seadusandja tehtud valikud selles valdkonnas on tõhusad ja kaugeleulatuvad: võimalus ennetavaks sekkumiseks, korraldus müüa teatud osa ettevõttest selleks, et vältida süsteemseid riske, kohustus koostada selliste konglomeraatide lahutamise kava, kes tegutsevad mitmel tegevusalal või kelle suuruse tõttu on igasugune sekkumine küsitav. On ette nähtud kohaldada meetmeid ka teistes riikides asutatud ettevõtte osade üle, mõjutades seetõttu mitmete oluliste ELis paiknevate toimijate tegevust.

3.11.1 Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu loomine on samm selles suunas. Suurte kontsernide võimu piiramine on tervitatav mitmes mõttes. See mitte ainult ei vähenda süsteemset riski, võimaldades lõpetada halvasti juhitud pankade tegevuse, vaid soodustaks ka konkurentsi, mis omalt poolt peaks ohjeldama intressimäärasid, muutes krediidi klientidele kättesaadavamaks. Neid mõtteid on väljendatud juba varem ja reguleerijad oleksid kindlasti pidanud neile rohkem tähelepanu pöörama, eelkõige võttes arvesse finantssektori eripära – seal puuduvad teiste tootmissektorite füüsilised piirangud.

3.11.2 Isegi kui suurus on üks oluline aspekt, ei või unustada, et vahendaja tähtsus süsteemis ei olene ainult tema suuruselt, vaid ka tema rollist süsteemis, kui lihtne on teda asendada ja kui tihedad on rühma omavahelised sidemed riigi ja rahvusvahelisel tasandil. On võimalik, et olenemata sellest, et mõni vahendaja on ülemäära suur, lähevad nad pankrotti, sest neid ohustavad samad riskid.

(²) Pub.L. 111-203, H.R. 4173.

3.11.3 Finantsalaste õigusaktide puhul peab komitee vajalikuks kasutada tasakaalustatud lähenemist. Komitee rõhutab finantsasutuste rangemast reguleerimisest tõusvat pikaajalist olulist kasu finantsstabiilsuse, majanduskasvu ja tõhusalt toimiva reaalmajanduse seisukohalt.

3.12 Uues USA finantsregulatsioonis sisalduvad muu hulgas järgmised meetmed: varajase hoiatamise süsteem suurte süsteemsete riskide puhul, pangalaadsete asutuste süsteemi reguleerimine, finantsstabiilsuse nõukogu loomine, tõhusad õigusaktid reitinguagentuuride kohta, läbipaistvus- ja usaldusväärssuse meetmed mittestandardsete vahendite, sh börsiväliste turgude jaoks, varaga tagatud väärtpaberite väärtpaberistamine ja riskifondid.

Euroopa Liit reageeris esimesena kriisile ja tunnistas vajadust rahvusvahelise koordineerimise järele, mis on tähtis eeldus tagamaks võrdsed tingimused rahvusvahelisel tasandil.

3.13 Tekib küsimus, kas eri riikide ametiasutused reageerivad kokkuvõttes ühtmoodi ja ühiselt, arvestades asjaolu, et üks peamine probleem on olnud eri finantsturgude erinev reguleerimine.

3.14 Euroopa peaks viivitamatult lõpule viima reformid, mis tuleks üle võtta riikide õigusaktidesse alates 2013. aastast, et mitte kahjustada ettevõtjaid ja Euroopa finantsüsteemi, mida rahvusvaheliste investorite arvates hallatakse halvasti lahkkelide tõttu liikmesriikide vahel ja tingituna seadusandliku mudeli ebatõhususest.

3.15 Vaatamata kõikidele komisjoni jõupingutustele siseturgu ühetaoliselt reguleerida, raskendavad mõjuvõimsad majandus- ja poliitilised huvid tõhusa ja põhjaliku Euroopa järelevalvesüsteemi loomist.

3.16 Alles hiljuti tuletas komitee meelde vajadust kiiresti tugevdada õiguslikku ja regulatiivset raamistikku ning ta toetab komisjoni jõupingutusi selles. Kodanikuühiskond peab nii Euroopa kui ka riigi tasandil jätkama asutustele ja riigivõimule surve avaldamist, et nad võtaksid finantssektoris võimalikult kiiresti vastu uued eeskirjad. Komiteel on sellega seoses tõeliselt oluline roll nii otseselt kui ka nende organisatsioonide kaudu, kust on pärit komitee liikmed. See peaks toetama põhjaliku ja vastutustundliku arutelu toimumist liikmesriikides. Uue jätkusuutliku majanduse ning tasakaalustatud arengut ja jätkusuutlikku kasvu sihiks seadvate finantsturgude tulevik sõltub suures

osas finantsalase reguleerimise kvaliteedist. Vaja on kehtestada tõhusamad ja rangemad eeskirjad, et turud juhindeksid taas oma tegevuses ärietikast.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Teatistes ei mainita ühegi sõnaga ei sidusrühmade osalemist mõju hindamises ega juba võetud meetmeid, tõdetakse vaid, et selline protsess toimus. Aga kes on sidusrühmad? Kas peetakse silmas tavapärasest elektroonilist konsultatsiooni, kuhu kahtlemata kaasati sektor, aga äärmiselt vähe töötajaid ja tarbijaid või konsultatsioone mõne eksperdirühmaga (kes alati nimetati finantssüsteemist)? Sel juhul puudub ikkagi tõeline tasakaal eri huvide vahel, mis annab endast märku kohe, kui reformidega alustatakse.

4.2 Komitee palub komisjonil pöörata rohkem tähelepanu kodanikuühiskonna organitele ja tagada nende tegelik osalemine protsessis. Ta palub komisjonil teha tõhusamat tööd selleks, et tagada parem rahvusvaheline koordineerimine kõikide ELi liikmesriikide demokraatlike organite vahel. Vaja on tõsiselt ja piisavate rahaliste vahenditega programmi, et kaasata Euroopa kodanikud sellesse protsessi ja teavitada neid teatavatest rasketest, aga vajalikest muutustest.

4.3 Eri õigusloomealgatuste kogumõju ei ole selgelt ära märgitud, eelkõige sellepärast, et meetmeid ei käsitleta tervikuna ja et mõnega (Basel III, tulevased rahvusvahelised raamatupidamisstandardid) neist tegelevad kolmandad osalised, nagu Baseli komitee ja IASB⁽³⁾.

4.4 Komitee kutsub üles tugevale, kõikehõlmavale, tõhusale ja tasakaalustatud reguleerimisele. Negatiivsete tagajärgede vältimiseks soovib komitee põhjalikult uurida kõiki seadusandlike algatusi finantsüsteemi ja kapitalituruga seotud vajalike meetmete seisukohast. Stabiilne ja tõhus süsteem peaks reaalmajanduse jaoks edendama finantsstabiilsust ja likviidsust. Komisjonil on raske ülesanne püüda turgude regulatiivse raamistiku üldise ümbersõnastamise tingimustes leida parim võimalik tasakaal usaldatavusnormatiivide, kõrgendatud kapitalinõuete, parema riskide katte ja klassifitseerimise ning majandusarengu vahel, ja seda ajal, mil riigieelarve konsolideerimise meetmed on finants- ja majanduskriisi tõsiselt teravdanud.

4.5 Komitee palub komisjonil tugevdada jõupingutusi suurriikide, eelkõige G20 riikide ametiasutustega ühiste suuniste väljatöötamiseks.

⁽³⁾ Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu.

4.6 Komisjoni sõnul jääb järgmise aasta lõpuni arutada ja heaks kiita veel kolmkümmend uut õigusloomeettepanekut, aga need ei ole veel parlamendi tööde ajakavva võetud. Komitee väljendab suurt muret ja tõsiseid kahtlusi selle programmi teoks tegemise võimalikkuse suhtes. Kahel järgmisel liidu eesistujariigil tuleb täita keerukas ülesanne, sest veel ei ole täiel määral välja kujunenud liidu presidendi rolli. Viimane peaks tagama võetud meetmete järjepidevuse ja tõhususe. Komisjon peaks paluma Euroopa Parlamendil ja nõukogul käsitleda turgude reguleerimise meetmeid eelisjärjekorras, sest neid on oodatud juba kaua.

4.7 Komitee väljendab oma valmisolekut toetada komisjoni selles protsessis ning aidata oma arvamuste ja pidevate otsekonsultatsiooniga kaasa paremale reguleerimisele. Komisjon võiks teha komiteele ülesandeks levitada liikmesriikides sõnumit, et on vaja teha kiireid ja laiapõhjalisi otsuseid finantsturgude regu-

leerimise kohta riiklike algatuste kaudu kohapeal, kaasates majandus- ja sotsiaalvaldkonnas osalejaid ning finantsteenuste valdkonnas tegutsevaid tarbijate organisatsioone. Komitee saab riiklike ja rahvusvaheliste majandus- ja sotsiaalnõukogude võrgu toel suurel määral soodustada selle protsessi positiivset edasiarenemist järgmiste meetmete abil:

- koondades teemale tähelepanu;
- toetades koordineerimist Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil;
- tutvustades praegu arutatavaid ettepanekuid Euroopas;
- jagades oma kogemusi ja eriteadmisi.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2000/25/EÜ paindlikkuskava alusel turule viidud traktoreid käsitlevate sätete osas”

KOM(2010) 607 lõplik – 2010/0301 (COD)

(2011/C 107/05)

Üksikraportöör: **Virgilio RANOCCHIARI**

10. novembril 2010 otsustas Euroopa Parlament ja 24. novembril 2010 nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2000/25/EÜ paindlikkuskava alusel turule viidud traktoreid käsitlevate sätete osas”

KOM(2010) 607 lõplik – 2010/0301 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 1. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 144, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi komitee) on veendunud, et põllumajandus- ja metsatraktorite mootoritest paisatavate süsinikmonooksiidi, lämmastikoksiidide, süsivesinike ja tahkete osakeste ohtlike heitmete vähendamine on hädavajalik panus ELi õhukvaliteedi eesmärkide saavutamiseks.

1.2 Komitee on samuti kindel selles, et arvestades eelkõige praegust ülemaailmset kriisi rahanduse, majanduse ja tööhõivevaldkonnas, tuleb põllumajandus- ja metsatraktoreid tootvale Euroopa tööstusele tagada uute sõidukite arendamiseks vajalik paindlikkus ilma, et neid koormataks liiga suure finantskoormusega, mis oleks neile praeguses majandusolukorras üle jõu käiv.

1.3 Sellest lähtuvalt toetab komitee komisjoni ettepanekut tõsta paindlikkuse protsent esialgselt 20-lt 50-le ja suurendada proportsionaalselt just väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele ettenähtud määra.

1.4 Komitee on seisukohal, et paindlikkuse suurendamise mõju keskkonnale ei sõltu paindlikkuskava kestvusest, aga soovib ikkagi määratleda tähtjad nende etappide jaoks, mille neid veel ei ole. Seetõttu peab komitee vajalikuks seada kõigi mootorikategooriate jaoks III B etapiks ja hilisemateks etappideks ühesugune kestvusaeg, mis võrdub kolme aastaga või etapi kestvusega, kui viimane on alla kolme aasta pikk.

1.5 Komitee usub, et etappidevahelised kohandumismehhanismid ja üleminekuajad on eriti ranged ning nõudlikud väikeste

ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks, arvestades, et põllumajandus- ja metsatraktorite ümberehitamiseks, neile uute mootorite paigaldamiseks ning eelkõige teadus- ja arendustegevuse rahastamiseks ja vastavushinnangu teostamiseks nõutavaid kulusid on väikestel ettevõtetel palju raskem kanda kui suurtel tööstuskompleksidel.

1.6 Sellest lähtuvalt toetab komitee ettepanekut teha kindlale arvule mootoritest erand ainult väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks.

1.7 Komitee on seisukohal, et on väga oluline ergutada ühiseid jõupingutusi Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil, et töötada välja ühemõttelised ja kõigi aktsepteeritud tehnilised eeskirjad, mis soodustaksid ülemaailmseid kaubavahetusi kõnealuses valdkonnas ja ühtlustaksid järk-järgult ELis kohaldatavaid ja kolmandates riikides ette nähtud heitkoguste piirmäärasid.

1.8 Komitee on seisukohal, et ideaalne koht sellise ühtlustamise jaoks on ÜRO Euroopa Majanduskomisjon, võttes eelkõige arvesse 1998. aasta ülemaailmset kokkulepet ühtlustamise kohta.

1.9 Komitee rõhutab vajadust kontrollida põllumajandus- ja metsatraktorite heitmeid pigem reaalses kasutusolukorras kui puhtalt teoreetilisel alusel ning kutsub Euroopa Komisjoni üles esitama esimesel võimalusel kasutusel olevate sõidukite vastavuskontrolli kavade ettepanekud (*in-service conformity*).

1.10 Komitee arvab, et elektroonilistel süsteemidel on seatud keskkonnavalaste eesmärkide saavutamiseks tehtavas mootorite ja järeltöötuse süsteemide korralikult töötamise kontrollis tähtis osa.

1.11 Komitee teeb seega Euroopa Komisjonile ettepaneku võtta vastu eeskirjad, millega keelatakse kontrollitarkvarade kurihtlik manipuleerimine ning nõutakse selliste süsteemide vastuvõtmist, millega vähendatakse põllumajanduslike traktorite kasutust, kui järeltöötuse süsteemid ei tööta korralikult.

2. Sissejuhatus

2.1 Direktiivis 2000/25/EÜ käsitletakse põllumajandus- ja metsatraktoritele paigaldatavaid diiselmootoreid võimsusega 18–560 kW. Seal sätestatakse süsinikmonooksiidi, süsivesinike, lämmastikoksiidide ja tahkete osakeste heitkoguste piirangud. Direktiiviga nähakse ette heitgaaside ja tahkete osakeste piirväärtused, mis muutuvad igas etapis rangemaks, ning nende jõustumise tähtsajad. Järgmiste juba kindlaks määratud etappide nimed on III B (alates 1. jaanuarist 2011) ja IV (1. jaanuarist 2014). Etapiks IV ei ole võimsusega 37–56 kW mootorite jaoks nõudeid kehtestatud, samas kõigi võimsamate mootorite jaoks ei ole pärast IV etappi veel kavandatud ühtegi etappi. Kui arvestada, et üks etapp kestab nõuete kohustusliku täitmise kuupäevast järgmise etapi nõuete kohustusliku täitmise alguseni, siis näib, et mõned etapid on (teatud võimsusega mootorikategooriate jaoks) tähtsajad.

2.2 Põllu- ja metsamajanduslike traktorite heitmenorme muudeti 2005. aastal. Just selle muudatusega võeti kasutusele paindlikkuskava, mis võimaldas kiiresti vastu võtta ning ellu viia väga kaugemale ja Ameerika Ühendriikides kehtivate piirangutega ühtlustatud heitkoguste piirangud. Samuti loodi sellega – vähemalt osaliselt ja lihtsustatud viisil – paindlikkuse mehhanismid, mis on võrreldavad õigusaktiga, mille eesmärk on piirata tootjatele osaks langevat koormust inim- ja majandusressursside osas. Selles valdkonnas Hiinas, Indias ja Brasiilias kohaldatavad õigusaktid selliseid lahendusi ette ei näe ning seal tuleb nõudeid täita palju leebema ajakava järgi.

2.3 ELis vastuvõetud süsteemi järgi on põllumajandus- ja metsatraktorite tootjatel lubatud teataval etapil tellida oma mootoritarnijatelt piiratud arv mootoreid, mis vastavad eelmise etapi normidele. Mootorite arv määratakse lõplikult kindlaks tellimise hetkel järgmise kahe kriteeriumi alusel:

— traktorite müügi (keskmine) protsent viimase viie aasta jooksul;

— väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele mõeldud kindel piiratud arv.

Paindlikkuskava raames lubatud mootorite arv ei sõltu seega selle kava kestvusest.

2.4 Komisjoni 31. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/26/EL, millega muudetakse direktiivi 97/68/EÜ väljaspool teid kasutatavatele liikurmasinadele paigaldatavate mootorite heitgaaside kohta, võimaldas eelkõige lihtsustada paindlikkuskava raames esitatud taotluste ja kontrolli haldusmenetlust kooskõlas asjakohase õigusaktide lihtsustamise põhimõttega.

2.5 Euroopa Komisjoni ettepanekus võetakse teadmiseks erakordne koormus, mis langeb tootjate õlule III B etapil, mil kohustatakse kõiki kõigepealt võtma vastu mootorite heitgaaside järeltöötlemise süsteemid. Need raskete kaubaveokite sektoris juba hästi tuntud ja kasutusel olevad tehnoloogiad tuleks põhjalikult üle vaadata, et need võtaksid arvesse põllumajandus- ja metsatraktorite kasutamise väga raskeid tingimusi. Seejärel tuleb traktorid põhjalikult ümber projekteerida, et võimaldada järeltöötlemise süsteemid kasutusele võtta.

2.6 Lisaks on alates 2009. aastast Euroopa põllumajandus- ja metsatraktorite tootmise tööstus kannatanud rängalt ülemaailmse majandus- ja finantskriisi mõjude käes. Hoolimata esimestest märkidest, mis viitavad olukorra paranemisele statistilises plaanis, on kriisi märkimisväärset mõju tunda veel sotsiaalses plaanis ja eelkõige tööhõives.

2.7 Paindlikkuse suurendamise ettepanek piirdub III B etapiga, mis langes kokku ülemaailmse kriisi kõige raskema perioodiga.

2.8 Komisjoni ettepanekus määratletakse III B etapi paindlikkuskavale ühtne tähtaeg, vastupidiselt põhimõttele alustada etappe erimootorikategooriate puhul eri aegadel.

2.9 Kuigi paindlikkuskava jaoks on mõistlik kehtestada tähtaeg nende mootorikategooriate puhul, millele ei kehti ajalist piirangut, ei ole põhjust, miks teistsuguse mootorivõimsusega kategooriate tähtaeg peaks varieeruma kolmest aastast kuni vaid ühe aastani. Sellist valikut põhjendatakse enamasti keskkonnamõju vähendamisega. Tegelikult on paindlikkuskava raames lubatud mootorite koguarvu paika pandud paindlikkuskava alguses – vastavalt tootja müügi (keskmisele) protsendile taotlusele eelnevatel aastatel – või määratakse kogu kava kestvuse ajaks kindel arv lubatud mootoreid. Tootja taotleb üldiselt seda arvu ja see võimaldab hinnata meetme keskkonnamõju. Paindlikkuskava kestvusel ei ole seega edasist mõju keskkonnale, kuna erandi alla minevate mootorite arv on enne kindlaks määratud.

2.10 Mootorikategooriate vahel põhjendamatute erinevuste vältimiseks tuleb ühtlustada paindlikkuskava kestvust kõigi mootorikategooriate jaoks ning kohaldada seda lähenemisviisi – komisjoni ettepanekut muutes – kõigis etappides, millel ei ole veel kindlat tähtaega, nt IV etapis.

2.11 Selleks, et tööstus saaks areneda keskkonda kaitstes tuleb võtta järgmisi meetmeid:

- säilitada Euroopa põllumajandus- ja metsatraktorite tööstuse konkurentsivõime ning leevendada majanduskriisi vahetut survet;
- võimaldada tööstusel jätkata III B etapil igat tüüpi toodete ja eelkõige nišitoodetega seotud teadus- ja arendustegevuse rahastamist;
- piirata kasutusel olevate sõidukite heiteid ning soodustada nii iganenud põllumajandus- ja metsatraktorite asendamist sõidukitega, millel on väiksem keskkonnamõju ja mis on kasutajate jaoks ohutumad. Heitkoguseid vähendavad moderniseerimisseadmed ei vähenda eriti mürgiseid heitmeid ja ohutuse parandamisel ei ole sellest üldse mingit kasu.

3. Ettepanek direktiivi muuta

3.1 Ettepanekus pakutakse välja järgmised muudatused direktiivis 2000/25/EÜ.

3.2 III B etapil on paindlikkuskava raames lubatud iga võimsuskategooria puhul tõsta turuleviidavatele põllumajandus- ja metsatraktoritele paigaldamiseks mõeldud mootorite arvu. Paindlikkuskava raames on samuti ette nähtud suurendada erandina lubatud kogust 20 %-lt 50 %-le traktorite aastamüügist või, alternatiivse võimalusena, kohandada proportsionaalselt turule lubatud mootorite kindlat arvu.

Need meetmed aeguvad 31. detsembril 2013.

3.3 Pakutud võimaluses on seega kavas olemasolevat paindlikkuskava tugevdada. Seda võimalust peetakse parimaks, kuna see võimaldab head tasakaalu keskkonnamõju ja majandusliku kasu vahel, mis tuleneb nende kulude vähendamisest, mis on vajalikud selleks, et võimaldada turul viia end vastavusse heitkoguste uute piirangutega. Meenutada tuleks, et paindlikkuse suurendamist kaaluti võimalusena juba eelnimetatud direktiivi 2000/25/EÜ artikli 4 lõikes 8.

4. Üldised märkused

4.1 Komitee kiidab heaks komisjoni võetud suuna, mille järgi tuleb põllu- ja metsamajanduslikele traktoritele paigaldamiseks mõeldud mootorite jaoks lubatud piirmäärade elluviimise eri etappide teostamisel võimaldada rohkem paindlikkust seoses süsinikmonooksiidi, lämmastikoksiidide, süsivesinike ja tahkete osakeste heitmetega.

4.2 Komitee jagab komisjoni muret seoses Euroopa põllumajandus- ja metsatraktorite tööstuse konkurentsivõime- ja tööhõivetaseme säilitamisega, võttes arvesse rahvusvahelise majandus- ja finantskriisi tagajärgi, kuid ka vajadust saavutada keskkonnakaitse ja Euroopa kodanike heaolu kõrge tase.

4.3 Komitee toetab seega komisjoni ettepanekut, mille eesmärk on tõsta – ainult III B etapis – põllumajandus- ja metsatraktorite heitgaase käsitlevas 2000. aasta direktiivis ja selle hilisemates muudatustes sätestatud paindlikkuskavaga juba praegu hõlmatud sektorites paindlikkuse protsent 50-ni.

4.4 Üldisemalt vaadatuna peab komitee ülioluliseks soodustada Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil ühiselt tehtavaid jõupingutusi ühemõtteliste ja üldiselt aktsepteeritud tehniliste eeskirjade koostamiseks, et edendada ülemaailmset kaubavahetust, mille eesmärk on lähendada üha enam ELis kehtivad ja kolmandates riikides kasutusel olevad heitkoguste piirmäärad. Genfis asuv ÜRO Euroopa Majanduskomisjon on selle ülesande jaoks ideaalne koht.

4.5 Kõnealuse valdkonna väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted vääriavad erilist tähelepanu. Komitee hinnangul on kohandamise paindlikud mehhanismid, elluviimiseks ja üleminekuks eri etappide vahel ettenähtud tähtajad nende jaoks eriliselt ranged, arvestades varustuse ja mootorite vastavusse viimisega kaasnevad kulutusi, mida on kõige väiksematel ettevõtetel loomulikult palju rasked teha kui suurtel tööstuskompleksidel. Sellega seoses ilmneb vajadus jätta väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele võimalus kasutada kindlaksmääratud koguses selliseid mootoreid, millele on tehtud erand.

4.6 Komitee märgib, et eesmärkideni jõudmiseks ei piisa lihtsalt rangete piirmäärade kehtestamisest, vaid tuleb sätestada ka katsemenetlused, millega kontrollitakse heitkoguseid reaalses kasutusolukorras, toetudes kasutusel olevate sõidukite vastavuse kontrollimise süsteemide (*in service conformity*) raames mootoritootjate või järelevalveasutuste teostatavale mootori heitmete järelevalve kavadele.

4.7 Komitee on teadlik asjaolust, et heitmete vähendamise kõige kaugeleulatavamad eesmärgid eeldavad heitmete järeltöötlemise süsteemide vastuvõtmist, ja peab seega hädavajalikuks, et need süsteemid oleksid võltsimiskindlad ja et ettevõtjad hooldaksid neid selliselt, et nad oleksid tõhusad kogu traktori kasutusaja jooksul. Vastasel juhul oleksid mootorite heitmed kahjulikumad, kui lõppenud etappidega vastavuses olnud mootorite heitmed. Praegu nähakse direktiivis ette hoolduse minimaalsed

eeskirjad, aga süsteemide, eelkõige operatsioonitarkvara võltsimise ennetamist ei käsitleta üldse. Komitee soovib Euroopa Komisjonil võtta esimesel võimalusel vastu juhised, mille kohaselt on keelatud põllumajandus- ja metsatraktorite kasutamine juhul, kui heitmete järeltöötlemise süsteeme korralikult ei hooldata, ning samuti kolmandate isikute, kellel ei ole selgesõnalist tootja luba, juurdepääs tarkvarale, mis jälgib sõiduki korralikult töötamist ja kontrollib heitmeid.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta”

KOM(2010) 537 lõplik – 2010/0266 (COD)

ning „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks”

KOM(2010) 539 lõplik – 2010/0267 (COD)

(2011/C 107/06)

Raportöör: **Gilbert BROS**

11. novembril 2010 otsustas Euroopa Parlament ja 13. oktoobril 2010 otsustas nõukogu vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 42 ja artikli 43 lõikele 2 ning artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta”

KOM(2010) 537 lõplik – 2010/0266 (COD).

11. novembril 2010 otsustas Euroopa Parlament ja 19. oktoobril 2010 otsustas nõukogu vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 42 ja artikli 43 lõikele 2 ning artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks”

KOM(2010) 539 lõplik – 2010/0267 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 3. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16. ja 17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 96, erapooletuks jäi 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Määruste 73/2009 (otsetoetused) ja 1698/2005 (maaelu areng) kohandamine Lissaboni lepingule tähendab, et praegune komiteemenetlus asendatakse delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide eristamisega. Komitee toetab konsulteerimisprotsessi sidusrühmade ja liikmesriikidega ELi õigusaktide väljatöötamisel ning leiab, et kõnealune menetlus tuleb säilitada.

1.2 Nõukogu ja Euroopa Komisjon tõlgendavad erinevalt, kust läheb piir delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide vahel. Seetõttu leiab komitee, et iga eri akti jaoks rakendatava menetluse valik peaks toimuma selgete kriteeriumide alusel.

1.3 Komitee on seisukohal, et delegeeritud õigusaktide raames toimuv delegeerimine peab kindlasti olema ajaliselt

määratletud. Lisaks sellele tuleks need jätta valdkondade jaoks, mille puhul tuleb teha kiireid otsuseid.

1.4 Rakendusakte tuleks kasutada neil juhtudel, kui soovitakse ühtlustada õigusaktide rakendamist liikmesriikides. Teatud valdkondades on selline ühtlustamine eriti soovitatav konkurentsimoonutuste vältimiseks. Komitee leiab seetõttu vastupidiselt komisjoni ettepanekule, et akte nt ühise põllumajanduspoliitika teise samba aktide teatavate rakenduseeskirjade kohta või akte, mis seonduvad keskkonnakaitsemeetmete rakendamisega, tuleks klassifitseerida kui rakendusakte.

1.5 Komitee tervitab asjaolu, et komisjon kasutab määruste läbivaatamise võimalust, et lisada lihtsustamismeetmed. Lihtsustamismeetmed seonduvad aga peamiselt haldusaspektidega, kuigi nad peaksid eelkõige lihtsustama põllumajandustootjate tegevust.

1.6 Komitee leiab, et liikmesriigid peaksid korrapäraselt andma aru maaelu arengu valdkonnas tehtud edusammudest. Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et nende aruannete arvu vähenemine, mis liikmesriigid peavad komisjonile esitama edusammude kohta strateegiakavade rakendamisel, ähvardab vähendada kõnealusel valdkonnas olemasoleva teabe hulka.

1.7 Komitee toetab meetet, mille eesmärk on vabastada väga väikesed põllumajandusettevõtted kogu põllumajandusmaa deklareerimise kohustusest. Ühele hektarile määratud künnist võiks siiski tõsta.

1.8 Põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemi puhul toetab komitee komisjoni ettepanekut muuta see paindlikumaks. See võimaldaks liikmesriikidel luua põllumajandusettevõtjate jaoks paremini kohandatud nõustamisteenused, mis ei ole piiratud üksnes nõuetele vastavusega.

2. Arvamuse taust

2.1 Lissaboni lepingu artiklites 290 ja 291 nähakse ette muuta otsustamismenetlust Euroopa Komisjoni, nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel ELi õigusaktide rakenduseeskirjade valdkonnas.

2.2 Komisjoni ettepanekutes, millega muudetakse määrusi 73/2009 (otsetoetused) ja 1698/2005) (maaelu areng), nähakse ette kahte liiki muudatused:

— muudatused, mis seonduvad Lissaboni lepingust tulenevate kohandustega,

— muudatused, mille eesmärk on lihtsustada olemasolevaid määrusi erinevates valdkondades.

2.3 Praegu kehtivates eeskirjades toetub komiteemenetlus aluslepingu endisele artiklile 202, vastavalt millele nõukogu „annab komisjonile nõukogu vastuvõetavates õigusaktides volitused rakendada nõukogu kinnitatud eeskirju. Nõukogu võib kehtestada nimetatud volituste kasutamise kohta teatud nõudmisi. Samuti võib nõukogu erijuhtudel jätta endale õiguse kasutada vahetult ise rakendusvolitusi.”

2.4 Seega väljendavad nõukogu praegu kehtiva otsuse nr 1999/468 ehk nn komiteemenetluse otsuse kohaselt oma arvamust komisjoni ettepanekute kohta nelja liiki komiteed:

— nõuandkomiteed

— korralduskomiteed

— regulatiivkomiteed

— kontrolliga regulatiivmenetluse komiteed

2.5 Lissaboni lepingu jõustumisega kaotab kehtivuse endine artikkel 202 ja hakatakse eristama kahte järgmist liiki akte: delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid.

2.6 Delegeeritud õigusaktid (artikkel 290): tegemist on uue „kvaasiseadusandlike” õigusaktide kategooriaga, mis täiendavad või muudavad õigusakti teatavaid mitteolemuslikke osi, mille seadusandja delegeerib komisjonile. Ühtegi rakendusmeetet ei ole ette nähtud selle artikli kohta: aluslepingus nähakse ette, et selline delegeerimine võtaks igas õigusaktis delegeerimisvolituste kuju. Kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab delegeeritud õigusaktile vastuväite, siis õigusakt ei jõustu.

2.7 Rakendusaktid (artikkel 291): tegemist on aktidega, mis on vastu võetud komisjoni poolt või nõuetekohaselt põhjendatud erijuhtudel või ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas nõukogu poolt, et tagada ELi õiguslikult siduvate aktide rakendamise ühtlustamine.

2.8 Seega tuleb põhjalikult muuta liikmesriikide kaasamist rakendusotsuste puhul. Ühest küljest on klassikaline komiteemenetlus liikmesriikidele antud läbirääkimisõigustega piiratud ainult nende juhtudega, kus õigusaktide rakendamise ühtlustamine liikmesriikides on vältimatu. Teisest küljest hakkab neid akte, mis praegu kuuluvad komiteede (tavaliselt regulatiivkomiteed) pädevusvaldkonda, edaspidi käsitlema komisjon.

3. Üldised märkused artiklite 290 ja 291 mõju kohta kõnealusele kahele määrusele

3.1 Komisjoni ettepanekud muudavad väga olulisel määral komisjoni, liikmesriikide ja Euroopa Parlamendi pädevusi ELi õigusaktide rakendamisel.

3.2 Komitee toetab konsulteerimist sidusrühmadega ELi õigusaktide väljatöötamisel. Delegeeritud õigusaktide puhul on oluline, et liikmesriikide ekspertidega konsulteeritakse, kuigi neil puudub igasugune otsustamisõigus. See võimaldab sidusrühmadel eeskirju paremini mõista juba varases järgus ning lahendada esilekerkivaid probleeme.

3.3 Isegi kui tegemist ei ole otseselt Lissaboni lepingust tuleneva kohandamisega, soovib komitee lisaks sellele meenutada nende nõuanderühmade olulisust, kes konsulteerivad kodanikuühiskonna sidusrühmadega. Nende aruteluforumite vajalikkust ei tohi kahtluse alla seada, kuna neil on väga suur osatähtsus eksperditeadmiste ja asjaomaste seisukohtade edastamisel komisjonile ning nad aitavad sidusrühmadel paremini mõista väljatöötatavaid õigusakte juba varases järgus.

3.4 Delegeeritud õigusaktide raames toimuva delegeerimise ajalise piirangu küsimuses leiab komitee, et seda peaks alati olema võimalik täpselt määratleda.

3.5 Komitee nendib, et nõukogu ja Euroopa Komisjon tõlgendavad erinevalt, kust läheb piir delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide vahel. Seetõttu leiab komitee, et iga eri akti jaoks rakendatava menetluse valik peaks toimuma selgete kriteeriumide alusel. Punktides 3.6, 3.7 ja 3.8 on esitatud kolm kriteeriumi.

3.6 Teatud aktide jaoks on vajalik rakendamise ühtlustamine liikmesriikides, kuna erinevused rakendamisel võivad endaga kaasa tuua konkurentsimoonutused, mis kahjustaksid väga suurel määral põllumajandustoodete ühtset turgu. Kõnealune rakendamise ühtlustamine on eriti soovitatav teatud valdkondades. Näiteks võib püstitada küsimuse, kas nt akte ühise põllumajanduspoliitika teise samba aktide teatavate rakenduseeskirjade kohta (määruse 1698/2005 artiklid 20 ja 36) või akte, mis seonduvad keskkonnakaitsemeetmete rakendamisega (nt määruse 1698/2005 artikkel 38) ei tuleks klassifitseerida kui rakendusakte – vastupidiselt komisjoni ettepanekule.

3.7 Teiste otsuste jaoks võib olla vajalik eelnev konsulteerimine liikmesriikidega, et tõhustada vastastikust mõistmist. See võimaldab komisjonil ühtlasi saada kasu liikmesriikide eksperdi-teadmistest. Ka sellisel juhul on kõnealuste aktide klassifitseerimine rakendusaktidena õigustatud.

3.8 Mõnes valdkonnas on hädavajalik kiirete otsuste tegemine, kui on vajalik kohe reageerida. Sellisel juhul on soovitatav klassifitseerida akte delegeeritud õigusaktidena.

4. Konkreetsed märkused lihtsustamisetpanekute kohta määruses, millega muudetakse määrust 1698/2005 (maaelu areng)

4.1 Komisjon näeb ette vähendada nende aruannete arvu, mida liikmesriigid peavad komisjonile esitama strateegjakavade rakendamisel tehtud edusammude kohta. See meede võib kujutada endast olulist lihtsustust liikmesriikide haldusorganite jaoks. Siiski juhib komitee tähelepanu asjaolule, kui oluline on säilitada liikmesriikide jaoks kohustus anda korrapäraselt aru rakendamisel tehtud edusammudest.

4.2 Nõustamisteenuste paremini kohandatud kasutamise lihtsustamiseks esitatud komisjoni muudatus on juba põhimõtteliselt asjakohane lihtsustamismeede, millega muudetakse toetuse saamise tingimusi paindlikumaks ning täpsustatakse, et nõustamisteenus ei pea tingimata hõlmama kogu nõuetele vastavust. Üks suuremaid takistusi põllumajandusettevõtete tõhusa nõusta-

mise arengule on seni olnud piirang kontrollida üksnes toetuse nõuetele vastavust. Seetõttu samastavad põllumajandustootjad põllumajandusettevõtete nõustajat sageli inspektoriga.

4.3 Et lihtsustada liikmesriikidel toetuste kasutamist, et luua piirkonnad, mis tagavad ökoloogilise sidususe Natura 2000 piirkondade vahel, leiab komitee, et kehtestada tuleks selge seos kavandatud erimeetmete ning prioriteetsetest liikidest ja elupaikadest tingitud nõuete vahel, mis on määratletud riiklikul ja Euroopa tasandil.

5. Konkreetsed märkused lihtsustamisetpanekute kohta määruses, millega muudetakse määrust 73/2009 (otsetoetused)

5.1 Komitee leiab, et lihtsustamismeetmed peaksid olema suunatud mitte üksnes haldusaspektide, vaid eelkõige põllumajandustootjate tegevuse lihtsustamisele.

5.2 Kontrollikoda on kritiseerinud toetuse nõuetele vastavuse poliitikat eraldi aruandes, mis avaldati 2008. aastal. Kontrollikoda soovitas lihtsustada eelkõige õigusraamistikku. Komitee toetab kõnealust soovitusi.

5.3 Samuti on liikmesriikidele antud võimalus mitte nõuda põllumajandusmaa deklareerimist põllumajandustootjalt, kelle ettevõtte kogupindala on alla ühe hektari. Komitee toetab kõnealust lihtsustamismeedet, mis on soodne väga väikestele ettevõtetele, kelle jaoks kontrolli kulud võivad olla ebaproportsionaalsed. Siiski võiks ühele hektarile määratud künnist tõsta.

5.4 Komitee on samuti seisukohal, et põllumajandusettevõtete kontrollimise meetodites tuleks lubada teatud paindlikkust. Kontrolli momenti ja aega, mis inspektoril kulub põllumajandusettevõtte kontrollimiseks, tuleks mõnel juhul kohandada põllumajandustootja võimalustele. Eelkõige ei saa nõustuda sellega, et põllumajandustootja peab kandma majanduslikku kahju nõudmise tõttu olla inspektori käsutuses kindlaksmääratud, kuid temale ebasobival kuupäeval.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr .../..., millega sätestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks”

KOM(2010) 498 lõplik

(2011/C 107/07)

Raportöör: **José María ESPUNY MOYANO**

Vastavalt 7. oktoobril ja 19. septembril 2010 otsustasid Euroopa Parlament ja nõukogu kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 43 lõikega 2 ja artikliga 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr .../..., millega sätestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks”

KOM(2010) 498 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 3. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (17. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 182, vastu hääletas 9 ja erapooletuks jäi 11 liiget.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee teeb ettepaneku lisada õigusliku alusena koos Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 42 lõikega 1 ja artikli 43 lõikega 2 ka artikkel 349, sest viited vaid ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevatele artiklitele ei ole piisavad tagamaks, et Euroopa Liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks on võimalik võtta kohandatud meetmeid.

1.2 Komitee on seisukohal, et artikli 18 lõike 2 punktist e tuleks välja jätta viide „kogustele” ja et artikli 18 lõike 2 punkti e sõnastust tuleks seoses artikli 18 lõikega 4 selgemaks muuta, et tagada meetmete ja tegevuse kavandamise piisav paindlikkus. „Kogused” tuleks asendada viitega iga meetme finantsselgitusele ja viited kõigi tegevuste ülemmääradele tuleks välja jätta, sest ülemmäärad otsustatakse üldise meetme osana.

1.3 Komitee on seisukohal, et põllumajandusmaa maastiku ja iseloomulike vormide ning terrasse kaitsvate kivimüüride säilitamise meetme kohaldamisala tuleb laiendada teistele äärepoolseimatele piirkondadele, et ka nemad saaksid kasu neist paindlikest võimalustest, millest praegu saab kasu Madeira, st võimalusest tõsta kuni kaks korda Euroopa Liidu toetuse saamise tingimustele vastavaid aastaseid ülemmäärasid, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1628/2005 I lisas.

1.4 Komitee on seisukohal, et artiklisse 22 tuleks lisada uus punkt, mis tagaks, et äärepoolseimates piirkondades ei kehtiks suurtele äriühingutele riigiabi saamise keeld põllumajanduslike kindlustuslepingute sõlmimisel.

1.5 Komitee kutsub üles suurendama kõrvalisele asukohale ja saarelisele asendile vastavate valikmeetmete programmide (POSEI programmid) rahalist toetust banaanisectori jaoks. See pehmedaks negatiivset mõju, mida avaldab kavandatud ELi banaaniimpordi tollitariifi kärpimine ELi tootjate sissetulekule.

1.6 Komitee leiab, et tarnete erikord peab olema kehtestatud iga piirkonna jaoks kohalikust põllumajandustootmisest lähtuvalt ning liiga suur tarnetoetus selliste toodete puhul, mida ka kohapeal toodetakse, ei tohiks kohaliku tootmise arengut pidurdada.

2. Sissejuhatus

2.1 ELi äärepoolseimad piirkonnad saavad kasu Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 349 sätestatud erikohtlemisest. Kõnealuses artiklis on sätestatud, et võttes arvesse äärepoolseimate piirkondade iseärasusi ja piiranguid, võetakse kasutusele erimeetmed. Nende eesmärk on eelkõige sätestada kõnealustes piirkondades lepingute kohaldamise tingimused, sh ühine poliitika. Praegu on Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 349 loetletud üheksa piirkonda, mis kuuluvad kolmele liikmesriigile:

— Guadeloupe, Prantsuse Guajaana, Martinique, Reunion, Saint-Barthélemy ja Saint-Martin (Prantsusmaa);

— Assoorid ja Madeira (Portugal);

— Kanaari saared (Hispaania).

2.2 Ühise põllumajanduspoliitika raames saavad äärepoolseimad piirkonnad kasu POSEI programmide erimeetmetest, millest peamised vahendid on

- kohaliku tootmise toetamise meetmed;
- tarnete erikord, mille eesmärk on vähendada teatavate hädavajalike toiduainetega varustamise kulusid;
- täiendavad meetmed, millega kohandatakse ühist põllumajanduspoliitikat vastavalt äärepoolseimate piirkondade iseärasustele.

2.3 Äärepoolseimate piirkondade põllumajanduse erimeetmed võeti esimest korda kasutusele 1991. aastal Prantsuse ülemeredepartemangude jaoks (POSEIDOM) ja 1992. aastal Kanaari saarte (POSEICAN), Assooride ja Madeira (POSEIMA) jaoks. 2001. aastal reformiti POSEI programme, muutes tarnete erikorda ja tarnete erikorra abisummade arvutusmeetodit. Reformiga võeti kasutusele ka uued kohaliku tootmise toetamise meetmed ja muudeti olemasolevaid.

2.4 2006. aastal viidi läbi mahukas POSEI reform: varasemad kolm määrust asendati ühe tekstiga, nõukogu määrusega (EÜ) nr 247/2006. Kõnealusel määruses võeti vastu uus kavandamise lähenemisviis, millega detsentraliseeriti POSEI programmide kujundamise, muutmise, haldamise ja jälgimise protsess, andes need kohustused üle liikmesriikide pädevatele asutustele. Uus süsteem muutis programmide haldamise paindlikumaks, mis sobis paremini kohalike vajadustega ja lihtsustas programmide muutmise menetlust. Ka 2003. aasta ühise põllumajanduspoliitika põllumajandustootjate otsetoetuskavade reform mõjutas POSEI programmide reformi, sest 2003. aasta ÜPP reformiga tagati see, et äärepoolseimate piirkondade põllumajandus vabastati abi ümbersuunamisest ja lahtisidumisest, võttes seega arvesse nende piirkondade iseärasusi.

2.5 Nõukogu määrust (EÜ) nr 247/2006 muudeti pärast selle vastuvõtmist mitu korda, et võtta arvesse 2006. aasta suhkru- ja banaanireforme, ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamise tulemusi (POSEI programmidele anti üle otsese toetusmeetmete eelarve, mida varem hallati vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1782/2003)), samuti muid otsetoetuste üleminekuid 2007. ja 2008. aastal.

2.6 Praegu võib öelda, et POSEI programmid on samaväärsed ühise põllumajanduspoliitika esimese sambaga äärepoolseimate piirkondade jaoks ning vaja on tagada meetmete säilimine ja piisav rahastamine.

3. Komisjoni ettepaneku põhisisu

3.1 Nõukogu määruse nr 247/2006 muutmist on vaja selleks, et võtta arvesse hiljutisi muudatusi õigusaktides ja eriti Lissaboni lepingu jõustumist, millega toodi ühise põllumajanduspoliitika valdkonda kaasotsustamismenetlus. Lissaboni lepinguga eristatakse selgelt ühelt poolt komisjonile delegeeritavat õigust võtta vastu muid kui seadusandlikke akte (delegeeritud aktid), mis on üldkohaldatavad ja mis täiendavad või muudavad seadusandliku akti teatavaid mitteolemuslikke osi (artikkel 290), ning teisalt komisjoni õigust võtta vastu rakendusakte (artikkel 291).

3.2 Määruse muutmise eesmärk on määrus selguse ja arusaadavuse huvides ümber sõnastada ja selle struktuur ümber kujundada, et viia see paremini vastavusse POSEI põllumajanduse programmi tegeliku olukorraga.

3.3 Uues määruses on selgemalt sätestatud POSEI programmide peamised eesmärgid ja tõstetud esile nende keskne roll. Samuti on määrusesse lisatud teatud meetmed programmide kavandamise kohta, tagamaks suuremat paindlikkust programmide kohandamisel vastavalt äärepoolseimate piirkondade vajadustele.

3.4 Uue määrusega pakutakse välja väga spetsiifilised muudatused:

- võimalus lähetada tarnete erikorraga hõlmatud toorainest kohapeal töödeldud tooted edasi ilma soodustust tagasi maksmata on laiendatud Prantsusmaa ülemeredepartemangudele;
- suurendatakse tarnete erikorra rahastamise ülemmäära Prantsusmaa ja Portugali äärepoolseimate piirkondade osas, ilma üldeelarvet suurendamata;
- programmides on kohustuslik märkida, kuidas on kindlaks määratud kohalikku põllumajandustootmist soodustavate meetmete abisumma.

3.5 Samuti on määruses on täpsustatud, et tarnete erikord peab olema kehtestatud iga piirkonna jaoks kohalikust põllumajandustootmisest lähtuvalt ning liiga suur tarnetoetus selliste toodete puhul, mida ka kohapeal toodetakse, ei tohiks kohaliku tootmise arengut pidurdada.

3.6 Ettepanek võtta vastu uus määrus ei mõjuta ühenduse toetuse rahastamisallikaid ega osatähtsust: muudetud on määruse struktuuri, kuid sisu ei ole oluliselt muudetud.

4. Üldised märkused

4.1 Äärepoolseimates piirkondades on põllumajanduse osakaal kohalikus majanduses väga suur, eriti töökohtade osas, samuti annab põllumajandus sissetuleku kohalikule põllumajanduslikule toiduainetetööstusele, mille arvele langeb enamuse nende piirkondade tööstuse toodangust.

4.2 Siiski on äärepoolseimate piirkondade põllumajanduslik tootmine äärmiselt habras, mille peamine põhjus on nende piirkondade äärepoolseim asukoht, suurus ja kohaliku turu killustatus, halvad kliimatingimused, majapidamiste väiksus ja kasvatavate kultuuride vähene mitmekesisus. Üheskoos tähendavad need tegurid seda, et äärepoolseimates piirkondades on tootmine Euroopa mandriosaga võrreldes oluliselt vähem konkurentsivõimeline. Kohalik põllumajandus on nii tooraine tarnete kui ka toodangu müügi osas välismaailmast äärmiselt sõltuv, olles samas tarneallikatest ja turgudest tugevalt isoleeritud.

4.3 Enamikus äärepoolseimates piirkondades on põllumajanduslik tootmine selgelt jagunenud ekspordiks tootmise ning kohalike turgude varustamise vahel. Siiski peab ekspordiks mõeldud toodang konkureerima maailmaturul teiste riikidega (Vahemere piirkond, Ladina-Ameerika jne), kes samuti oma toodangut Euroopa mandril turustavad, kusjuures tänu põllumajandussaaduste kaubanduse järkjärgulisele liberaliseerimisele ELis on nende turulepääsu tingimused üha soodsamad ja kulud madalamad.

4.4 ELi banaanisektoris toimuv on üks näide muret tekitavast suundumusest kaotada järk-järgult äärepoolseimate piirkondade peamiste eksporditoodete kaitse. 15. detsembril 2009 allkirjastas Euroopa Liit Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames mitme-poolse banaanikaubanduslepingu. Lepinguga vähendatakse banaanidele kohaldatavat tariifi praeguselt 176 eurolt tonni kohta järkjärgult 114 euronni tonni kohta aastatel 2017–2019. Lisaks on sõlmitud assotsieerimislepingud Kolumbia, Peruu ja Kesk-Ameerikaga ning tõenäoliselt sõlmitakse lähitulevikus assotsieerimisleping Ecuadoriga. Nimetatud assotsieerimislepingutega kehtestatakse veelgi suuremad tariifikärped: 2020. aastast jõustub tariif, mis on vaid 75 eurot tonni kohta.

4.5 2006. aasta POSEI programmide reform oli positiivne selles mõttes, et see tagas programmide parema sobitamise ääre-poolseimate piirkondade põllumajanduse iseärasustega: riiklikele ja piirkondlikele asutustele anti programmide kujundamisel suuremad volitused, mis tähendas, et sidusrühmad said tugi-meetmete väljatöötamisel palju vahetumalt osaleda.

4.6 Väljapakutud muudatusettepanekuga viiakse määruse meetmed programmide praeguse toimimisega rohkem kooskõlla ja tagatakse suurem paindlikkus programmide kohandamiseks vastavalt iga piirkonna vajadustele.

4.7 Lissaboni lepinguga kooskõlastamise osas on komisjon näinud kõvasti vaeva, et määratleda delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide jagunemine. Eesmärk on vältida praegu kehtivate meetmete muutmist, et tagada praeguse süsteemi edasitoimimine. Ettepanek on siiski esitatud natuke liiga vara, sest kogu teave teema kohta ei ole veel kättesaadav: seni ei ole vastu võetud määrust uue komiteemenetluse kohta.

5. Konkreetsed märkused

5.1 Praegu on POSEI määrusel kahene õiguslik alus: kaks Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit ühise põllumajanduspoliitika kohta (endised artiklid 36 ja 37) ja konkreetset ääre-poolseimaid piirkondi käsitlev artikkel (endine artikli 299 lõige 2). Määruse muutmise ettepanekus on õiguslik alus siiski piiratud uue artikliga 42 ja uue artikli 43 lõikega 2, mis käsitlevad ühist põllumajanduspoliitikat: uut artiklit 349 äärepoolseimate piirkondade kohta ei ole lisatud. Ainult ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevatele artiklitele viitamine ei ole piisav tagamaks äärepoolseimatele piirkondadele mõeldud erimeetmete vastuvõtmist, sest kõnealune spetsiifilise teemaga artikkel moodustab õigusliku aluse kõigile sätetele, mis käsitlevad ääre-poolseimate piirkondade iseärasusi.

5.2 Artiklis 18 tehakse ettepanek uute meetmete kohta ja sätestatakse elemendid, mida riikide pädevate asutuste esitatud POSEI programmid peavad sisaldama. Siiski võidakse mõnesid neist sätetest valesi tõlgendada. Artikli 18 lõike 2 punkt e tuleks välja jätta, sest see ei ole selge ning on liigne, kuna selles korratatakse artikli 18 lõikes 4 sätestatud: igal juhul tuleb iga tegevuse puhul määrata kindlaks abi tingimused ja tooted. Asjaolu, et kohustusliku elemendina on nimetatud „kogused”, on pigem segadust tekitav kui kasulik, sest iga meede koosneb erinevatest tegevustest, seega praktilisest seisukohast ei ole mõtet üldist meedet kirjeldades kogustele viidata. Iga tegevuse puhul ülemmäära kindlaksmääramine vastavalt artikli 18 lõikele 4 ei ole vajalik ja vähendab programmi haldamise protsessi paindlikkust, sest tegevuse abisaajad ja individuaalne abi tuleb igal juhul kindlaks määrata.

5.3 Mõnes äärepoolseimas piirkonnas on samuti vaja soodustada põllumajandusmaa maastiku ja iseloomulike vormide ning terrasse kaitsvate kivimüüride säilitamist: traditsioonilise maastiku säilitamine ja maa asjakohase säilimise tagamine on hädavajalik raskete maastikuolude ja pinnase omaduste tõttu. Seepärast tuleks teistele äärepoolseimatele piirkondadele laiendada artikli 21 lõikes 1 sätestatud paindlikku võimalust, millest praegu saab kasu Madeira, st võimalust Euroopa Liidu toetuse saamise tingimustele vastavaid aastaseid ülemmäärasisid tõsta kuni kaks korda, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1628/2005 I lisas.

5.4 Mõne äärepoolseima piirkonna jaoks on eriti tähtsad ühised kindlustuslepingud, mille peab sõlmima kogu sektor. Asjaolu, et suurettevõtted ei saa ühiste kindlustuslepingutega ühinemiseks kasutada riigjahi, muudab kindlustusmaksed väikeste ja keskmise suurusega tootjate jaoks kallimaks ja vähendab kindlustussüsteemi jätkusuutlikkust. Tuleb arvestada asjaolu, et äärepoolseimad piirkonnad koosnevad väikestest maa-aladest ja et mõne ala puhul kohaldatakse saakide kindlustamiseks eritingimusi. Seepärast oleks mõistlik julgustada iga allsektorit tervikuna asjaomaste ühiste kindlustuslepingutega ühinema.

5.5 Genfis sõlmitud mitmepoolse banaanikaubanduslepinguga kehtestatud tariifikärbe juba avaldab negatiivset mõju banaani müügihinnale ja mõjutab seepärast ELi tootjaid rängalt. Seda negatiivset mõju teravdavad veelgi täiendavad tariifikärped kahepoolsetes lepingutes, mis on sõlmitud Andide piirkonna riikide ja Kesk-Ameerika riikidega. Märkimisväärsest tariifide kärpimisest tingitud ELi banaanisektori konkurentsivõime järsu langemise leevendamiseks on äärmiselt oluline võtta kompensatsioonimeetmeid, mis vähendaksid negatiivset mõju. ELi tootjate sissetuleku säilimiseks on vaja suurendada POSEI programmide kaudu banaanisektorile eraldatavaid vahendeid.

Brüssel, 17. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Tegevuskava vähese CO₂-heitega energiasüsteemi saavutamiseks aastaks 2050” (ettevalmistav arvamus)

(2011/C 107/08)

Raportöör: **Antonello PEZZINI**

12. mail 2010 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Tegevuskava vähese CO₂-heitega energiasüsteemi saavutamiseks aastaks 2050”

(ettevalmistav arvamus).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioon võttis arvamuse vastu 2. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16. ja 17. veebruaril 2011 (17. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 193, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 5 liiget.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee leiab, et korralikult ühtlustatud Euroopa energia- poliitika loomine on äärmiselt oluline küsimus. Samuti on tähtis integreerida sellesse raamistikku keskpikk ja pikaajaline ELi strateegia, mille alla kuulub tegevuskava aastani 2050, mille eesmärgiks on vähendada konkurentsivõimeliselt ja jätkusuutlikult energiatootmise CO₂-heiteid, et pakkuda globaalset lahendust kliimamuutustega seotud väljakutsetele ning rahuldada ELi ühis- konna ning tööstuse vajadusi.

1.2 Ühise energiapoliitika saavutamiseks globaalses kontekstis on komitee arvates vaja „integreeritud energiaühend- dust”, nagu on ette nähtud ELi toimimise lepingu artiklis 194.

1.3 Komitee usub, et energiasüsteemi CO₂-heite vähendamise tegevuskava aastaks 2050 peaks suutma

— koondada Euroopas energia tootmise ja kasutamise erinevaid võimalikke arengusuundi;

— uurida majanduse ümberkorraldamise konsensuslikke viise;

— määratleda menetlused tegevuskava üle erinevatel tasanditel peetava pideva dialoogi jaoks;

— määratleda meetmed, mis on vajalikud selleks, et paremini mõista strateegilisi otsuseid;

— esitada majandusliku kokkusobivuse süsteemid, mis austavad konkurentsi ja mida avalikkus toetab;

— rõhutada paindlikkuse olulisi elemente, et suuta kohaneda kiiresti kliimamuutuste, uute tehnoloogiate ning maailma majanduse arenguga;

1.4 Komitee leiab, et on oluline vastu võtta poliitikakogu- meid, mis hõlmavad järgmist:

— energiatõhususe meetmed;

— turvaline süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise süsteemid;

— saastekvootidega kauplemise tugevdatud mehhanismid

— taastuvate energiaallikate konkurentsivõimeline arendamine;

— elektri jaama ümberkujundamine vähese CO₂-heitega ener- giatootmiseks;

— transpordiliikide säästev ümberkujundamine;

— adekvaatne rahvusvaheline tehniline standardimine.

— soojuste ja elektrienergia ülitõhusa koostootmise (*Combined heat and power production* (CHP)) väljaarendamise meetmed

1.5 Komitee leiab, et 2050. aasta tegevuskavas tuleks arvesse võtta nelja peamist muutujat:

— teaduse ja tehnika arengu hoogne kiirendamine;

— kõigi riikide ja asjaomaste sektorite valmisolek konkreetsete kohustuste võtmiseks;

— aja jooksul stabiilsena püsiva finantsraamistiku jätkusuut- likkus;

— vahe-eesmärkide mõõdetavus ja võimalus kohandada neid vastavalt teaduse ja tehnika arengule.

1.6 Seoses Euroopa integreeritud energiaturu vahenditega usub komitee, et tuleb viivitamatult koostada ühine kava investeerimiseks järgmistesse valdkondadesse:

- arukad võrgud ja energia ülekandevõrkude täiendamine;
- ühisprogrammidega seotud teadus- ja arendustegevus energia säästvuse, nanoteaduse ja nanotehnoloogia, võrgu makrosüsteemide infotehnoloogia rakenduste ja koduste mikrosüsteemide valdkonnas;
- võime reguleerida keerukaid süsteeme ja pakkuda stabiilset viiteraamistikku tööstusele ning avaliku ja erasektori käitajatele;
- struktureeritud, interaktiivse dialoogi arendamine sotsiaalpartnerite, tarbijate ja avalikkusega;
- stabiilne raamistik rahvusvahelisele koostööle ja dialoogile, et lähendada vanu ja uusi tööstusriike ühiselt kokku lepitud, mõõdetavate eesmärkide saavutamiseks.

1.7 Lühiajaliste eesmärkide osas tuleks komitee arvates viivitamatult tegeleda järgmiste küsimustega:

- energiatõhususe meetmed, eelkõige ehituses ja transpordis, pöörates suuremat tähelepanu ELi direktiividele;
- saastekvootidega kauplemise mehhanismide kiire ja laialdane tõhustamine;
- vähese CO₂-heitega elektritootmise praktilised süsteemid ning käimasolevate pilootprojektide kiirendamine ja levitamine;
- märkimisväärne toetus pilootprojektidele vähese CO₂-heitega kulutõhusate tehnoloogiaavalikute arendamiseks;
- maksusoodustused ja finantstoetus alternatiivsete energiaallikate laialdase kasutamise võimaldamiseks;
- rohkem haridus- ja koolituse mehhanismide reaalinetes integreeritud valdkondadevaheliste mudelite alusel;
- energia infrastruktuuride ja üleeuroopaliste võrgustike arendamine ning Euroopa standardimissüsteeme kasutades standarditud arukate võrkude levitamine;
- rahvusvahelise koostöö tõhus raamistik.

1.8 Keskpikas perspektiivis tuleb komitee arvates tagada järgmist:

- globaalne turg taskukohastele vähese CO₂-heitega tehnoloogiatele, millel on ühised rahvusvahelised tehnilised standardid;
- vahe-eesmärkide saavutamise korrapärase hindamine, tagamaks vastutuse võtmise nii ELis kui ka maailmaturul;
- eesmärkide kohandamine kooskõlas muutuste, teadusavastuste ning maailmamajanduse ja -kaubanduse arengutega;
- vajaduse korral kasvuhoonegaaside heitkoguste 60-80 %-liseks vähendamiseks vajalike strateegiate ümberkujundamine;
- võrkude, energia ladustamis- ja ülekandekeskuste juhtimise ühiste vahendite praktiline levitamine;
- paremad juhtimismehhanismid, mis võimaldavad konsensust ja interaktiivset dialoogi kõigi sidusrühmade vahel;
- tuumalõhustumise areng III põlvkonnast IV-ni liikmesriikides, kes soovivad seda tehnoloogiat edasi kasutada ning enamiku materjalide taaskasutuse areng;
- termotuumasünteesi uuringute toetamine Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppe (EFDA) ja eelkõige Euroopa Komisjoni poolt toetatud JET katse (Euroopa Ühis- toroidkamber) baasil, mis sillutab teed rahvusvahelisele katsetermotuumaarektorile (ITER) pärast 2020. aastat;
- konkreetsemate meetmete rakendamine küttestovõimetusega võitlemiseks, mis ähvardab viia järjest suuremaid elanikerühmi ja terveid riike tõrjutud seisundisse.

1.9 Komitee arvates on vaja esialgu järgmist:

- poliitiline otsus ühistele eeskirjadele tugineva ühenduse integreeritud energiasüsteemi loomiseks;
- ühtlustatud ja stabiilne reguleeriv raamistik;
- ühenduse tehnilised standardid;
- ühtlustatud koostalitlusvõimestandarditega Euroopa elektri- jaamad;
- ühenduse kavad töötajate ühtseks koolitamiseks;
- heade tavade ja kättesaadavate tehnoloogiate vahetuse tõhusad mehhanismid;

- koostalitlusvõimega infoturve ja juhtimissüsteemid;
- energia säästvust propageeriv laiahaardeline kultuuripoliitika.

1.10 Komitee peab eluliselt tähtsaks arendada ja täiustada järjepidevat teabevahetuspoliitikat ELi tasandil, millega edastatakse tõhusat, usaldusväärset ja kättesaadavat teavet erinevatele sihtrühmadele ja eelkõige üldsusele.

2. Sissejuhatus

2.1 Globaalsed kliimamuutused on üldtunnustatud fakt, kuid nende mõju iseloomu ja ulatust tunnistatakse vähem.

2.2 EL peab otsustama, mida Euroopa 2020. aastaks ja pärast seda soovib saavutada. Jätkusuutliku majanduskasvu edendamiseks on komisjon esitanud energiastrateegia aastateks 2011–2020 ja tegevuskava vähese CO₂-heitega energiasüsteemi saavutamiseks aastaks 2050.

2.3 Komisjon on palunud komiteel esitada kaks eraldi ettevalmistavat arvamust keskpika ja pikaajalise arenguperspektiivi kohta, üks kuni aastani 2020 ja teine kuni aastani 2050. Käesolevas ettevalmistavas arvamuses keskendutakse viimasele.

2.4 Energiasüsteemi CO₂-heite vähendamise tegevuskavas aastaks 2050 tuleks:

- koondada Euroopas energia tootmise ja kasutamise erinevaid võimalikke konkurentsivõimelisi arengusuundi kooskõlas maailma pikaajaliste kliimakaitse eesmärkidega ning ELi ühiskonna ja tööstuse vajadustega;
- uurida majanduse ümberkorraldamise konsensuslikke viise, pidades silmas nende tänaste ja homsete energiapolitiikat käsitlevate otsuste mõju, millega sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskond on nõustunud jätkuva interaktiivse dialoogi käigus;
- määratleda menetlused tegevuskava üle erinevatel tasanditel peetava pideva dialoogi jaoks, milles osalevad poliitilised otsustajad, ametivõimud, energiatootjad ja turustajad, tööstusharu esindajad, ametiühingud, keskkonnakaitseorganisatsioonid, kaubandus- ja teenindussektor, elektritarbijad elamumajandus-, teenuste- ja transpordisektoris, teadlased ja insenerid ning haridusasutused, finants- ja krediidiastutused, põllumajandustootjad, tarbijad ja avalikkus;
- määratleda meetmed, mis on vajalikud selleks, et paremini mõista, milliseid strateegilisi otsuseid on vaja selleks, et saavutada kasvuhoonegaaside heite 60–80 % vähendamise eesmärk, eriti uute energiatehnoloogiate ulatusliku rakendamise kaudu, et saavutada atmosfääris süsinikdioksiidi kontsentratsiooni pikaajaline stabiliseerimine tasemel vähem kui 450 mahumiljonid;

- esitada avaliku ja erasektori rahastamise, maksustamise ja eelarve planeerimise majandusliku kokkusobivuse süsteemid, mis austavad konkurentsi ja mida avalikkus toetab;

- rõhutada paindlikkuse olulisi elemente, mis on vajalikud selleks, et kohaneda teadusuuringutest ja majanduse suundumustest ning sotsiaalkultuuri muutustest alguse saavate, tihti väga järskude muutustega.

2.5 Kõigis seni olemasolevates stsenaariumides, mille eesmärk on vähendada heidet 2050. aastaks 80 % võrra, peab komitee arvates olema keskne roll poliitikatel, mis hõlmavad järgmist:

- energiatõhususe meetmed;
- laialt levinud süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise süsteemid ning saastekvootidega kauplemise reguleerimise tugevdatud mehhanismid;
- taastuvate energiaallikate kasutamise osakaalu oluline suurendamine;
- tuumalõhustumise areng III põlvkonnast IV-ni ning materjalide taaskasutuse areng;
- vähese CO₂-heitega energiasüsteemides toodetud elektri osakaalu oluline suurendamine;
- oluline panus maantee-, õhu- ja meretranspordi ümberkorraldamisse ning elamute ja teenustesektori energiatarbimise vähendamisse;
- investeeringud teadusuuringutesse, tehnoloogiaarendusse ja tutvustamistegevusse ning ümberkorraldustesse turuinnovatsiooni kontekstis;
- tehnilise standardimise kiirendamine ELi ja rahvusvahelisel tasandil;
- soojuse ja elektrienergia ülitõhusa koostootmise väljaarendamise meetmed.

2.6 Seoses Euroopa integreeritud energiaturu vahenditega, mis on vajalikud sõltumata sellest, kas poliitikakogum vastu võetakse ja avastused tehakse, usub komitee, et investeerida tuleb selleks, et

- arendada välja arukad energiavõrgud ja võrgukonfiguratsioonid, mille osaks on elektri ja soojuse akumulierimise tehnoloogiad;
- kaasata Euroopa energiaalastesse teadusuuringutesse ja innovatsiooni mitmesugused teadus- ja arendustegevuse ja tehnoloogilise innovatsiooni programmid;
- luua tugev ja stabiilne poliitiline raamistik, mille raames kõik kaasatud sidusrühmad saavad toimida nii, et on tagatud asjakohane kindlustunne;

- rakendada kindlaid suutlikkuse arendamise meetmeid, et luua tulemuslik haldustasandite süsteem;
- tuvastada rahvusvahelise koostöö stabiilsed ja usaldusväärased kanalid.

2.7 Globaalse tasandi kohta on Rahvusvahelise Energiaagentuuri aruandes ja mitmete teiste rahvusvaheliste institutsioonide poolt välja toodud mitu stsenaariumi, mis näitavad, et praeguse praktika jätkamine energiavaldkonnas ei ole keskpikas perspektiivis erinevatel põhjustel – seda nii keskkonna, majanduse kui ka sotsiaalsest aspektist – jätkusuutlik.

2.8 Globaalsel tasandil peaksid kõik riigid lubama võtta aastaks 2011 vastu vähese CO₂-heitega arengustrateegiad rohke heitega sektorite jaoks. Vastasel korral tekib oht, et Euroopa energiamahukad tööstusettevõtted ei suuda maailmaturul konkurentsivõimeliseks jääda ning hakkavad oma tootmist (süsinikdioksiidi leke) Euroopast välja viima ilma CO₂-heidet vähendamata. Need strateegiad peaksid samuti hõlmama näiteks troopiliste metsade hävitamise kiiret vähendamist.

2.9 G20 tõi esile kaks peamise tähtsusega globaalset tegevusvaldkonda, neist ühes keskendutakse lühiajalisele ja teises keskpikale perspektiivile.

2.9.1 Esimene tegevusvaldkond hõlmab nõudluse suurendamise ja sissetulekute toetamise meetmeid, näiteks:

- energiatõhususe suurendamine;
- infrastruktuuri parandamine, vähendades selle süsinikdioksiidihidreidid;
- turu toetamine puhaste tehnoloogiate kaudu.

2.9.2 Keskpikas kuni pikas perspektiivis on meetmete eesmärk siiski eraettevõtjate ja investorite toetuse saavutamise sektorites, millest edaspidi saavad keskkonnahoidliku arengu tugisambad. Need hõlmavad järgmist:

- katseprojektide käivitamine, eriti süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise vallas;
- stiimulid rahvusvahelise tasandi teadusuuringuteks;
- stiimulid vähese süsinikdioksiidihidreididega tehnoloogiasse investeerimiseks.

2.10 Eri stsenaariumide kohaselt on heitkoguseid 2050. aastaks võimalik vähendada 50 % võrra, sellele aitavad kaasa neli peamist tegurit:

- energiatõhusus – enam kui poole ulatuses;
- taastuvad loodusvarad – umbes viiendiku ulatuses;

— süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tehnoloogia – veel ühe viiendiku ulatuses;

— tuumaenergia – ülejäänud osa ulatuses.

Tegelikult ei ole mõned stsenaariumis sisalduvatest tehnoloogiatest enam kättesaadavad või vajavad olulist täiendamist või kulude vähendamist.

2.11 Tehnoloogiate hulgas, mida võiks kasutada, on süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine ning elektrisõidukite arendamine.

2.11.1 Elektrisõidukite alal on oodata olulist tehnilist arengut järgmistes valdkondades:

- akude laadimisvõime;
- arukatesse energiavõrkudesse ühendatud taastuvenergia allikatest saadava elektri tarbimine;
- nn puhvertehnoloogiad, et tasakaalustada teatud taastuvate energiaallikate ebapüsivust ning energia ladustamist ja säilitamist;
- standardimismenetlused sõiduki akude kiire vahetuse tagamiseks vastavalt varustatud jaamades.

2.12 Märkimisväärseid tehnilisi edusamme on oodata ka vesinikkütuseelemendiga sõidukite arengus tõenäoliselt pärast 2020. aastat.

2.13 Elektrisõidukite osas puudub praegu asjakohane ELi õigusraamistik. Komisjon kavatseb seda olukorda lähimas tulevikus parandada (KOM(2010) 186 lõplik).

2.14 Komitee arvates pakub vähese süsinikdioksiidihidreididega elektritootmine olulisi võimalusi heite vähendamiseks lõpptarbijateks olevates sektorites (näiteks minnes fossiilkütusel töötavalt kütelt üle tõhusatele gaasisoojuspumpadele).

2.15 Heite olulise vähendamise nn positiivse stsenaariumi realiseerumiseks on vaja paljude erinevate meetmete ühendamist (sh elektri tootmine nii taastuvatest energiaallikatest kui ka tuumaenergiast, energiatõhusus, investeringud uutesse tehnoloogiasse ning süsinikdioksiidi kogumisse ja säilitamisse). Veelgi enam, selleks et vähendada heidet poole võrra, peab vähese süsinikdioksiidihidreididega tehnoloogiate teadus- ja arendustegevuse valitsusepoolne rahastamine kasvama hinnangute kohaselt (Rahvusvahelise Energiaagentuuri 2010. aasta energia- ja tehnoloogia perspektiivide aruanne) praeguse tasemega võrreldes kaks kuni viis korda ning vastu tuleb võtta tehnoloogiate väljatöötamise ja rakendamise head tavad.

2.15.1 Rahvusvahelise Energiaagentuuri 2010. aasta aruandes „Energiatehnoloogia perspektiivid” analüüsitakse ja võrreldakse mitmeid stsenaariume, esitades peamised valikud turvalisema ja jätkusuutlikuma energeetikatuleviku nimel.

2.16 Komitee on seisukohal, et eelkõige tuleb siin arvestada seda, et paljudel energiaga seotud väljakutsetel on kohalikele kogukondadele tohtu mõju. Need kogukonnad otsivad oma konkreetse olukorraga sobitatavaid lahendusi ja on mures selle pärast, et elatustase võib langeda ja areng pidurduda.

2.17 2050. aasta tegevuskava raames saavutatud ja/või kavandatud edasiliikumine vähese CO₂-heitega tehnoloogiatel põhineva tõelise energiarevolutsiooni suunas hõlmab mitmeid valikuid, mida mõjutavad viis keskset muutujat:

- teaduse ja tehnika arengu kiirendamine;
- kõigi riikide ja asjaomaste sektorite valmisolek konkreetsete kohustuste võtmiseks;
- aja jooksul stabiilsena püsiva finantsraamistiku jätkusuutlikkus;
- vahe-eesmärkide mõõdetavus ja võimalus kohandada neid vastavalt teaduse ja tehnika arengule ning
- erinevate osapoolte käitumine väljakuulutatud poliitika suhtes ja eksitava, st liiga optimistliku või liiga pessimistliku teabe edastamise oht.

3. Stsenaariumid ja valikud

3.1 Avaliku ja erasektori rahvusvahelised organisatsioonid ja mittetulundusorganisatsioonid on juba esitanud mitmeid stsenaariume ja valikuid eesmärgiga pakkuda lähtekohti strateegiatele, poliitikalale ja operatiivsetele vahenditele.

3.2 Nende dokumentide baasstsenaarium eeldab peaaegu alati, et valitsused ei võta kasutusele uut energia- ja kliimapoliitikat.

3.3 Sihtmärgile orienteeritud stsenaariumide peamine erinevus seisneb pigem mõju ajastuses kui selle suuruses; neis seatakse eesmärgiks energiaspektori CO₂-heite vähendamine 30 % võrra aastaks 2030 ja poole võrra aastaks 2050 (2005. aastaga võrreldes) ja neis analüüsitakse kõnealuste eesmärkide saavutamise kõige odavamaid ja kiiremaid viise, mis hõlmavad ökonoomsete ja vähese CO₂-heitega tehnoloogiate kasutuselevõttu:

- 36 triljoni euro (1 EUR = 1,28 USD) võrra (17 %) suurem investering baasstsenaariumiga võrreldes; 87 triljoni euro võrra suurem kumulatiivne kütusesääst;
- süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise kasutamine 9,4 Gt süsinikdioksiidi kogumiseks elektrijaamadest (55 %), tööstusest (21 %) ja rafineerimistehastest (24 %);
- elamumajandus- ja teenindussektori CO₂-heite vähendamine kahe kolmandiku võrra, kasutades vähese CO₂-heitega elekt-

ritootmist, energiatõhusust ja üleminekut vähese süsinikdioksiidiheitega ja heitevabale tehnoloogiale;

- peaaegu 80 % väikesõidukite müügitahust moodustavad laetavad hübriidsõidukid, elektrisõidukid või kütuseelemendiga sõidukid;
- elektrijaamade CO₂-heidet vähendatakse 76 % võrra; nende CO₂-heide väheneb 67 g/kWh-ni, ja
- tööstuse CO₂-heide väheneb ligikaudu neljandiku võrra, peamiselt tänu energiatõhususele, üleminekule uutele kütustele, ringlussevõtule, energia taaskasutamisele ning süsinikdioksiidi kogumisele ja säilitamisele.

3.3.1 Nende eesmärkide saavutamiseks peab kasutusel olema vähese CO₂-heitega kulutõhusate tehnoloogiate lai valik. Üksainus tehnoloogia või väike rühm erinevaid tehnoloogiaid ei suuda tagada vajalikke ulatuslikke muutusi.

3.4 Elektritootmisest tuleneva CO₂-heite vähendamine on tähtis ja sellega peab kaasnema muude taastuvate energiaallikate kui tuumaenergia (liikmesriikides, kes soovivad seda tehnoloogiat edasi kasutada) osakaalu märkimisväärne suurenemine ning süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise ning **soojuse ja elektrienergia koostootmise** süsteemide ulatuslikum kasutuselevõtt fossiilkütusel töötavates elektrijaamades.

3.5 Selleks et tehnoloogia rakendamine suudaks sammu pidada väljapakutud CO₂-heite vähendamise eesmärkidega, on eriti oluline toetada tehnoloogiauringuid, nende tutvustamist ja turule jõudmist.

3.6 Termotuumasünteesi arendamise stsenaarium

Süntees on energiaallikas, mis annab jõudu päiksele ja tähtedele. Maal kujutab see endast pikaajalise, ohutu ja keskkonnasõbraliku energia allikat, rahuldamiseks maailma kasvava elanikehulga vajadusi. Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppe raames manipuleerivad tuumateadlased nüüd plasmad sadade miljonite kraadiste temperatuuride juures, tehes seda tööstuslikes tuumasünteesiseadmetes, milledest suurim on Euroopa Ühistoidkamber. Sellele ja muudele ülemaailmsetele saavutustele toetudes ehitatakse praegu Prantsusmaal maailma suurima energiauringute projekti raames rahvusvahelist katsetermotuumareaktorit (ITER), mille tulevikus termotuumasünteesiga toodetava elektrienergia kogus võrdub sellega, mida toodab keskmise suurusega (500/700 MW) reaktor. See on sillaks esimese näidislektrijaama ning hiljem komertsreaktori poole, mille keskmine toodangumaht on umbes 1,5 GWe. (Termotuumasünteesi baasil töötava elektrijaama kütusetarbimine on madal. 1 GW-ne elektrijaam tarbib ligikaudu 100 kg deuteeriumi ja 3 tonni looduslikku liitiumi aastas, tootes 7 miljardit kW/h elektrienergiat. Sama koguse elektrienergia tootmiseks vajaks söekütlet töötav elektrijaam umbes 1,5 miljonit tonni sütt (allikas: <http://fusionforenergy.europa.eu>)).

3.6.1 Esmane reaktsioon, mille termotuumasüntees põhineb, ei tekita ei tuumajäätmeid ega saastavaid heiteid. (Tuleb märkida, et kuigi reaktsioonikambri seinad muutuvad reaktori eluea jooksul radioaktiivseks, siis õigete materjalide valikul kaob see radioaktiivsus paari kümnendi jooksul, andes võimaluse kõiki materjale uue reaktori juures umbes 100 aasta pärast kasutada. (allikas: www.jet.efda.org)). Reaktsiooni käigus ühinevad aatomid, mida leidub külluslikult looduses, eriti merevees. Peale selle on antud protsess loomu poolest ohutu.

3.6.2 Esmase reaktsiooniga seotud elemendid on deuteerium, tritium, liitium ja heelium. Nende aatomite ühinemise protsessis vabaneb suur hulk energiat, mis eraldub soojuste kujul soojusvahetis temperatuuril 550/650 °C (keskmine tuumalõhustumise reaktor toodab keskmiseks temperatuuriks 700 °C). Kõrgetasemeliste materjalide väljatootamine peaks võimaldama saavutada temperatuure 1 000 °C ringis. Toodetud aur paneb liikuma turbiini (rootori), mis toodab induktioonvoolu (staator).

3.6.3 Deuteeriumi tuuma (1 prooton + 1 neutron) ja tritiumiaatomi (1 prooton + 2 neutronit) ühinemisel vabaneb 1 heeliumituum (2 prootonit + 2 neutronit) ja üks neutron. See neutron ühineb liitiumiaatomiga (3 prootonit + 3 neutronit) ja tekitab ühe heeliumiaatomi (2 prootonit + 2 neutronit) ja 1 tritiumiaatomi (1 prooton + 2 neutronit). Reaktsioonikambri (toroidkambri) omandab aine erilise vormi, mida nimetatakse plasmaks, mille keskmine temperatuur küünib umbes 200 miljoni kraadini (°C).

3.6.3.1 ITERi plasma kuumutamiseks on vaja umbes 50 MW energiat. Seega toodab sünteesiprotsess kümme korda rohkem energiat, kui protsessi käivitamiseks kulus: $Q > 10$.

4. Üldised märkused

4.1 Komitee soovib 2050. aasta tegevuskavaga seoses juhtida tähelepanu järgmistele teemadele:

- **investeeringute kulud ja tasuvus:** aasta keskmise viimine ligikaudu 130 miljardilt eurolt viimase kolme aasta jooksul keskmiselt 600 miljardi euroni aastas;
- **investeeringuteks rahaliste vahendite leidmine:** investori-tele stabiilse raamistiku loomine, investeeringute piisava tasuvuse tagamise skeemid, rahaline toetus ja maksustii- mulid;
- **elektritootmise CO₂-heite vähendamine:** praegusest fossiil- kütuste sõltuvusest vabanemiseks on vaja energiapoliitika radikaalset muutmist ja olulisi investeeringuid;
- **elektrivõrkude projekteerimine, käitamine ja ehitamine,** tagades arukate energiavõrkude ja elektrijaamade paindlik- kuse tippkoormuse paremaks haldamiseks ja erinevatest

energiaallikatest pärineva energia ratsionaalse vastuvõtmise ja edastamise (taastuvate energiaallikate võrku ühendamine ja arukate mõõdikute kasutamine võib elektri ülekandesüs- teemi muuta);

- **energiatõhususe programmid,** eriti tööstuse CO₂-heite vähendamiseks (22 % koguheitest);
- **hoonete otsese ja kaudse üldise heite vähendamine** (40 % koguheitest), pöörates tähelepanu kõigile struktuurilistele aspektidele;
- **transpordisektoris** (38 % koguheitest), mille kohta komitee koostab eraldi arvamuse, eeldab CO₂-heite oluline vähenda- mine 2050. aastaks traditsiooniliste kütuste osakaalu vähen- damist ja gaasiliste kütuste (vedelgaas, veeldatud maagaas, biogaas) osakaalu suurendamist ning tehnoloogilisi läbimur- deid ja uuendusi;
- **rahvusvaheline kooskõlastamine:** Euroopa, USA, Jaapan, Hiina, India ja Brasiilia peaksid kinnitama 2030.–2050. aastaks ühised eesmärgid, võttes asjakohaselt arvesse iga piir- konna eripärasid, majandusarengu taset ja loodusvarasid.

4.2 Eesmärgid süsinikdioksiidiheite 20 % vähendamiseks 2020. aastaks on juba seatud: komitee koostab praegu selle kohta arvamust.

4.3 2050. aasta tegevuskava teostatavuse osas juhib komitee tähelepanu järgmistele olulistele teemadele:

- teaduse ja tehnika arengu kiirendamine: rahastamise suuren- damine ja programmide lisamine, mitte ainult kliima ja ener- giaressursside osas, vaid eelkõige seoses loodus- ja strateegi- liste ressursside kasutamise ja säilitamisega;
- kõigi ELi riikide, sektorite ja asjaomaste osapoolte valmisolek selgelt määratleda ja võtta kohustusi;
- aja jooksul stabiilsena püsiva finantsraamistiku jätkusuut- likkus ELi eelarve, stabiilsuse ja kasvu pakti ning liikmesrii- kide maksupoliitika osas;
- vahe-eesmärkide mõõdetavus ja võimalus kohandada neid vastavalt teaduse ja tehnika arengule;
- erinevate osapoolte käitumine kavandatud ja väljakuulutatud poliitika suhtes ja eksitava teabe edastamise oht;
- teadusliku ja tehnilise kultuuri toetamine ning kultuurilised ja rahalised stiimulid üliõpilaste arvu suurendamiseks tehni- kakõrgkoolides;

- energiatõhusust ja säästu käsitlevate ELi direktiivide rangem järgimine ja jõustamine liikmesriikides (näiteks viivitused ehitiste energiatõhususe direktiivi 2002/91/EÜ ülevõtmisel);
- rohkem haridus- ja koolitusmehhanisme reaalainetes: inseneerteaduses, füüsikas, keemias, arhitektuuris, linnaplaneerimises ja biotehnoloogias, keskendudes integreeritud süsteemilistele mudelitele, eriti nanoteaduse ja energeetikas kasutatava nanotehnoloogia valdkonnas, mida saab kasutada energia tootmiseks vähese CO₂-heitega;
- poliitiline otsus ühistele eeskirjadele tugineva ühenduse integreeritud energiasüsteemi loomiseks; ühtlustatud ja stabiilne reguleeriv raamistik; ühenduse tehnilised standardid; standarditud Euroopa elektrijaamad; ühenduse kavade töötajate ühtseks koolitamiseks; hea tava ja teabe vahetus parima kättesaadava tehnoloogia kohta; infoturbe ja juhtimissüsteemide koostalitlusvõime.

4.4 2010. aasta juunis käivitatud neljale tööstusalgatusele (tuuleenergia, päikeseenergia, süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine ning arukad energiavõrgud) tuleks lisaks kütuseelementide ja vesiniku ühisele tehnoloogiaalgatusele ning termotuuma-reaktorile ITER lisada ka bioenergia ja tuuma lõhustumise tehnoloogia.

4.5 Komitee usub, et eriti oluline on edendada mitte ainult energiaressursside, vaid ka kõigi loodusvarade, eriti veevarude tõhusamat kasutamist.

4.6 Komitee rõhutab, et „esmatähtsaks peaks pidama alternatiivsete kütuste ja tehnoloogiate väljatöötamist transpordi, energia, soojuse ja valgustuse tarbeks. Parim kliimamuutustega võitlemise strateegia on energiavalikute arendamine.” (vt CESE 766/2010).

4.7 Komitee kutsub üles võtma konkreetsemaid meetmeid kütteostuvõimetusega võitlemiseks, mis ähvardab viia järjest

suuremaid inimrühmi tõrjutud seisundisse (keskkonnahoidlikud valikud võivad kõrgemate hindade ja/või maksude mõttes olla kallid, eriti haavatavamate elanikkonnarühmade jaoks), ning ühendama Euroopa oskusteabe uute keskkonnasäästlike (tõhusate, jätkusuutlike ja konkurentsivõimeliste) töökohtade loomiseks ja ebavõrdsuse vähendamiseks ⁽¹⁾, võimaldades tarbijatele juurdepääsu „energiateenustele ja vähese CO₂-heitega majanduse loodud töökohtadele” ⁽²⁾.

4.8 Komitee usub, et elektritootmine on prioriteetne tegevusvaldkond, kus tuleb suurendada taastuvate energiaallikate osakaalu ja minna tuumalõhustumise III tüübilt üle IV tüübile (minimaalsete jäätmetega). Investeerida tuleks jäätmetööstustehnoloogiasse ning tuleks uurida kõnealuste jäätmete taaskasutamise viise nanoteaduste valdkonnas.

4.9 Komitee usub, et heite vähendamisel on eriti olulised süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise süsteemid ja „seega tuleks nimetatud tehnoloogiat arendada võimalikult kiiresti ja varakult” ⁽³⁾ ja mitte ainult viie katseprojekti raames.

4.10 Komitee usub, et äärmiselt oluline on „parandada energia siseturu toimimist selle kõigis aspektides: infrastruktuur, riigihangete süsteem, turu hea toimimine ja tarbijakaitse. Põhiküsimus seisneb siinkohal vajaduses arendada energiainfrastruktuuri ja üleeuroopalisi võrke, et rajada energia siseturg.” ⁽⁴⁾

4.11 Komitee usub, et Euroopa Liidu toimimise lepingu ⁽⁵⁾ artikli 1 rakendamisel integreeritud Euroopa lähteraamistikus, milles keskendutakse konkurentsivõimele, heaolule ja Euroopa elanikele töökohtade loomisele, on vajalik integreeritud energiaühendus.

Brüssel, 17. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ ELT C 48, 15.2.2011, lk 65.

⁽²⁾ ELT C 48, 15.2.2011, lk 81

⁽³⁾ ELT C 27, 3.2.2009, lk 75.

⁽⁴⁾ ELT C 48, 15.2.2011, lk 81.

⁽⁵⁾ ELT C 83, 30.3.2010, lk 47.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) rakendusi käsitlev tegevuskava” ”

KOM(2010) 308 lõplik

(2011/C 107/09)

Raportöör: **Thomas McDONOGH**

14. juunil 2010. aastal otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) rakendusi käsitlev tegevuskava” ”

KOM(2010) 308 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektor võttis arvamuse vastu 2. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011. aastal (16. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 112, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee tervitab komisjoni teatist „Globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) rakendusi käsitlev tegevuskava”. Komitee leiab, et Euroopa GNSSi programmid on ELi tulevase heaolu ja julgeoleku jaoks olulise tähtsusega. Kutsume nõukogu, parlamenti, komisjoni ja liikmesriike üles piisavalt kõnealuse elutähtsa infrastruktuuri potentsiaali tunnustama ja seda eduks vajaliku piisava rahastamise ja vahenditega toetama.

1.2 Euroopa GNSS on Euroopa 2020. aasta strateegia⁽¹⁾ aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu visiooni saavutamise jaoks äärmiselt oluline. Programmi edukus mõjutab Euroopa majanduskasvu, innovatsiooni ja jõukuse loomist. Lisaks olulistele eelistele transpordisüsteemi puhul on GNSS kriitilise tähtsusega digitaalse tegevuskava⁽²⁾ rakendustele, nagu sisuteadlik andmetöötlus, arukad energiavõrgud ja asjade internet.

1.3 Komitee väljendab kahetsust, et viivitus Galileo töövalmis saamisel on võtnud Euroopalt võimaluse kehtestada Euroopa GNSSi rakendused valitseva tehnoloogiana Euroopas ja kaugemal. Ameerika Ühendriikide globaalne positsioneerimisüsteem (GPS) on praegu selgelt GNSSi lahenduste ülemaailmne tehnoloogiline liider. Seoses tehnoloogia ja teenuste müübiga kaotatud käibega, kuid ka kommunaalteenustega – arukamate

transpordisüsteemidega, arukamate energeetikasüsteemidega ja paremate otsingu- ja päästeteenustega – läheb praegune viivitus jätkuvalt Euroopale kalliks maksma.

1.4 Euroopa peaks pakkuma Euroopa GNSSi teenuseid omaenda infrastruktuurile, mille usaldusväärsus ei sõltu USA, Venemaa või Hiina sõjaväe prioriteetidest.

1.5 Võttes arvesse GPSi levikut, kutsub komitee ELi tööstust üles keskendumale Galileo ja GPSi koostalitlusvõimele, kuna mõlemat satelliidisüsteemi kasutavad rakendused saavad suurenenud täpsusest ja paremast signaali kättesaadavusest kasu.

1.6 Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisüsteem (Egnos) on juba üle aasta töövalmis olnud. Kahjuks on EL selle turustuse ja innovatsiooni tegevuskava edendamiseks juba hilineanud. Komisjon peab kiirendama turustamise arendamise ja innovatsiooni tempot, eelkõige Galileo hilinemise kulu (kuni 3 miljardit eurot aastas) ning USA, Venemaa, Hiina ja Jaapani suurenevat konkurentsi silmas pidades.

1.7 GNSSi järelerakenduste aeglane arendamine tähendab, et kaotatakse innovatsioonis, jõukuse loomises ja turupositsioonis. GNSSi eel- ja järelerakenduste majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnavalised eelised Euroopa GNSSi rakenduste elujõulisel turul oleksid väga suured.

⁽¹⁾ „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia”, KOM(2010) 2020.

⁽²⁾ „Euroopa digitaalne tegevuskava”, KOM(2010) 245 lõplik.

1.8 Komitee tunnustab komisjoni ja Euroopa GNSSi Järelevalveameti (GSA) tööd, mida on praeguseks tehtud väga piiratud vahenditega. Nende vahendite kontekstis on teatise rakendusvaldkondade seadmine prioriteetsuse järgi loogiline ja iga valdkonna jaoks väljatoodud strateegiad on ka põhjalikult läbi mõeldud.

1.9 Euroopa GNSS hoiab hetkel väikest osa ülemaailmsest GNSSi toodete ja teenuste turust. Komitee kutsub üles koostama jõulise turustrateegiaga üksikasjaliku äriplaani ning looma esmaklassiliste oskustega ärieksperptide meeskonna, kes vastutaks eesmärkide saavutamise eest. Komitee soovib sõlmida lepingu ekspertettevõttega, kes komisjoni ja GSA juhtimisel tegeleks Euroopa GNSSi turule toomisega.

1.10 Teatise öeldakse õigesti, et Egnose/Galileo täpsus ja terviklus on omadused, mis pakuvad suurt konkurentsialast diferentseeritust ülemaailmse GNSSi teenuste turul, kuid see diferentseerituse aspekt on kiiresti kadumas, sest konkurendid investeerivad ja uuendavad oma süsteeme. Komitee leiab, et on olemas vajadus jätkuvalt investeerida Egnose ja Galileo süsteemide uuendamisse, et säilitada tehnoloogiline paremus. Komitee palub komisjonil eelkõige tuvastada täiendavad strateegilise diferentseerituse võimalused ja investeerida jätkusuutliku konkurentseelise väljaarendamise.

1.11 Komitee leiab, et Galileo üllatav nimetamata jätmise digitaalses tegevuskavas viitab komisjonis ühtse mõtlemise puudumisele poliitilisel tasandil. Komitee rõhutab, et komisjon peaks tuvastama koostoime Euroopa GNSSi programmide, digitaalse tegevuskava ja „Innovatiivse liidu“ juhtalgatuse vahel, eriti seoses innovatsiooni, rakenduste koostalitlusvõime, turustuse ja eelarvega. Koostöö arukate rakenduste ja teenuste arendamisel ning ühiste eesmärkide saavutamisel minimaalsete kulutustega võib tuua suurt kasu.

1.12 Komitee kutsub nõukogu üles viivitamata käsitlema Egnose/Galileo rahastamise probleemi. Hetkeolukord kahjustab tugeva Euroopa kaubandusliku GNSS-platvormi loomise püüdeid.

1.13 Komitee on kindlalt veendunud, et Euroopa peaks rakendama Galileo ainulaadset positsiooni maailma esimese täielikult mittesõjalise tsiviilkasutuses GNSSina, et suurendada turuosa mitteühinenud riikides, eriti Aafrikas ja Lõuna-Ameerikas. Selle saavutamiseks peaks komisjon mängima Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni rahvusvahelises GNSSi komitees ⁽³⁾ väga aktiivset juhtrolli.

1.14 Komitee rõhutab kaubamärgi strateegia ja kvaliteedimärgi ⁽⁴⁾ tähtsust Egnose/Galileo tehnoloogia ja teenuste jaoks. Komitee kutsub komisjoni üles arendama neid mõlemat vajalikku vahendit, et turul edu saavutada. Vahendid ja püüded lähevad raisku, kui puudub selge kaubamärgistrateegia, mis määratleb turustustegevuse. Halvasti kujundatud, konstrueeritud või rakendatud Egnose/Galileo tehnoloogia avaldamine põhjustab mainele parandamatut kahju.

1.15 Komitee meenutab komisjonile eelnevaid komitee arvamusi Galileo, Egnose, Euroopa 2020. aasta strateegia ja digitaalse tegevuskava kohta ⁽⁵⁾.

2. Taustteave

2.1 Me oleme muutunud väga sõltuvaks teenustest, mida satelliitnavigatsioon meie igapäevaelus pakub, et kui üht teenust vähendatakse või selle osutamine lõpetatakse, oleksid potentsiaalsed häired majanduses, panganduses, maismaa- ja õhutranspordis, kommunikatsioonis jne – kui piirduda vaid üksikute nimetamisega – äärmiselt kallid (nt majandusliku kasu ja maanteohutuse vähenemine jm).

2.2 GPS (USA), Glonass (Venemaa) ja teised India, Jaapani ja Hiina välja arendatud süsteemid on sõjalised süsteemid, mis on sõjalise kontrolli all. Nad küll pakuvad tõesti teenust tsiviilkasutuseks, kuid seda teenust tsiviilkasutuseks on võimalik kas välja lülitada või soovi korral vähem täpseks muuta, nt konflikti korral.

2.3 Egnose (Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonisüsteem) ja Galileo programmid algatati 1990. aastate keskel eesmärgiga luua sõltumatu Euroopa globaalne satelliitnavigatsioonisüsteem (GNSS). Egnos on Euroopa piirkondlik satelliitnavigatsioonisüsteem, mis parendab signaale, mis tulevad olemasolevatelt satelliitnavigatsioonisüsteemidelt, nagu GPS. Galileo on hetkel väljaarendamisel olev Euroopa globaalne satelliitnavigatsioonisüsteem.

2.4 Ühisettevõttele Galileo (GJU) – riigi- ja erasektori ettevõttele, mis loodi 2003. aastal ja saadeti laiali 2006. aastal – anti ülesandeks teostada järelevalvet Galileo tehnoloogilise arendustegevuse üle, kuid Euroopa Kontrollikoja sõnul piirasid GJU juhtimisküsimused, puudulik eelarve, viivitused ning arendus- ja valideerimisetapi tööstuslik struktuur selle ülesande täitmist märkimisväärselt.

⁽³⁾ <http://www.oosa.unvienna.org/oosa/SAP/gnss/icg.html>

⁽⁴⁾ Komitee peab „kvaliteedimärgi“ all silmas kaubamärgisüsteemi, mille raames antakse heakskiidetud Egnose/Galileo tehnoloogia pakkujatele luba müüa tehnoloogiat ja lahendusi, mis on vastavuses rangete tehniliste standarditega. Sellist kaubamärgisüsteemi kasutas edukalt näiteks ülemaailmne Wi-Fi Alliance, et kiirendada juhtmeta LAN-tehnoloogia edu turul. Vt http://en.wikipedia.org/wiki/Wi-Fi_Alliance

⁽⁵⁾ ELT C 221, 8.9.2005, lk 28.; ELT C 317, 23.12.2009, lk 103–104 ja ELT C 54, 19.2.2011, lk 58.

2.5 Riigi- ja erasektori ühisetevõtte läbikukkumise tagajärjel võttis EL 2008. aastal vastu määruse, millega võttis täieliku kontrolli programmide Egnose ja Galileo üle ja ka omandas need. Määruse kohaselt on komisjon vastutav programmide juhtimise eest, kõigi küsimuste eest, mis puudutavad süsteemide turvalisust, samuti programmidele eraldatavate rahaliste vahendite haldamise eest. Euroopa GNSSi Järelevalveamet (GSA) vastutab programmide turvalisuse eest, aitab ette valmistada süsteemide turule toomist ja täidab teisi ülesandeid, mida komisjon talle seoses programmidega määrab.

2.6 Eelarve programmide rakendamiseks ajavahemikul 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013 on 3 405 miljonit eurot. Samas oli see piiratud kestusega rahastamine ebapiisav ja täpsemad lubadused programmide tulevase rahastamise suhtes puuduvad. Rahastamise probleem on tõsiselt takistanud arenduspiüideid.

2.7 Globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) rakenduste tegevuskavaga üritatakse Galileo ja Egnose rakenduste abil tõsta Euroopa tööstust juhtivale positsioonile ja kasutada täielikult ära ülemaailmset järelturgu, mille väärtuseks on umbes 100 miljardit eurot. Komisjon leiab, et Euroopa tööstus peaks saama maksimaalset kasu programmidesse tehtud investeeringutest. Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide kooskõlastatud tegevuses juhitakse võimalikult palju tähelepanu vajadusele investeerida teadusuuringutesse, tagada olulise teabe võimalikult laiaulatuslik levitamine ja tõhustada teadlikkust suurendavat tegevust. See aitab vältida konflikti standardite vahel ja tegevuse dubleerimist üksikute liikmesriikide algatusel.

2.8 GNSSi rakenduste tegevuskava on samuti tähtis Euroopas loodud väärtuse suurendamiseks Euroopa 2020. aasta strateegia juhtalgatuse „Euroopa digitaalne tegevuskava” raames. Euroopa GNSS võiks näiteks asendada USA, Venemaa või Hiina tehnoloogiat, mida võidakse kasutada asjade interneti jaoks.

2.9 Galileo abil on Euroopa ka võimeline ära kasutama satelliitnavigatsiooni pakutud võimalusi ulatuslikumalt, kui see muidu võimalik oleks. Galileo aitab Euroopal oma oskusteavet säilitada ja arendada kosmose, vastuvõtjate ja rakendussektorite valdkonnas, kindlustades majandusliku tulu ja töökohad. Sõltumatud uuringud ja turu-uuringud viitavad, et see ja välismõjud kommunaalrakenduste osas (uued rakendused, mis muudavad transpordi tõhusamaks, parem teede haldamine, liiklusest tuleneva saastuse vähenemine, tulemuslikumad päästeoperatsioonid jne) on väärt kuni 90 miljardit eurot esimese 20 aasta jooksul.

2.10 Samas üritab Euroopa GNSS end kehtestada tööstusharus, mida USA GPS-süsteem juba valitseb. Venemaa Glonassi süsteem arendab ja uuendab oma avalikke teenuseid kiiresti ja Hiina Compassi süsteem pakub ootuste kohaselt teenuseid alates järgmisest aastast.

2.11 Hiina laiendab oma piirkondliku Peitou navigatsioonisüsteemi ülemaailmseks Compassi süsteemiks kindla kavatsusega pakkuda konkurentsivõimelisi tsiviilteenuseid kogu

maailmas. Seda püüet teostades on Hiina omastanud osa Galileo eraldatud raadiospektrist, väites, et Euroopa ei kasutanud seda, järelikult oli neil õigus see omale võtta. EL üritab seda probleemi kõrgeimal diplomaatilisel tasandil lahendada.

3. Üldised märkused

3.1 Euroopa GNSSi majandusliku ja kvaliteetteenuse potentsiaali tagamiseks peavad Galileo ja Egnos saama Euroopa GNSSi standardiks ja olema koostalitlusvõimelised GPSiga, takistades teisi (Hiinat, Venemaa jne) kanda kinnitamast.

3.2 Galileo ja GPSi koostalitlusvõime on eelis, millest ELi tööstus peab aru saama, kuna rakendused, mis kasutavad mõlemaid satelliite, saavad kasu suurenenud täpsusest ja paremast signaali kättesaadavusest.

3.3 Programmid Egnos ja Galileo vajavad selget juhtimist ja ELi vankumatut täistoetust, et parandada kahju turu usaldusele, mille põhjustas riigi- ja erasektori ühisetevõtte GJU pankrot.

3.4 Euroopa GNSSi konkurentsieeliste loomine ja kasutamine on edu saavutamiseks kriitilise tähtsusega. Ka reguleerivate ja muude turumeetmete kaasamine võib anda ELile eelise.

3.5 Edukas turustusstrateegia peab võtma arvesse toote/turu/väärtusahela vaatenurka igas sektoris, millest Euroopa GNSSi tööstus koosneb: elektroonika, tarkvara, mobiilseadmed, raadiotehnika, riistvara, satelliittehnika ja teenused.

3.6 EL peaks kindlaks määrama ka sektorid, milles oleks võimalik uusi eeskirju kehtestada – järgides seejuures ülemaailmset konkurentsioigust –, et kasutada paremini ära GNSSi eelised, eriti Egnost ja Galileod. Võib-olla peaks EL koostama õigusaktid konkreetsete valdkondade kohta, nagu aeronautilised navigatsioonisüsteemid, mis nõuavad Galileo vastuvõtjate kasutamist rakendustes ja toodetes (nagu venelased on juba Glonassi puhul teinud). Võib-olla peaks EL ka kindlaks määrama täpsuse ja tervikluse miinimumstandardid kindlate rakenduste jaoks, et kasutada ära Galileo eeliseid ja seada konkurendid ebasoodsasse olukorda.

3.7 Võttes arvesse vastuvõtjate kiipseadmete⁽⁶⁾ tähtsust turule sisenemise ja rakenduste arendusstrateegia puhul, on odavate kaheageduslike vastuvõtjate kiipseadmete (GPS + Galileo) arendamine väga oluline. Teadus- ja arendustegevuse kulud peaksid olema eelkõige sellele eesmärgile suunatud.

⁽⁶⁾ Kiipseade viitab integreeritud skeemide või kiipide kogumile, mis on loodud koos töötama. Neid turustatakse tavaliselt ühe tootena. Kiipseade on tavaliselt koostatud konkreetse mikroprotsessori perekonnaga koos töötama. Kuna see kontrollib suhtlust protsessori ja välise seadete vahel, on kiipseadel oluline rolli süsteemi suutlikkuse määramises.

3.8 Suuremahulise tootmise kogemuste kõvera mõjud on vastuvõtja kiipseadmete vähese kuluga tootmise jaoks kriitilise tähtsusega. Tuleks läbi viia eriuuring selle kohta, kuidas EL saab tagada, et Galileo vastuvõtjate komponendid saavutaksid piisavalt suure tootmismahu, et ainult GPS-signaali vastu võtvate vastuvõtjatega konkureerida.

3.9 Kaaludes Euroopa GNSSi rakenduste tööstuse arendusvõimalusi, peaks komisjon võtma juhtiva rolli innovatsiooniklastrite loomisel ja arendamisel.

3.10 Komisjon saaks aidata stimuleerida GNSSi rakenduste, toodete ja teenuste arendamist, värvates suuretevõtteid projektijuhtideks. Need projektijuhid võiksid näiteks juhtida VKEde klastrite arendamist kindlates rakendusvaldkondades või toote-ja tururuumides.

3.11 Ettevõtluse ja innovatsiooni julgustamine ning toetamine on kriitilise tähtsusega VKEde edukaks kaasamiseks GNSSi rakenduste turu arendamisel. Ettevõtlus- ja innovatsiooniprogrammi peaks kasutatama selleks, et edendada VKEde kaasatust.

4. Konkreetsete märkused

4.1 *Strateegia*

4.1.1 Galileo ja Egnos peavad saama peamiseks GNSSi standardiks Euroopas.

4.1.2 EL peaks kiiresti haarama võimalusest laiendada Egnost, et see kataks kõik tähtsamad lennujaamad Aafrikas. See oleks tähtis pikaajaline strateegiline käik ja tuleks ellu viia enne, kui tegutsevad meie konkurendid, eelkõige Hiina.

4.1.3 Egnos on juba üle aasta töövalmis olnud. Turustus- ja innovatsiooniprogrammid peaksid toimima kiiremalt.

4.1.4 Komisjon ja GSA on saanud keerulise ülesande ja väga piiratud vahenditega suurepäraselt hakkama. Võib-olla peaks varsti sõlmima lepingu ekspertettevõttega, et Euroopa GNSS turule tuua. Egnose ja Galileo kaubanduslik arendus on pikaajalise edu seisukohast kriitilise tähtsusega ja praeguse ajani on selle otsustava ja keerulise probleemiga liiga vähe tööd tehtud.

4.1.5 EL vajab jõulist turuarendusstrateegiat, mida juhiks heade kutseoskustega meeskond, kellel oleksid selged, mõõdetavad eesmärgid.

4.1.6 Selge juhtimine ja täielik ELi-poolne toetus on vajalik, et eemaldada GNSSi ümbrisev mis tahes ebakindlus.

4.1.7 Usaldus GNSSi programmide juhtimise ja haldamise vallas on ELi ja turusise toetuse seisukohast väga oluline. Praeguseid juhtimis- ja haldusstruktuure peaks uurima, et hinnata, kas ja missugused muudatused oleksid vajalikud.

4.1.8 Turustus- ja innovatsiooniprogrammidele tuleks leida täiendavad rahalised vahendid, töötades loovalt ja koostöös teiste algatustega, nagu digitaalne tegevuskava ja „Innovatiivne liit”.

4.1.9 Väärtusahela/toote/turu segmendil põhinevat turustus- ja innovatsioonistrateegiat on vaja igale järelrakenduse tööstusele: elektroonikale, tarkvarale, mobiilseadmetele, raadiotehnikale, riistvarale ja teenustele.

4.1.10 Komisjon peaks uurima sektoreid, kus võiks kehtestada uusi reguleerivaid meetmeid, et saada kasu eelistest, mida Euroopa GNSSi rakendused ja tehnoloogiad endaga kaasa toovad.

4.1.11 Kindlaks tuleks määrata reguleerivad meetmed, mis soosivad Egnose/Galileo tehnoloogia valimist vähem arenenud tehnoloogiate asemel, eriti rakenduste puhul, mis nõuavad kindlust teenuse katkematusse või täpsuse ja tervikluse kõrge taseme suhtes või turvalisuse eesmärgil.

4.1.12 EL peaks näitama oma mõjujõudu Euroopa tööstusstandardite vallas (transpordis, lennunduses, põllumajanduses jne), et soodustada Egnose/Galileo tehnoloogia eelistamist ning edendada olemasolevat Galileo ja GPSi koostalitlusvõimet.

4.1.13 Egnose/Galileo vastuvõtjate kiipseadmete kulu vähendamine, nii et see oleks väiksem ainult GPS-signaali vastu võtvate kiipseadmete kulust, peaks olema üks peamistest strateegilistest prioriteetidest. Suuremahulise tootmise kogemuste kõvera mõjud on vastuvõtja kiipseadmete vähese kuluga tootmise jaoks kriitilise tähtsusega ja seega ka nende rakendamise jaoks lahenduste pakkujate poolt.

4.1.14 Koostööpõhiste innovatsiooni- ja turustusprogrammide heaks peaks tegema suuri jõupingutusi, et saavutada digitaalse tegevuskava ja „Innovatiivse liidu” algatuse koostööme.

4.1.15 Erilist tähelepanu tuleks pöörata VKEde ettevõtluse stimuleerimisele ja toetamisele, et nad oleksid võimelised pakkuma GNSSi rakendusi.

4.1.16 Tuleks alustada põhjalikult läbimõeldud innovatsiooniklastrite arendamise programmi, et katta kõik toote- ja turuvõimalused Egnose ja Galileo jaoks.

4.1.17 Tuleks koostada väärtuste kaart, mida näidata kõigile ettevõtetele ja organisatsioonidele, kes peaksid või võiksid tegeleda Egnose/Galileo tehnoloogia, rakenduste ja teenuste loomisega. See väärtuste kaart näitaks olemasolevaid ja võimalikke sidemeid erinevate osalejate vahel. See oleks mõjukas strateegiline vahend võimaluste kindlaksmääramisel, probleemide analüüsimisel ja kavade väljaarendamisel.

4.1.18 Leida tuleks suurettevõtted, keda ametlikult värvata juhtima GNSSi rakenduste arendamist Euroopas.

4.2 Innovatsioon

4.2.1 Turule toodud Egnose/Galileo tehnoloogia ja teenuste kvaliteet peab olema alati kõrgeima standardiga. Tuleb säilitada range kvaliteedikontroll tehnoloogia arendamisel ja rakendamisel lõppkasutaja tasandil.

4.2.2 Tuleks leida uusi diferentseerituse võimalusi peale täpsuse ja tervikluse, näiteks uuendades ärimudelit, mis loob uusi parendatud tulemeid, mis on ühendatavad muude tehnoloogiate ja teenustega.

4.2.3 Tuleks julgustada arukaid tooteid ja teenuseid, mis kasutavad integreeritud tehnoloogiat ja teenuste komponente koostöös digitaalse tegevuskava ja „Innovatiivse liidu” programmidega.

4.2.4 Rakendusfoorum peaks otsima osalejaid väljaspool praeguseid tehnoloogia- ja teenustevaldkondi. Selline kaasamine stimuleeriks innovatsiooni ja loovat mõtlemist lisaks praegu tuvastatud võimalustele.

4.2.5 Odavate kaheageduslike GPSi/Egnose/Galileo kiipseadmete väljaarendamine peaks olema prioriteet.

4.2.6 Vaja on strateegiat, et piisavalt kujutada kogemuste kõvera mõjusid suuremahulisele tootmisele, mis on kriitilise

tähtsusega vastuvõtjate odavaks tootmiseks, et Egnose/Galileo kiipseadmed oleksid võimelised kulupõhiselt konkureerima ainult GPS-signaali vastu võtvate vastuvõtjatega.

4.3 Turustamine

4.3.1 GNSSi rakenduste turu arendamise ülesanne peaks olema usaldatud turustusekspertidele. Praegused struktuurid ja personal tuleks seda nõuet meeles pidades üle vaadata. Võibolla tuleks selle töö tegemiseks sõlmida leping ekspertettevõttega, kes töötaks komisjoni ja GSA juhtimisel.

4.3.2 Põhjalik, hästi läbi mõeldud ja täielikult rahastatud turustuskava on tegevuskava edukaks täideviimiseks keske tähtsusega.

4.3.3 Tuleks seada SMART-eesmärgid GNSSi järelrakenduste käibe osakaalu suurendamiseks maailmas. Eesmärgid peaksid olema seatud sihtturu/väärtusahela segmendi kaupa.

4.3.4 Egnose/Galileo jaoks tuleks välja arendada ülemaailmne kaubamärgistrateegia, et ühtlustada eesmärgid, rõhutada kaubamärgi väärtust, lihtsustada turusuhtlust ja tuua selgust turustamise prioriteetidesse.

4.3.5 Tuleks alata hästi rahastatud ja õigesti suunitletud avaliku teavitamise ja harimise kampaania, et tutvustada Egnose/Galileo programmi kodanikele. Seda tuleks teha ainult sobiva kaubamärgistrateegia raames.

4.3.6 Kogu heakskiidetud Egnose/Galileo tehnoloogiale tuleks arendada välja kvaliteedimärk, et Egnose/Galileo kaubamärki oleks võimalik kaitsta mainekahju eest.

4.3.7 Kaasata tuleks teerajajaid (projektijuhte), et suurendada teadlikkust ja värvata VKEsid arendusvõimaluse eesmärgil.

4.3.8 Leida ja värvata tuleks projektijuhte ja arvamuslimedid kõikidel sihtturgudel, eelkõige suurettevõtete seas.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule turvaskannerite kasutamise kohta ELi lennujaamades”

KOM(2010) 311 lõplik

(2011/C 107/10)

Raportöör: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

15. juunil 2010 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule turvaskannerite kasutamise kohta ELi lennujaamades”

KOM (2010) 311 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 2. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 104, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi komitee) arvates on vajalik, et lennundusjulgestus oleks kaitstud õiguslik hüve, kuid leiab, et komisjon peaks võtma selles küsimuses terviklikuma lähenemisviisi, milles on põhielementideks ka „luureandmete jagamine ja inimegurite analüüs”, mitte ainult tehnoloogia kasutamine, mis tekitab tõsisid kahtlusi ja riske, mida ei ole seni veel hajutatud.

1.2 Seda tüüpi skanneri kasutamine võib kahjustada eelkõige põhiõiguste kaitset inimväärikuse, eraelu puutumatus kaitse ja andmekaitse osas kujutiste lubamatu salvestamise, printimise, edastamise või säilitamise tõttu, mida võidakse hiljem levitada. Komitee on seisukohal, et ülejäänud tingimustes peaks reisijal olema õigus valida, kas ta laseb ennast seda tüüpi kontrollis läbi vaadata või mitte (*opt out*), ja hoolimata tema valikust peaks tal säilima õigus lennata. Igal juhul tuleb kehtestada kindlad õiguslikud tagatised, et selle valikuvõimaluse kasuks otsustavad inimesed ei pea taluma teisi ebameeldivusi, nagu pikad ootejärjekorrad kontrolli läbimiseks või üksikasjalikud läbiotsimised.

1.3 Seoses tervisekaitsega palub komitee komisjonil esitada veenvad uuringud selle kohta, kuidas võivad need seadmed mõjutada reisijate ja oma töös nende seadmetega tihti kokku puutuva personali tervist, sest kahtluse korral tuleks kasutada pigem teist tüüpi seadmeid.

1.4 Komitee tuletab komisjonile meelde, et teatises ei nimetata tõhusat õiguskaitsevahendit, mis peab olema tagatud kõige

nõrgemale poolele, nimelt lennuliine ja lennujaamu kasutavatele reisijatele, sest ilma piisavate menetluslike tagatisteta ei saa tagada individuaalseid õigusi.

1.5 Komitee arvates tuleks tõsiselt kaaluda alternatiive turvaskannerite või kehaskannerite kasutamisele. Üks võimalus on võtta kasutusele ohuallikate skemaatilise lokaliseerimise ja tuvastamise tehnilised süsteemid, mida on võimalik täiendada käsitsi järelekontrolliga.

2. Teatise sissejuhatus ja sisu

2.1 Komisjon käsitleb oma teatise turvaskannerite teemat, lähtudes nende kasvavast ja riiklikul tasandil reguleeritud kasutusest Euroopa Liidu lennujaamades.

2.2 Komisjoni arvates võivad ainult ühised Euroopa lennundusjulgestuse õigusnormid olla õigusraamistik, millega saab tagada ühtlustatud lähenemisviisi turvaskannerite kasutamisele lennujaamades.

2.3 Komisjon leiab, et lennundusjulgestust ähvardavad tänapäeval uut tüüpi ohud, millele tavapäraselt lennujaamades kasutatavad uued julgestustehnoloogiad ei võimalda piisavat ja tõhusat vastust anda. Järelikult on mõned liikmesriigid hakanud oma lennujaamades katsetama ja paigaldama turvaskannereid. Sellest tulenevalt kohaldatakse Euroopa Liidus praegu eri eeskirju.

2.3.1 „Turvaskanner” on üldmõiste, mis tähistab tehnoloogiat, millega saab tuvastada riiete all kantavaid esemeid. Inimnahast erinevate esemete tuvastamiseks kasutatakse mitut eri laine-pikkuse ja energiakiirguse järgi eristatavat kiirgusvormi.

2.4 Liikmesriigid võivad kooskõlas ELi õigusega turvaskannerid lennujaamades kasutusele võtta, i) kui nad kasutavad õigust kohaldada kehtivatest ELi nõuetest rangemaid julgestusmeetmeid, või ii) ajutiselt, maksimaalselt 30 kuu jooksul, kui nad kasutavad õigust teha uue tehnilise menetluse või meetodi katsetusi.

2.5 Tervisekaitse ja eriti ioniseeriva kiirguse kasutamise küsimusi reguleerivad Euratomi asutamislepingu alusel vastu võetud Euroopa õigusaktid, milles sätestatakse minimaalsed lubatud (ühikordsed ja aastased) kiirgusdoosid. Õigusaktides sätestatakse, et inimeste kiirgusega kokkupuuteks peavad olema seaduslikud põhjendused ning et tuleb võtta kaitsemeetmed, mis tagaksid, et kokkupuude kiirgusega oleks võimalikult vähene.

2.6 Komisjon märgib, et nii Euroopa kui ka rahvusvaheliste eeskirjade peamine põhimõte on, et ohtlikke esemeid, näiteks relvi, nuge või lõhkeaineid (nn keelatud esemed) ei tohi õhusõidukisse viia.

2.6.1 Ühise reguleeriva raamistikuga nähakse ette mõnedes liikmesriikides juba kasutusel olev „ühikordne julgestuskontroll”, mida ei ole küll täielikult välja arendatud, aga mis on tulevikus tähtsaim hõlbustav meede nii lennundussektori kui ka reisijate jaoks.

2.7 ELi praeguse lennundusjulgestusalase õigusraamistiku kohaselt on liikmesriikidel ja/või lennujaamadel võimalik valida läbivaatuse ja kontrollimeetodite loetelust need meetodid, mis aitavad neil tulemuslikult ja tõhusalt täita lennundusjulgestuse ülesandeid.

2.7.1 Komisjon märgib, et kehtivad õigusaktid ei luba lennujaamadel ühtki tunnustatud läbivaatusmeetodit ega -tehnoloogiat süstemaatiliselt turvaskanneritega asendada. Turvaskannerid saab lisada lubatud lennundusjulgestusmeetodite hulka vaid komisjoni otsusega, mis on tehtud komiteemenetluse korras ja mida toetavad liikmesriigid ja Euroopa Parlament.

3. Märkused

3.1 Komitee väljendab tõsiseid ja märkimisväärseid kahtlusi komisjoni teatise suhtes. Põhimõtteliselt on ta selle vastu, et tulevikus võidaks vastu võtta ja rakendada määrust, mis võib

kaasa tuua suure koormuse eraõiguslikele isikutele, mis mõjutab nende põhiõiguste kasutamist. Kuid arvestades, et tegemist on väga kiiresti areneva tehnoloogiaga ja tingimused, et süsteem on usaldusväärne, ei mõjuta inimõigusi ega sea ohtu inimestele, võib komitee toetada sellist julgestuskontrollseadet, mille puhul kasutatakse vähem pealetükkivat tehnoloogiat.

3.1.1 Konkreetsemalt toob komitee välja vähemalt need teatise aspektid, milles esineb tõsiseid õiguslünki.

3.1.2 Kõigepealt väljendab komitee kahtlusi selle suhtes, kas kõnealuse õigusakti põhieesmärk (kõikides ELi lennujaamades turvaskannerite üldine kasutuselevõtt) on lennundusjulgestuses maksimaalse taseme saavutamiseks asjakohane. Isegi kui skannerite kasutuselevõtt on komisjoni sõnul vabatahtlik, ei oleks reisijatel valikut, kas nad lasevad ennast kontrollida või mitte. Enne nii ulatusliku meetme kasutuselevõtmist, tuleks teha nn proportsionaalsuse test, kus võrreldakse selle vastuvõtmise vajadust teiste teguritega, nt selliste turvaskannerite kasutuselevõtu kulud. Praegu on nende süsteemide kasutuselevõtmine kõikides ELi lennujaamades riikide jaoks liiga kulukas (põhiseadme ostmiskulu, millele lisandub täiendav tarkvara), arvestades tõsiseid kahtlusi seoses nende usaldusväarsuse ja mõjuga inimeste tervisele ning põhiõigustele. Komitee leiab, et nii kiiresti arenevat turgu arvestades oleks loogilisem oodata täiuslikumaid tehnoloogiaid, mis oleksid vähem pealetükkivad ja täidaksid paremini soovitatavat eesmärki: lennundusjulgestus. Komitee arvates tuleks tõsiselt kaaluda alternatiive turvaskannerite või kehaskannerite kasutamisele. Üks võimalus on võtta kasutusele ohuallikate skemaatilise lokaliseerimise ja tuvastamise tehnilised süsteemid, mida on võimalik täiendada käsitsi järelkontrolliga.

3.1.3 Teiseks väljendab komitee kahtlusi tulevases määruses tuleneva põhiõiguste range piiramise suhtes. Kahetsusväärset säilitasid julgestustöötajad ühes Florida kohtus, kus kasutatakse millimeeterlainel põhinevat süsteemi, 35 000 kujutist, mida levitati internetis, rikkudes nii tuhandete inimeste põhiõigusi.

3.1.4 Lõpuks võib pidada küsitavaks komisjoni õigusakti valikut, nagu ka vastuvõtmise menetlust.

3.2 Kokkuvõttes näib Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikas laialdaselt kehtestatud kriteeriumide seisukohast, et komisjoni teatis ei vasta täielikult kolmele kriteeriumile – vajalikkus, proportsionaalsus ja õiguspärasus –, mis peavad olema täidetud kõikide õigusliidu (või -riigi) avalike võimuorganite poolt vastuvõetavate meetmete puhul, selleks et need ei vähendaks ega piiraks inimeste õiguste ja vabaduste teostamist.

3.2.1 Esimese nimetatud aspekti suhtes väljendatakse tõsisel reservatsioone ebakindla seose suhtes kavandatud meetme (turvaskanerite kasutuselevõtmine) ja lennundusjulgestuse kõrgemate standardite saavutamise vahel.

3.2.2 Komisjon ise tunnustab oma teatistes viimastel aastatel lennundusjulgestust ähvardanud mitmete intsidentide tagajärjel uute meetodite ja tehnoloogiate kasutuselevõtu mõju hindamisel sõnaselgelt, et see „osutub üha vähem tõhusaks” ja palub vastupidi „terviklikumat lähenemisviisi, mille tulevased põhielemendid on tõhusam luureandmete jagamine ja inimtegurite analüüs”.

3.2.3 See vaatenurk ühtib, ja mitte juhuslikult, Euroopa andmekaitseinspektori seisukohaga, kes koostas Euroopa Komisjoni taotlusel vaidlusaluse määruse kohta *ad hoc* raporti ja on pooldanud seda lähenemisviisi kõikides oma arvamustes Euroopa julgeolekumeetmete rakendamise kohta terrorismiohtude vastu.

3.2.4 Lennundusjulgeoleku küsimuses diskrimineerimist välistava euroopaliku lähenemisviisi vajalikkuse ja „ühikordse julgestuskontrolli” lõpliku kasutusele võtmise vahel tuleb leida tasakaal, mis peab olema kooskõlas põhiõigustega, eelkõige selles osas, mis puudutab nõustumist läbida vabatahtlikult sellise tehnoloogia abil teostatud kontroll.

3.2.5 Direktiivi 95/46/EÜ artikliga 29 asutatud töörihma seisukoht on veel kindlam. Töörihm kinnitab oma 11. veebruaril 2009. aastal toimunud konsultatsiooni raames, et need skannerid ei ole alternatiiviks teistele meetoditele, mida juba kasutatakse lennundusjulgestusohutude tuvastamiseks, ja jõuab järeldusele, et tänaseni ei ole ühtegi tegurit, mis tõestaks, et praegused kontrolliseadmed on lennujaamades vaja asendada kõnealuste skanneritega.

3.3 Peale selle väljendab komitee tõsist muret seoses suure mõjuga, mida võib teatisest tuleneva ettepaneku rakendamine põhiõiguste teostamisele avaldada.

3.3.1 Asjaomaste põhiõigustega on vastuolus ka skannerite eeliste põhjendamiseks tehtud põhjalik analüüs skannerite lennujaamadesse paigaldamise maksumuse hindamiseks.

3.3.2 Siinkohal on tegemist vabaduse ja turvalisuse vahel õige tasakaalu leidmisega, mis nõuab mitmel põhjusel õigusakti üksikasjalikku tõlgendamist.

3.3.3 Kõigepealt kuuluvad kõige enam puudutatud õigused ja vabadused peaaegu kõik sellesse tuumikusse, mida Euroopa Inimõiguste Kohus peab Euroopa inimõiguste konventsiooniga loodud puutumatuks avaliku korra tuumaks.

3.3.4 Järelikult peab nende õiguste piiramine olema erandlik, kui puuduvad muud õiguslikult väiksemate piirangutega alternatiivid, ning selle suhtes tuleb kohaldada riikideülest kontrolli kooskõlas kõrgetasemelise demokraatliku ühiskonna tavade ja eesõigusmenetlustest või liikmesriikides juba kehtivatest menetlustest põhiõiguste võimalike rikkumiste heastamiseks.

3.3.5 Peale selle, nagu märgib kohtujurist E. Sharpston oma ettepanekus kohtuasjas C-345/06 (Heinrich), samuti seoses Euroopa Komisjoni lennundusjulgestusala õigusakti vastuvõtmisega, ei ole ELis asjakohane esitada argumente selleks, et õigustada põhiõiguste tagatiste peatamist või piiramist avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude ennetamiseks, mis võivad olla eriti suured keerulistel aegadel või raskete asjaolude korral.

3.4 Komitee mureseb eelkõige reisijate ja oma töös nende kontrolliseadmetega tihti kokkupuutuva personali tervise pärast. Seoses sellega nõuab komitee, et korduvalt kasutatavaid keerukaid seadmeid käsitseks vastava kvalifikatsiooniga personal. Seejuures on väga olulised head tasustamis- ja töötingimused. Kvalifitseeritud personali abil oleks võimalik vähendada turvavärvate läbimisega seotud korduvaid ja tervist kahjustavaid kontrole.

3.5 Komitee loodab, et komisjoni ettepanekus kehtestatakse nõuetekohaselt kontrollitud, veenvate, usaldusväärsete ja rahuldavate teadusuuringute ja -arvamuste ning võimaliku kahjustava mõjuga võimalikult väiksema kokkupuute põhimõtte alusel reisijatele nende tervise kõrgetasemelise kaitse. Ühtlasi tuleb ette näha erieeskirjad tundlike või kaitsetumate reisijate jaoks, nagu rasedad, lapsed, puuetega inimesed või inimesed, kes põevad haigusi, mille tõttu on seda tüüpi kontroll ebasoovitav.

3.6 Lõpuks ei ole ühtegi veenvat tõendit, mis kinnitaks, et skannerite kasutamine ei kahjusta inimeste tervist, ja selles valdkonnas ei ole vastu võetud ühtegi heade tavade juhendit – juhiks, kui skannerite kasutamine muutub üldiseks – vastavalt isikuandmete kaitse õiguse nõuetele. Selles aspektis peab komisjon koostatud protokollide sisu põhjalikumaks muutma, et lisada sellesse asjakohased vastused mureküsimustele põhiõiguste austamise kohta ja teha need õigused asjakohaselt reisijatele üldteatavaks – eelkõige asjaolu, et skannerite kasutamine on rangelt vabatahtlik ega ole mingil juhul kohustuslik.

3.6.1 Igal juhul tuleb pakkuda valikut skannereid kasutavat kontrolli mitte läbida ja kehtestada kindlad õiguslikud tagatised, et selle valikuvõimaluse kasuks otsustavad inimesed ei pea taluma teisi ebameeldivusi, nagu pikad ootejärjekorrad kontrolli läbimiseks või üksikasjalikud läbiotsimised. Need kaks sätet komisjoni teatistes puuduvad.

3.7 Veel üks teataval määral nõutust tekitav aspekt on komisjoni ettepaneku mõistete käsitlusviis ja temaatiline esitus.

3.7.1 Komisjon kasutab *ex novo* sõna „turvaskannerid”, mis asendab sõna „kehaskannerid”, mida kasutati varem selleteemalisel avalikul arutelul, mille komisjon korraldas Euroopa Parlamendi 23. oktoobri 2008. aasta resolutsioonis esitatud taotlusel.

3.7.2 Mõiste muutmine on üks viis, kuidas muuta teatis poliitiliselt atraktiivsemaks, et see võetaks vastu, nagu näitab komisjoni seisukohavõtt nende seadmete lennundusjulgestusmeetmete raames ELi liikmesriikide lennujaamades kasutuselevõtu poolt.

3.7.3 Nii näiteks kinnitab komisjon teatise punktis 34, et skannerid võiksid täielikult asendada teised lennundusjulgestuses kasutatavad tehnikad.

3.7.4 Samuti märgib komisjon teatise punktis 45, et praegu kättesaadavaid tehnoloogiaid arvestades „on ... selge”, et need seadmed suudavad „ohtude avastamise tõenäosuse maksimumini viia” ja võimaldavad „ennetamise võimalusi märkimisväärselt suurendada”.

3.7.5 Komisjon kordab punktis 82, et turvaskannerite üldine kasutuselevõtt võib pakkuda „suuremat paindlikkust ja parandada lennundusjulgestust eelkõige suurtes lennujaamades”.

3.7.6 Arvestades mitmesugust ebakindlust seoses nende seadmete kasutamisega ja nende vaieldamatut mõju inimeste avalikele õigustele ja vabadustele, oleks asjakohasem esitada mitmekülgne õigusakti tekst, mis kirjeldab küsimust ja võimalikke alternatiive objektiivsemalt.

3.7.7 Need üksikasjad, mida komisjon on teatistes kasutanud normitehnika puhul, mõjutavad viimast eespool nimetatud

aspektidest, mis puudutab nii õigusakti liigi valikut (määrus) kui ka selle vastuvõtmiseks valitud menetluse (komiteemenetlus) asjakohasust.

3.8 Kokkuvõttes tekitab teatis tõsiseid kahtlusi mitte selle seaduslikkuse, vaid õiguspärasuse suhtes.

3.8.1 Komisjon võib mõistagi selles valdkonnas tegutseda talle Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 300/2008 artikli 4 lõikega 2 omistatud pädevuse alusel.

3.8.2 Sellegipoolest peaks komisjon olema väga ettevaatlik nii suuri vaidlusi tekitava ettepaneku koostamisel, eriti hiljutiste kogemuste seisukohast, mille tagajärjel oli ta pärast õiguslikku vaidlustamist kohustatud oma õigusakte selles valdkonnas muutma.

3.8.3 Nendel asjaoludel näib asjakohasem valida kõikidele liikmesriikidele suunatud otsus või koguni soovitus eesmärgiga jätta pädevatele asutustele võimalikult suur tegutemisruum ja anda rohkem aega skannerite (vabatahtlikkuse alusel) katsetamiseks.

3.8.4 Tuleks samuti rõhutada, et ehkki komiteemenetlus, mida komisjon järgib tulevase õigusakti ettepaneku vastuvõtmiseks, on õiguslikult kehtiv, on see nii spetsiifilise õigusakti väljatöötamiseks liiga piiratud ja ebaselge.

3.8.5 See on seda olulisem, et Lissaboni leping sätestab uues ELi toimimise lepingu artiklis 290 komisjonile nõukogu ja Euroopa Parlamendi poolt volitatud õiguste kasutamise uue mehhanismi alused, mis annab nõukogule ja parlamendile õiguse delegeerimine ilma põhjendamata tagasi võtta (artikli 290 lõike 2 punkt a). Sellega seoses peaks komisjon kaaluma, kas määruse ettepaneku jõustumisest tuleneva märkimisväärse mõju jaoks kodanike õigustele ei oleks vaja laiemat institutsioonilist raamistikku, mis oleks avatud avalikule arutelule kõikide pooltega ja ideoloogilisele konkurentsile erakondadega, nagu seda eeldab parlamentaarne esindusdemokraatia, milles peab Euroopa Parlamendil arutusel põhiõiguste üle olema juhtroll, mis ei ole mõistagi kooskõlas komiteemenetlusega.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse esimene raadiospektripoliitika programm”

KOM(2010) 471 lõplik – 2010/0252 (COD)

ja „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa lairibaühendus: investering digitaalvaldkonnale tuginevasse majanduskasvu” ”

KOM(2010) 472 lõplik

(2011/C 107/11)

Raportöör: **Thomas McDonogh**

7. oktoobril 2010 otsustasid Euroopa Parlament ja nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 114 ja 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse esimene raadiospektripoliitika programm”

KOM(2010) 471 lõplik – 2010/0246 (COD).

20. septembril 2010 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Regioonide Komiteele „Euroopa lairibaühendus: investering digitaalvaldkonnale tuginevasse majanduskasvu” ”

KOM(2010)472 (lõplik).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 2. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 108, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused

1.1 Komitee avaldab komisjonile tunnustust kõigi kolme lairibaühenduse paketti kuuluva dokumendi puhul. Need on hästi ajastatud, hästi läbimõeldud ja ulatuselt kõikehõlmavad.

1.2 Komitee toetab kindlalt digitaalse tegevuskava eesmärki saavutada kiirel ja ülikiirel internetil põhineva digitaalse ühtse turu püsivad majanduslikud ja sotsiaalsed eelised ning kiidab täielikult heaks juhtalgatuses sisalduva lairibaühendusega seotud edasiviiva sihtmärgi⁽¹⁾. Siiski leiab komitee, et paari aasta pärast

⁽¹⁾ KOM(2010) 245 lõplik/2 – 2020. aastaks peaks kõigil eurooplastel olema juurdepääs internetile kiirusega üle 30 megabiti sekundis (Mbit/s) ja rohkem kui 50 % Euroopa kodumajapidamistest peaks olema juurdepääs kiiremale kui 100 Mbit/s lairibaühendusele. Samuti korraldi digitaalses tegevuskavas Euroopa Ülemkogu poolt heaks kiidetud eesmärki tagada kõikidele eurooplastele lairibaühendus 2013. aastaks.

võib olla vaja seada veelgi ambitsioonikamad eesmärgid lairibaühenduse valdkonnas, et hoida Euroopa ülemaailmselt konkurentsivõimelisena⁽²⁾.

1.3 Komitee on ärevusega märganud, et töötus suureneb jätkuvalt kogu Euroopa Liidus, eelkõige noorte seas (alla 25aastased)⁽³⁾. Komitee leiab, et lairibaühenduse paketi edukas rakendamine on töötusega võitlemisel kriitilise tähtsusega, sest sellega luuakse Euroopas arukat, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu, nagu on sedastatud Euroopa 2020. aasta strateegias.

⁽²⁾ Lõuna-Korea on koostanud riikliku kava, et muuta ühendused kiirusega 1000 Mbps laialt levinuks 2012. aastaks. Valitsus innustab tööstust kulutama 34 triljonit vonni (23 miljardit eurot), mis on vajalik skeemi lõpuleviimiseks. Võrdlusena on nimetatud arv ligikaudu sama suur kui riigi aastane hariduseelarve (http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/click_online/9093991.stm).

⁽³⁾ Eurostati pressiteade. Euroindikaator – 5/2011 (7. jaanuar 2011). 2010. aasta novembris oli noorte töötuse määr (alla 25aastaste hulgas) 20,7 % euroalas ja 21,0 % 27-liikmelises ELis. 2009. aasta novembris oli see vastavalt 20,1 % ja 20,5 %.

1.4 Komitee märgib rahuloluga, et lairibaühenduse paketi esitatud reguleerimisvahendid on kooskõlas elektroonilise side läbivaadatud õigusraamistikuga ⁽⁴⁾.

1.5 Komitee on seisukohal, et võrgu neutraalsuse põhimõte ⁽⁵⁾ on Euroopa internetiteenuste tuleviku seisukohalt keske tähtsusega. Komitee on võtnud teadmiseks komisjoni aruande avalikku internetti ja võrgu neutraalsust käsitletud avaliku arutelu kohta ⁽⁶⁾ ning tunneb heameelt selle üle, et kõnealust põhimõtet toetab asepresident Neelie Kroes ⁽⁷⁾. Siiski on komitee mures selle pärast, et märkimisväärse turujõuga teenusepakkujatel on tugevad majanduslikud stiimulid, tegutsemaks vastupidiselt võrgu neutraalsuse põhimõttele ja kodanike huvidele. Komitee leiab, et võib-olla tuleb veelgi muuta telekommunikatsiooniteenuste raamistiku sätteid, ⁽⁸⁾ suurendades riiklike reguleerivate asutuste volitusi, tagamaks, et internet püsib kogu Euroopas avalikuna ning et teenusepakkujad austavad täielikult võrgu neutraalsuse põhimõtet.

1.6 Komitee juhib komisjoni tähelepanu paljudele varasematele komitee arvamustele, milles komitee on rõhutanud oma toetust infoühiskonnale, Euroopa 2020. aasta strateegiale ja digitaalsele tegevuskavale, ning arvamustele, milles on märgitud vajadust, et kvaliteetne ja kiire internetiühendus oleks kodanikele kogu ELis kättesaadav, samuti vajadust rakendada sideteenuste tasakaalustatud regulatiivne keskkond, millega tagataks kvaliteetsed teenused taskukohase hinnaga ⁽⁹⁾.

1.7 Lairibaühenduse strateegia

1.7.1 Komitee leiab, et ELi lairibaühenduse strateegia tõhus rakendamine on kõigi kodanike tulevase majandusliku ja sotsiaalse heaolu seisukohalt keske tähtsusega; arvestades, et raha-

line olukord jääb raskeks paljudeks aastateks, on komitee siiski mures selle pärast, et lairibaühendusega seotud eesmärkide saavutamine võib Euroopas kujuneda oluliseks probleemiks. Komitee kutsub nõukogu, komisjoni, liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles tegema kõik endast oleneva, et toetada digitaalses tegevuskavas sätestatud lairibaühendusega seotud eesmärkide rakendamist.

1.7.2 Komitee leiab, et kiire lairibaühenduse üldine kättesaadavus on sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse edendamisel keske tähtsusega ⁽¹⁰⁾. Komitee pooldab kavasad laiendada struktuurifondide ja maaelu arengu fondide kasutust majanduslikult tasuva lairibainfrastruktuuri väljaehitamise toetamisele. Siiski on samuti väga tähtis, et kasu neist investeeringutest jõuaks kvaliteetsete teenuste osutamise ja kõigi lõppkasutajate kulude olulise vähendamise kaudu kodanikeni. Komitee kutsub ka liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles pakkuma avalikes kohtades tasuta WiFi leivialasid, et toetada digitaalse tegevuskava elluviimist.

1.7.3 Komitee juhib komisjoni tähelepanu asjaolule, et lairibainfrastruktuuri rajamine avaldab kulude vähendamise kaudu kogu Euroopas võimendavat mõju majandusele ja elukvaliteedile. Komitee kutsus komisjoni, liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles tegema kõik jõupingutused kõnealuste kulude vähendamiseks.

1.7.4 Komitee tervitab meetmeid lairibainfrastruktuuri tehtavate investeeringute innustamiseks ja toetamiseks, kuid soovib, et kõik investeeringud tehtaks konkurentsi tugevdaval viisil. Komitee oleks mures, kui toetusi rakendataks viisil, mis oleks ebaproportsionaalselt soodne märkimisväärse turujõuga teenusepakkujatele.

1.7.5 Siiski valmistab komiteele pettumust lairibaühenduse toetuseks mõeldud rahaliste vahendite seni aeglaselt toimunud kasutamine liikmesriikides. ⁽¹¹⁾ Väga teretunud on kavandatavad suunised liikmesriikidele selle kohta, kuidas programme kiirendada ja kättesaadavaid rahalisi vahendeid kasutada.

1.8 Raadiospektripoliitika

1.8.1 Komitee on rahul sellega, et raadiospektripoliitika programmi raames sätestatakse normid, millega tagatakse, et 2020. aastaks seatud eesmärkide saavutamiseks eraldatakse ja tehakse traadita lairibatehnoloogiale kättesaadavaks piisavas ulatuses spektrit nii leviala kui ka läbilaskevõime tagamiseks. Samuti on komitee rahul sellega, et lairibaühenduse arengut edendatakse täiendavalt konkurentsi soodustavate meetmetega, nagu näiteks spektriga kauplemise käivitamine ja meetmed võimalike moonutuste vältimiseks olemasolevate litsentside muutmisel.

⁽¹⁰⁾ ELT C 175, 28.7.2009, lk 8.

⁽¹¹⁾ 2009. aasta septembriks oli tehtud ainult 18 % aastateks 2007–2013 kavandatud kulutustest.

⁽⁴⁾ Direktiiv 2009/140/EÜ ja direktiiv 2009/136/EÜ.

⁽⁵⁾ Võrgu neutraalsus on põhimõte, mille kohaselt interneti teenusepakkujad ja valitsused ei peaks interneti sisu, aadresse, platvorme, internetiga seotud seadmeid ja kommunikatsiooniprotokolle piirama. Kui üks kasutaja maksab interneti kättesaadavuse eest teatud tasemel ja teine kasutaja maksab sama taseme juurdepääsu eest, siis peaks neil kahel kasutajal olema võimalik omavahel sellel tasemel ühendus luua. On tuntud muret selle pärast, et lairibaühenduse teenusepakkujad saavad kasutada oma seadmeid internetirakenduste ja -sisu (näiteks veebisaidid, teenused, protokollid) blokeerimiseks, eriti konkurentide puhul, või muuta oma ärimudelit nii, et see vähendab erinevate kasutajate juurdepääsu kvaliteeti ja ulatust. Sellised muutused ärimudelites võivad kaasa tuua ebaõiglase diskrimineerimise hindade ja teenuse kvaliteedi osas. Interneti neutraalsust käsitlevate normide kehtestamise võimalus on põhjustanud tuliseid vaidlusi.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecom/doc/library/public_consult/net_neutrality/report.pdf.

⁽⁷⁾ KÕNE/10/643 Euroopa Komisjoni ja Euroopa Parlamendi tippkohtumisel „Avatud internet ja võrgu neutraalsus Euroopas”.

⁽⁸⁾ Direktiiv 2009/140/EÜ ja direktiiv 2009/136/EÜ.

⁽⁹⁾ Vt ELT C 120, 20.5.2005, lk 22; ELT C 28, 3.2.2006, lk 88; ELT C 318, 23.12.2006, lk 222; ELT C 97, 28.4.2007, lk 27; ELT C 324, 30.12.2006, lk 42; ELT C 151, 17.6.2008, lk 25; ELT C 44, 16.2.2008, lk 50; ELT C 224, 30.8.2008, lk 50; ELT C 77, 31.3.2009, lk 60; ELT C 175, 28.7.2009, lk 87; ELT C 175, 28.7.2009, lk 8; ELT C 182, 4.8.2009, lk 56; ELT C 218, 11.9.2009, lk 41; ELT C 317, 23.12.2009, lk 103; ELT C 255, 22.9.2010, lk 116; ELT C 44, 11.2.2011, lk 178; ELT C 54, 19.2.2011, lk 58.

1.8.2 Samuti on komiteel hea meel selle üle, et raadio-spektripoliitika programmis on selgesõnaliselt öeldud, et 800 MHz digitaalse dividendi sagedusriba tehakse 2013. aastaks kättesaadavaks lairibaühenduste pakkumiseks eriti maapiirkondades. Komitee kutsub liikmesriike üles tegema nimetatud spektri viivitamata kättesaadavaks.

1.8.3 Samuti märgib komitee kavasad kasutada taskukohase hinnaga satelliit-lairibasidet leviala loomiseks sellistes kaugetes piirkondades, kus maapealsete sidevahenditega ei ole võimalik sidet pakkuda.

1.8.4 Komitee ühineb komisjoni üleskutsega liikmesriikidele aidata kaasa lairibaühenduste leviku eesmärgi kiirele saavutamisele, viies viivitamata ellu poliitikat:

- piisavalt laiade sagedusalade kättesaadavaks muutmiseks ⁽¹²⁾;
- spektri kasutusõiguste kiireks eraldamiseks;
- paindlikkuse ja konkurentsi suurendamiseks;
- spektri järelturul kauplemise lubamiseks, et kohaneda turu arenguga.

1.9 Järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrgud

1.9.1 Järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkude rajamine on väga kallis ja tähendab investoritele olulist riski. Komitee märgib, et ettepanekutes on neid riske arvestatud ning jäetud võimalus lisada reguleeritud juurdepääsu kuludele riskipremia.

1.9.2 Komiteele meeldib komisjoni loominguiline lähenemiseviis, millega toetatakse tugevalt kaasinvesteeringu mehhanisme, mille abil on võimalik vähendada iga üksiku äriühingu võetavaid riske.

1.9.3 Komitee tunnustab, et järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkude juurdepääsueeskirjade edukas jõustamine sõltub suure ulatuses nende rakendamisest riikide reguleerivate asutuste poolt kõigis liikmesriikides. Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles igati toetama riikide reguleerivaid asutusi ja elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud ametit (BEREC), et need asutused saaksid oma raske ülesandega toime tulla.

2. Soovitused

2.1 Avatud interneti ning võrgu neutraalsuse kaitse jätkumise tagamiseks peaksid komisjon ja riikide reguleerivad asutused

⁽¹²⁾ On väga tähtis, et eraldatud spekter tehtaks tõhusalt kättesaadavaks; seda tuleb teha nii uute spektrite avamise (näiteks 2,6 GHz, samuti 800 MHz) ja olemasolevate spektrite (näiteks 900/1 800 MHz sagedusala – vt muudetud GSMi direktiiv ja 900/1 800 MHz sagedusala käsitlev otsus) kasutamise liberaliseerimise kaudu.

tähelepanelikult jälgima võrguoperaatorite tehnikaid võrke läbivate andmevoogude haldamisel ja nende võimalikku mõju internetikasutajate kogemusele.

2.2 Saadud kogemuste valguses peaks komisjon kaaluma, kas telekommunikatsiooni raamistik on piisav, et tulla toime teenusepakujatest lähtuvate ohtudega avatud internetile ja võrgu neutraalsusele.

2.3 Riiklikke lairibaühenduse kavasad tuleks peagi uuendada, lisades neisse kiirete ja ülikiirete lairibaühenduste pakkumise projektikavandid.

2.4 Riiklikud lairibaühenduse kavad peaksid järgima projektikavandite standardset head tava, sisaldades üksikasjalikke andmeid eesmärkide saavutamiseks vajalike ressursside kohta ja olulisemaid tähtaegu.

2.5 EL peaks riiklikud lairibaühenduse kavad korrapäraselt läbi vaatama ning juhtima tähelepanu puuduvatele ressurssidele ja muudele kavades esinevatele probleemidele.

2.6 Riiklikud lairibaühenduse kavad peaksid sisaldama üksikasjalikke andmeid kõigi digitaalse tegevuskava sihtmärkide saavutamist toetavate otseste avaliku sektori osalemiskavade ning infrastruktuuri ja rajatistesse tehtavate investeeringute kohta.

2.7 Komitee palub komisjonil pöörata erilist tähelepanu konkurentstile avaldatavale mõjule liikmesriikides, et kontrollida, kuidas lairibaühenduste kulude vähendamist praktikas rakendatakse.

2.8 Komisjon peaks mis tahes asjakohaste mehhanismide kaudu tagama, et raadiospektri hind on alati sobival tasemel, nii et konkurentsivõimeliste teenuste pakkumine on majanduslikult tasuv.

2.9 Digitaalrajatuse stimuleerimiseks peaksid liikmesriigid ja piirkondlikud omavalitsused soodustama avalikes kohtades tasuta WiFi levialade pakkumist.

2.10 Infrastruktuuri projektide kaasinvesteeringu ning avaliku ja erasektori partnerluse rakendamisel peavad liikmesriigid ja piirkondlikud omavalitsused hoolikalt vältima terve konkurentsi kahjustamist turul ⁽¹³⁾.

2.11 On tähtis, et koos raadiotehnoloogia ja teenuste arenguga oleks esikohal inimeste tervis seoses elektromagnetväljade võimalike ohtlike mõjudega ning et säilitataks üldsuse kindlustunne, võttes meetmeid nimetatud mõjude jälgimiseks.

⁽¹³⁾ Vt ELT C 48, 15.2.2011, lk 72.

2.12 Komitee leiab, et traadita võrkude kasutuselevõtmise lubamisel peavad kohalikud omavalitsused tõhusalt jõustama keskkonna- ja tervishoiualaseid eeskirju, nii et eeskirjadele täielikult vastavaid teenuseid saaks pakkuda kiiresti ja kulutõhusalt.

2.13 Tagamaks, et järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrke käsitlevad eeskirjad rakendatakse kogu ELis ühetaoliselt, ning selleks, et teha kindlaks kõik võimalikud vahendite vajakajäämised, peaks komisjon tegema ettepaneku, et riikide reguleerivad asutused esitaksid korrapäraselt auditeerimisaruandeid. Auditeerimine võiks ehk toimuda BERECi egiidi all vastastikuse eksperdihinnangu vormis.

2.14 EL peaks kaaluma rahaliste vahendite eraldamist BERECile järgmisel otstarbel:

- ekspertide kogu loomine, kes saaksid vastavalt vajadusele täiendada riikide reguleerivate asutuste eksperditeadmisi;
- riikide reguleerivate asutuste töötajate kutsealase arengu programmi rahastamine;
- auditeerimise ja hea tava järgimisega tegeleva üksuse rahastamine, mis tagaks kogu Euroopas eeskirjade ühtlaselt hea tasemel rakendamise.

3. Taust

3.1 Praegu on kiirete sidevõrkude arengul sama revolutsiooniline mõju kui elektri- ja transpordivõrkude arengul saja aasta eest. Ehkki Euroopa on üks kõige rohkem võrgustunud piirkondi maailmas,⁽¹⁴⁾ puuduvad ELi paljudes osades siiani elementaarsed internetiteenused ja isegi linnapiirkondades on kiireid ühendusi vähe.

3.2 Kogu maailmas nõuavad kodanikud ja ettevõtted järjest enam palju kiiremaid järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrke. Euroopa on selles osas jäänud mitmest peamisest rahvusvahelisest konkurendist maha. Ikka veel ei ole 30 % eurooplastest kunagi kasutanud interneti ning kiudoptiliste kiirete võrkude osakaal on Euroopas ainult 1 %, samas kui Jaapanis on see näitaja 12 % ja Lõuna-Koreas 15 %.

3.3 Lairibaiühendusega seotud edasiviivad eesmärgid on sätestatud Euroopa digitaalses tegevuskavas⁽¹⁵⁾, mis on üks Euroopa 2020. aasta aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia⁽¹⁶⁾ juhtalgatustest. 2020. aastaks peaks kõigil eurooplastel olema juurdepääs internetile kiirusega üle 30 megabiti sekundis (Mbit/s) ja rohkem kui 50 % Euroopa kodumajapidamistest peaks olema juurdepääs kiiremale kui 100 Mbit/s lairibaiühendusele. Samuti korraldab digitaalses tegevuskavas Euroopa Ülemkogu poolt heaks kiidetud eesmärgi tagada kõikidele eurooplastele lairibaiühendus 2013. aastaks. Nende ambitsiooni-

kate eesmärkide saavutamiseks on vaja välja töötada kõikehõlmav poliitika, mis põhineb eri tehnoloogiate kombinatsioonil, ja hoolikalt jälgida aja jooksul tehtud edusamme⁽¹⁷⁾.

3.4 Käesolevas arvamuses käsitletav lairibaiühenduse pakett koosneb komisjoni dokumentidest, mis on koostatud digitaalses tegevuskavas esitatud internetiühendusega seotud eesmärkide saavutamiseks. Need dokumendid on järgmised:

- ettepanekud, milles käsitletakse lairibaiühendusega seotud eesmärkide saavutamiseks vajalikke kavandamis- ja rahastamisnõudeid – KOM(2010) 472 lõplik „Euroopa lairibaiühendus: investering digitaalvaldkonnale tuginevasse majanduskasvu“;
- õigusakti ettepanek esimese raadiospektripoliitika programmi loomiseks, mis on vajalik Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamiseks vajamineva traadita infrastruktuuri reguleerimiseks ja ühtlustamiseks – KOM(2010) 471 lõplik „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse esimene raadiospektripoliitika programm“;
- soovitus selle kohta, kuidas riikide reguleerivad asutused kogu ELis peaksid reguleerima juurdepääsu järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkudele, mis on vajalikud kiirete ja ülikiiirete lairibaiühenduste pakkumiseks, nagu nähakse ette digitaalses tegevuskavas – C (2010) 6223/3.

4. Märkused

4.1 Lairibaiühenduse strateegia

4.1.1 Euroopa 2020. aasta strateegia ja digitaalse tegevuskava ambitsioonikad eesmärgid saavutatakse üksnes juhul, kui liikmesriigid koostavad ja rakendavad tõhusad riiklikud lairibaiühenduse kavad. Ehkki nüüd on kõigis liikmesriikides olemas lairibaiühenduse strateegiad, vajavad need varsti uuendamist, et lisada neisse ülikiiirete võrkude rajamise kavad koos konkreetsete eesmärkide ja selgete rakendusmeetmetega.

4.1.2 Riiklike lairibaiühenduse strateegiate kavandamine ja elluviimine on edu saavutamisel väga oluline. Samuti on tähtis, et liikmesriigid rajaksid järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrgud nii, et ükski ELi piirkond maha ei jää, sest vastasel korral hakkab digitaalne lõhe uuesti suurenema, pidurdades majanduslikku arengut ebasoodsate tingimustega piirkondades, mis ei suuda tekkivas digitaalajanduses osaleda.

4.1.3 Samuti oleks kasulik hinnata riikide lairibaiühenduse kavade elujõulisust, kui neis on määratletud kavade täitmiseks vajalikud ressursid (inimressursid ja muud), samuti projektide olulised vaheetapid. Seejärel tuleb jälgida nende projektikavade täitmist ning neid pidevalt uuendada.

⁽¹⁴⁾ Maailma Majandusfoorum – Globaalne infotehnoloogia aruanne 2009–2010, <http://www.networkedreadiness.com/gitr/>.

⁽¹⁵⁾ Euroopa digitaalne tegevuskava, KOM(2010) 245 lõplik/2.

⁽¹⁶⁾ EUROOPA 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia, KOM(2010) 2020 lõplik.

⁽¹⁷⁾ Näiteks võiks eeldada, et 100 Mbit/s sihtmärgi saavutamiseks vastavalt ettenähtud ajakavale peaks 2015. aastal u 15 % Euroopa kodumajapidamistel olema sellise kiirusega ühendus.

4.1.4 Võrkude rajamise programmides on olulised juhtimiskriteeriumid võrkude kvaliteet, ühenduse pakkumise kulu ja konkurentsivõimeline hind lõppkasutajatele. Arvestades, et kuni 80 % võrkude infrastruktuuri kuludest moodustavad rajatised, on väga tähtis, et riiklikud ja kohalikud asutused teeksid tööd kulude märkimisväärseks vähendamiseks infrastruktuuri-projektide tõhusa kooskõlastamise kaudu.

4.1.5 Hea planeerimise ja juhtimise alus on kvaliteetne teave. Riiklikud lairibaühenduse kavad peaksid sisaldama üksikasjalikke andmeid kõigi infrastruktuuri väljaehitamist toetavate otsuste avaliku sektori osalemiskavade ning kavandatud, sh rajatistesse tehtavate investeeringute kohta.

4.1.6 Kui riikide reguleerivad asutused probleemi oskuslikult ei lahenda, siis võib märkimisväärse turujõuga teenusepakkujate valitsev seisund kahjustada konkurentsi arengut ja infrastruktuuri rajamist.

4.1.7 Eraõiguslike infrastruktuuri pakkujate koostöö ja jagamine on väga vajalik selleks, et tagada teenuse tõhusus, rakendamise kiirus, keskkonnasäästlikkus ja lõppkasutajatele konkurentsivõimelise hinnaga kättesaadavus.

4.1.8 Kahjuks on konkurentidel raske koostööd teha, kui nad pole selleks kohustatud. Komitee on rahul sellega, et lairibaühenduse paketi nõutakse, et eraõiguslikud infrastruktuuri pakkujad avaldaksid kvaliteetset teavet olemasoleva ja kavandatava infrastruktuuri kohta, soodustades sellega head planeerimist ja ressursside tõhusat kasutamist.

4.1.9 Sideteenuste kulude ja hindade läbipaistvus on kriitilise tähtsusega tagamaks, et kodanikud saavad kasu ELi, liikmesriikide ja piirkondlike omavalitsuste investeeringutest lairiba infrastruktuuri.

4.1.10 Komitee peab märkimisväärseks digitaalses tegevuskavas sätestatud kõigile kättesaadava lairibaühendusega seotud eesmärkide saavutamist toetavate rahastamisvahendite mahtu ja laia valikut. Samuti tervitab komitee kavatsust kaasata uusi rahastamisvahendeid järgmises mitmeaastases finantsraamistikus.

4.2 Raadiospektripoliitika

4.2.1 Raadiospektripoliitika programmi muudab eriti oluliseks traadita side kõikjale tungiv roll Euroopa 2020. aasta stra-

teegiaga kavandatud arukas, jätkusuutlikus ja kaasavas majanduses. Lisaks inimestevahelise suhtlemise ja internetikasutuse võimaldamisele on traadita side põhjapanev tehnoloogia, mis võimaldab tulevikurakendusi kõigil elualadel, alates arukatest energiamõõdikutest kuni arukate transpordisüsteemide ja asjade internetini.

4.2.2 Elukõige märgib komitee raadiospektripoliitika olulist rolli arukate energiavõrkude rajamisel kogu Euroopas, mis on jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks hädavajalikud.

4.2.3 Komitee märgib, et ELi lairibaturul kasvavad kõige kiiremini mobiilsed lairibaühendused, mille kasutuselevõtt on viimase aastaga rohkem kui kahekordistunud. Seepärast suureneb lairibaühenduse teenustega seotud vajaduste rahuldamisel pidevalt traadita tehnoloogia osatähtsus.

4.2.4 Elektromagnetväljad võivad kahjustada kodanike tervist. Komitee väljendab heameelt selle üle, et raadiospektripoliitika programmis tunnustatakse vajadust pidevalt jälgida spektrikasutuse mõjusid tervisele.

4.3 Järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrgud

4.3.1 Järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkudele juurdepääsu reguleerimise ettepanekud tuginevad komisjoni aastatepikkusele uurimistööl selle kohta, kuidas leida õige tasakaal võrkudesse investeerimise innustamise ja konkurentsikeskkonna kaitsmise vahel. Samuti annavad ettepanekud sisesektorile väga vajaliku selguse eeskirjade kohta, mis hakkavad mõjutama nende järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkudega seotud investeerimisotsuseid ja -kavasid.

4.3.2 Mõnel riigi reguleerival asutusel võib puududa nii oskusteave kui ka suutlikkus eesootava tööga toimetulekuks. Riikide reguleerivad asutusi võiks keerulise ülesande täitmisel toetada ehk kesktasandil rahastatava ekspertide kogu kaudu, mida võiks korraldada ja hallata BEREC.

4.3.3 Riikide reguleerivate asutuste eksperditeadmisi ja suutlikkust võiks suurendada BERECi kaudu juhul, kui kõnealune organisatsioon pakuks oma liikmetele kutsealase arengu programme ja toetaks neid hea tava rakendamisel.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Võrgu- ja Infoturbeameti (ENISA) kohta”

KOM(2010) 521 lõplik

(2011/C 107/12)

Raportöör: **Peter MORGAN**

19. oktoobril 2010 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Võrgu- ja Infoturbeameti (ENISA) kohta”

KOM(2010) 521 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 2. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (17. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 173, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee on väga teadlik sellest, kuivõrd suures ulatuses sõltub kodanikuühiskond praegu interneti kaudu pakutavatest teenustest. Samuti on komitee mures kodanikuühiskonna suhtelise teadmatuse pärast küberturbest. Komitee arvates on Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (ENISA) see asutus, mis vastutab liikmesriikide ja teenuseosutajate abistamise eest nende üldiste turbestandardite tõstmisel nii, et kõik internetikasutajad võtavad meetmeid, mis on vajalikud nende isikliku küberturbe tagamiseks.

1.2 Seega toetab komitee ettepanekut arendada ENISAt eesmärgiga edendada kõrgetasemelist võrgu- ja infoturvet Euroopa Liidus, suurendada teadlikkust ning luua ühiskonnas ELi kodanike, tarbijate, ettevõtete ja avaliku sektori organisatsioonide jaoks võrgu- ja infoturbe kultuur, aidates sellega kaasa siseturu sujuvale toimimisele.

1.3 ENISA ülesanne on väga oluline ELi valitsus-, tööstus- ja kaubandussektori ning kodanikuühiskonna võrguinfrastruktuuri turvaliseks arenguks. Komitee eeldab, et Euroopa Komisjon seab ENISA jaoks kõrgeimad tulemuslikkusstandardid ning jälgib selle tulemuslikkust küberturbega seotud arenevate ja üha uute ohtude kontekstis.

1.4 Kõik NATO, Europoli ja Euroopa Komisjoni koostatud küberstrateegiad sõltuvad tulemuslikust koostööst liikmesriikidega, kellel on endal rohkelt riigisiseseid küberturbe küsimustega tegelevaid asutusi. NATO ja Europoli strateegiad on kavandatud ennetavate ja praktilistena. Euroopa Komisjoni strateegias

on ENISA selgelt oluline osa elutähtsa sideinfrastruktuuri kaitsega tegelevate arvukate asutuste keerukast kogumist. Kuigi uues määruses ei anta ENISA-le operatiivrolli, näeb komitee ENISAt siiski ametina, millel on peamine vastutus ELi kodanikuühiskonna elutähtsa sideinfrastruktuuri kaitse eest.

1.5 Praktiline vastutus küberturbe eest liikmesriikide tasandil lasub liikmesriikidel, kuid elutähtsa sideinfrastruktuuri kaitse standardid on 27 liikmesriigis selgelt erinevad. ENISA ülesanne on aidata väiksema valmisolekuga liikmesriikidel saavutada vastuvõetav turbetase. ENISA peab tagama liikmesriikide koostöö ning aitama neid hea tava rakendamisel. Seoses piiriüleste ohtudega peab ENISA-l olema hoiatav ja ennetav roll.

1.6 Samuti tuleb ENISA kaasata kolmandate riikidega tehtavasse rahvusvahelisse koostöösse. Selline koostöö on väga poliitiline, hõlmates paljusid ELi allüksusi, kuid komitee arvates peab ENISA leidma koha rahvusvahelisel areenil.

1.7 Komitee leiab, et ENISA saab täita väga väärtuslikku rolli turbevaldkonna uurimisprojektide käivitamisel ja neis osalemisel.

1.8 Mõjuhindamise raamistikus ei toeta komitee praegusel hetkel 4. ja 5. valikuvõimaluse täiemahulist rakendamist, mis teeks ENISAst operatiivasutuse. Küberturbe on tohutult mahukas probleemivaldkond, kus ilmnevad pidevalt uued ohud, ning liikmesriikidel peab säilima võime neile ennetavalt reageerida. ELi

operatiiviasutuste väljaarendamine lõpeb tavaliselt oskuste vähenemisega liikmesriikides. Küberturbe valdkonnas on olukord vastupidine – liikmesriikide pädevust tuleb suurendada.

1.9 Komitee mõistab komisjoni seisukohta, et ENISA-l peaksid olema määratletud ja hästi kontrollitud ülesanded koos neile vastavate vahenditega. Siiski on komitee mures selle pärast, et ENISA volituste kehtivusaja piiramine viie aastaga võib takistada pikaajalisi projekte ning ohustada inimkapitali ja teadmiste arengut ameti sees. ENISA on üsna väike asutus, mis tegeleb suure ja kasvava probleemiga. ENISA ülesannete ulatus tähendab seda, et asutus peab kasutama eksperdirühmi. Ameti töö on mitmekesine: ta tegeleb nii lühiajaliste ülesannete kui ka pikaajaliste projektidega. Seda arvestades eelistaks komitee, et ENISA volitused oleksid dünaamilised ja tähtajatud ning neid kinnitatakse jooksvalt perioodiliste hindamiste alusel. Sel juhul võiks vahendeid eraldada järk-järgult ja vastavalt vajadusele.

2. Sissejuhatus

2.1 Käesolevas arvamuses käsitletakse määrust ENISA edasise arendamise kohta.

2.2 Komisjon esitas oma esimese ettepaneku võrgu- ja infoturbe küsimuste puhul kasutatava poliitilise lähenemisviisi kohta 2001. aasta teatise (KOM(2001) 298 lõplik). Vastuseks teatisele koostas Daniel Retureau põhjaliku arvamuse⁽¹⁾.

2.3 Seejärel esitas komisjon määruse ettepaneku ENISA loomiseks (KOM(2003) 63 lõplik). Komitee arvamuse⁽²⁾ kõnealuse määruse kohta koostas Göran Lagerholm. Asutus loodigi määrusega (EÜ) nr 460/2004.

2.4 Koos internetikasutuse märkimisväärse kasvuga muutusid infoturbe küsimused üha suuremaks probleemiks. 2006. aastal avaldatud teatise (KOM(2006) 251 lõplik) esitas komisjon turvalise infoühiskonna strateegia. Komitee arvamuse selle teatise kohta koostas Antonello Pezzini⁽³⁾.

2.5 Infoturbega seotud mure kasvades esitas komisjon 2009. aastal ettepaneku elutähtsa sideinfrastruktuuri kaitse kohta (KOM(2009) 149 lõplik). Thomas McDonogh koostas ettepaneku kohta arvamuse,⁽⁴⁾ mis kiideti heaks komitee täiskogu 2009. aasta detsembri istungjärgul.

⁽¹⁾ EÜT C 48, 21.2.2002, lk 33.

⁽²⁾ ELT C 220, 16.9.2003, lk 33.

⁽³⁾ ELT C 97, 28.4.2007, lk 21.

⁽⁴⁾ ELT C 255, 22.9.2010, lk 98.

2.6 Nüüd on tehtud ettepanek tugevdada ja täiustada ENISAt, et edendada kõrgetasemelist võrgu- ja infoturvet ELis, suurendada teadlikkust ning luua ühiskonnas ELi kodanike, tarbijate, ettevõtete ja avaliku sektori organisatsioonide jaoks võrgu- ja infoturbe kultuur, aidates sellega kaasa siseturu sujuvale toimimisele.

2.7 Siiski ei ole ENISA ainus ELi küberruumi jaoks kavandatud julgeolekuasutus. Küberrünnakutele ja küberterrorismile reageerimine on sõjaväe ülesanne. Kõnealuses valdkonnas on peamine organisatsioon NATO. Vastavalt 2010. aasta novembris Lissabonis avaldatud uuele strateegilisele kontseptsioonile (kättesaadav aadressil <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf>) arendab NATO edasi võimet avastada ja tõkestada küberründeid, end nende eest kaitsta ning nende tagajärgedest taastuda, muu hulgas kasutades riikide küberkaitsevõime tõhustamiseks ja koordineerimiseks NATO planeerimisprotsessi, mis koondab kõik NATO organid keskse küberkaitse alla ning parandab küberteadlikkuse, küberrünnete eest hoiatamise ja nendele reageerimise lõimitust liikmesriikides.

2.8 Pärast 2007. aasta küberrünnakut Eesti vastu loodi 14. mail 2008 ametlikult kooperatiivse küberkaitse kompetentsikeskus, et parandada NATO küberkaitse võimet. Eesti pealinnas Tallinnas asuv keskus on rahvusvahelise jõupingutuse tulemus, mida praegu rahastavad Eesti, Läti, Leedu, Saksamaa, Ungari, Itaalia, Slovakkia ja Hispaania.

2.9 ELi tasandil toime pandud elektrooniline kuritegevus kuulub Europoli vastutusalasse. Järgnev on väljavõte Europoli poolt Ühendkuningriigi ülemkojale esitatud kirjalikust tõendist (vt <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200910/ldselect/lddecom/68/68we05.htm>):

On selge, et õiguskaitseorganid peavad pidama sammu kurjategijate käsutuses oleva tehnoloogia arenguga, tagamaks, et toimepandud kuritegusid on võimalik tulemuslikult ennetada või avastada. Lisaks, arvestades, et kõrgtehnoloogia ei tunne piire, peab tehnilise võimekuse standard kogu ELis olema ühtlaselt kõrge, vältimaks nõrkade kohtade teket, kus kõrgtehnoloogiline kuritegevus saab karistamatult lokata. See suutlikkus ei ole ELis kaugeltki ühtlane. Tegelikult on areng selgelt asümmeetriline; mõned liikmesriigid liiguvad edasi, tehes teatud valdkondades suuri edusamme, samas kui teised jäävad neist tehnoloogia osas maha. See loob vajaduse tsentraliseeritud teenuse järele, mille kaudu aidata kõigil liikmesriikidel koordineerida ühist tegevust, edendada lähenemisviiside ja kvaliteedistandardite standardimist ning teha kindlaks hea tava ja seda tutvustada; ainult nii on võimalik tagada ELi õiguskaitseorganite ühtlaselt jõuline tegevus kõrgtehnoloogilise kuritegevusega võitlemisel.

2.10 Kõrgtehnoloogilise kuritegevuse keskus loodi Europoli juures 2002. aastal. See on suhteliselt väike üksus, kuid peaks tulevikus kasvama kui Europoli kõnealusel valdkonnas tehtava töö keskpunkt. Kõrgtehnoloogilise kuritegevuse keskusel on suur roll kooskõlastamisel, praktilisel toetusel, strateegilisel analüüsil ja koolituses. Eriti tähtis on koolituse funktsioon. Lisaks on Europol loonud Euroopa küberkuritegevuse vastase platvormi. See keskendub järgmistele teemadele:

- internetikuritegevusest teatamise sidussüsteem (I-CROS);
- analüüsifail (Cyborg);
- interneti- ja kriminalistika eksperdifoorum (I-FOREX).

2.11 ELi küberjulgeoleku strateegia on esitatud Euroopa digitaalsete tegevuskava peatükis „Usaldus ja turvalisus”. Väljakutsed on määratletud järgmiselt:

Süüani on internet olnud äärmiselt turvaline, vastupidav ja stabiilne, kuid IT-võrgud ja lõppkasutajate terminalid on jätkuvalt haavatavad terve hulga ohtude tõttu: viimastel aastatel on rämpsposti hulk

kasvanud sellise määraneni, et ummistab elektronpostivahetust internetis (eri allikate järgi on 80 % kuni 98 % kõikidest e-kirjadest rämpspost), ning sel teel levivad viirused ja kurivara. Kasvavaks probleemiks on identiteedivargus ja võrgupettused. Rünnakud muutuvad üha keerukamaks (Trooja hobused, robotivõrgud jne) ja sageli püütakse nende abil saada finantskasu. Hiljutised Eesti, Leedu ja Gruusia vastu suunatud küberrünnakud näitasid, et need võivad olla ka poliitilist laadi.

2.12 Tegevuskavas loetletud komisjoni lubatud meetmed on järgmised:

6. põhimeede: esitab 2010. aastal meetmed, mille eesmärk on **tõhusam ja kõrgetasemeline võrgu- ja infoturbe poliitika**, sealhulgas seadusandlikud algatused, mis käsitlevad Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (ENISA) ajakohastamist, ja meetmed, mis võimaldavad küberrünnakute korral kiiremini reageerida, sh CERT ja ELi institutsioonid;

7. põhimeede: esitab 2010. aastaks meetmed, sealhulgas seadusandlikud algatused, **infosüsteemide vastu suunatud küberrünnakutega võitlemiseks**, ja 2013. aastaks küberruumi käsitleva kohtualluvuse eeskirjad nii Euroopa kui ka rahvusvahelisel tasandil.

2.13 2010. aasta novembri teatises (KOM(2010) 673 lõplik) arendas komisjon tegevuskava edasi, esitades ELi sisejulgeoleku strateegia. Strateegial on viis eesmärki ja kolmas neist on tõsta kodanike ja ettevõtjate jaoks turvalisuse taset küberruumis. Tabelis antakse ülevaade kolmest tegevuskavast ning esitatakse meetmete üksikasjad (allikas: KOM(2010) 673 lõplik; kättesaadav aadressil: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0673:FIN:ET:pdf>)

EESMÄRGID JA MEETMED	VASTUTAJA	AJAKAVA
EESMÄRK 3: tõsta küberruumis kodanike ja ettevõtjate jaoks turvalisuse taset		
<i>Meede 1: suurendada õiguskaitseasutuste ja kohtute suutlikkust</i>		
ELi küberkuritegevuse keskuse loomine	Sõltub KOMi 2011. aasta teostatavusuuringust	2013
Luaa suutlikkus küberkuritegevuse uurimiseks ja nende eest süüdistuse esitamiseks	LR koos Euroopa Politseikolledži, Europoli ja Eurojustiga	2013
<i>Meede 2: teha koostööd tööstussektoriga, et anda kodanikele paremad võimalused ja neid kaitsta</i>		
Küberkuritegevuse juhtudest teatamise korra loomine ja kodanikele küberturbe- ja küberkuritegevusealase nõustamise pakkumine	LR, KOM, Europol, ENISA ja erasektor	Pidev
Suunised ebaseadusliku internetisisu käsitlemisel tehtava koostöö kohta	KOM koos LRi ja erasektoriga	2011
<i>Meede 3: parandada võimet tulla toime küberrünnakutega</i>		
Võrgustiku loomine infoturbeidentiteetidega tegelevatest rühmadest igas liikmesriigis ja ühes ELi institutsioonis, samuti korrapärase riiklike situatsiooniplaanide koostamine ning juhtumitele reageerimise ja katastroofijärgse taastamise harjutamine	LR ja ELi institutsioon koos ENISA ga	2012
Euroopa teabe jagamise ja hoiatussüsteemi (EISAS) loomine	LR koos KOMi ja ENISA ga	2013

2.14 Kõik NATO, Europol ja Euroopa Komisjoni koostatud küberstrateegiad sõltuvad tulemuslikust koostööst liikmesriikidega, kellel on endal rohkelt riigiseseid küberturbe küsimustega tegelevaid asutusi. NATO ja Europol strateegiad on kavandatud ennetavate ja praktilistena. Euroopa Komisjoni strateegias on ENISA selgelt oluline osa elutähtsa sideinfrastruktuuri kaitsega tegelevate arvukate asutuste keerukast kogumist. Kuigi uues määruses ei anta ENISA-le operatiivrolli, näeb komitee ENISAt siiski ametina, millel on peamine vastutus ELi kodanikuühiskonna elutähtsa sideinfrastruktuuri kaitse eest.

3. ENISAt käsitlev ettepanek

3.1 Probleemil, mida ENISA peab aitama lahendada, on seitse tahku:

- (1) riiklike lähenemisviiside erinevus ja mitmekesisus;
- (2) varajase hoiatamise ja reageerimise piiratud võime Euroopas;
- (3) usaldusväärsete andmete puudumine ja piiratud teadmised üha keerukamatest probleemidest;
- (4) vähene teadlikkus võrgu- ja infoturberiskidest ja -probleemidest;
- (5) võrgu- ja infoturbe probleemide rahvusvaheline mõõde;
- (6) vajadus koostööudeliste järele poliitika asjakohase rakendamise tagamiseks;
- (7) vajadus tõhusamate küberkuritegevuse vastaste meetmete järele.

3.2 ENISAt käsitlev ettepanek on kesksel kohal nii olemasolevat poliitikat puudutavate sätete kui ka ELi digitaalses tegevuskavas esitatud uute algatuste jaoks.

3.3 Olemasolevad poliitikasuunad, mida ENISA peab toetama, on järgmised:

- (i) Euroopa liikmesriikide foorum (EFMS – *European Forum of Member States*), et soodustada arutelu heade poliitiliste tavade üle ja nende levitamist eesmärgiga võtta IKT-infrastruktuuri turvalisuse ja vastupidavuse valdkonnas vastu ühised poliitilised eesmärgid ja prioriteedid;
- (ii) vastupidavust käsitlev Euroopa avaliku ja erasektori partnerlus (EP3R), mis on üleeuroopaline paindlik juhtimisraamistik IKT-infrastruktuuri vastupidavuse tagamiseks ning mis soodustab avaliku ja erasektori koostööd turvalisuse ja vastupidavuse küsimuste valdkonnas;
- (iii) Euroopa Ülemkogul 11. detsembril 2009 vastu võetud Stockholmi programm, edendamaks poliitikameetmeid, millega tagatakse võrguturbe ning mis võimaldavad küberrünnakute korral ELis kiiremini reageerida.

3.4 Uued poliitikasuunad, mida ENISA peab toetama, on järgmised:

- (i) Euroopa liikmesriikide foorumi tegevuse intensiivistamine;
- (ii) vastupidavust käsitleva Euroopa avaliku ja erasektori partnerluse (EP3R) toetamine, arutades uuendusmeetmeid ja -vahendeid turvalisuse ja vastupidavuse parandamiseks;
- (iii) elektroonilist sidet reguleeriva raamistiku turbenõuete praktikas rakendamine;
- (iv) kogu ELi hõlmavate küberturbe valmisolekuõppuste toetamine;
- (v) ELi institutsioonide jaoks infoturbeentsidentidega tegelevate rühmade (CERT – *Computer Emergency Response Team*) asutamine;
- (vi) liikmesriikide mobiliseerimine ja toetamine riikide või valitsuste CERTide koostamisel ja vajaduse korral asutamisel, et luua hästi toimiv CERTide võrgustik, mis katab kogu Euroopat;
- (vii) võrgu- ja infoturbeprobleemidest teadlikkuse tõstmine.

3.5 Enne kõnealuse ettepaneku esitamist analüüsiti viit erinevat poliitikavalikut. Iga valikuvõimalusega seonduvad valikud ülesannete ja vahendite osas. Valiti kolmas valikuvõimalus. See tähendab ENISA ülesannete laiendamist, lisades sidusrühmadena õiguskaitseasutused ja eraelu puutumatus kaitse asutused.

3.6 Vastavalt 3. valikuvõimalusele annaks ajakohastatud võrgu- ja infoturbeamet oma panuse järgmistes valdkondades:

- riiklike lähenemisviiside erinevuse vähendamine (probleemi esimene tahk), andmetel ja teadmistel/teabel põhineva poliitika ja otsustamise osakaalu suurendamine (probleemi kolmas tahk) ning üldise teadlikkuse tõstmine võrgu- ja infoturbe ohtude ja probleemidega võitlemisest (probleemi neljas tahk), aidates kaasa järgmiste aspektide saavutamisele:
 - tõhusam asjakohase teabe kogumine iga liikmesriigi riskide, ohtude ja puuduste kohta;
 - teabe parem kättesaadavus võrgu- ja infoturbega seotud praeguste ning tulevaste probleemide ja ohtude kohta;
 - võrgu- ja infoturbe poliitika kujundamise kõrgem kvaliteet liikmesriikides;

- varajase hoiatamise ja reageerimise võime parandamine Euroopas (probleemi teine tahk) järgmiste meetmete kaudu:
 - komisjoni ja liikmesriikide aitamine üleeuroopaliste õppuste korraldamisel, saavutades sellega mastaabisäästu kogu ELi hõlmavatele juhtumitele reageerimisel;
 - vastupidavust käsitleva Euroopa avaliku ja erasektori partnerluse toimimise soodustamine, mis võib lõppkokkuvõttes viia suuremate investeeringuteni, mille käivitajaks on ühised poliitilised eesmärgid ja kogu ELi hõlmavad turbe- ja vastupidavuse standardid;
- ühise ülemaailmse lähenemisviisi edendamine võrgu- ja infoturbe küsimustes (probleemi viies tahk) järgmise meetme kaudu:
 - teabe ja teadmiste vahetuse suurendamine kolmandate riikidega;
- tõhusam ja tulemuslikum küberkuritegevuse vastu võitlemine (probleemi seitsmes tahk) järgmise meetme kaudu:
 - osalemine õiguskaitseorganite ja kohtute vahelise koostöö võrgu- ja infoturbe aspektidega seotud mitteoperatiivsete ülesannete täitmises, näiteks kahesuunalises teabevahetuses ja koolituses (nt koostöös Euroopa Politseikolledžiga).

3.7 Vastavalt 3. valikuvõimalusele oleksid ENISA käsutuses kõik vahendid, mis on vajalikud ENISA ülesannete piisavalt põhjalikuks täitmiseks, s.o võimaldades sel avaldada tegelikku mõju. Suuremate ressursside olemasolu korral⁽⁵⁾ saab ENISA võtta palju proaktiivsema rolli ning teha algatusi sidusrühmade aktiivse osalemise stimuleerimiseks. Lisaks sellele võimaldaks see uus olukord suuremat paindlikkust, et kiiresti reageerida pidevalt areneva võrgu- ja infoturbe keskkonna muutustele.

3.8 4. valikuvõimalus sisaldab ka operatiivülesandeid küberrünakute vastu võitlemisel ja küberjuhtumitele reageerimisel. Lisaks eespool kirjeldatud tegevusele oleksid ametil ka operatiivülesanded, nagu aktiivsem roll ELi elutähtsa sideinfrastruktuuri kaitsel, nt juhtumite ennetamisel ja neile reageerimisel, tegutsedes konkreetselt kui ELi infoturbeitsidentidega tegelev rühm ning kooskõlastades ELi võrgu- ja infoturbe hädaabikeskusena liikmesriikide infoturbeitsidentidega tegelevate rühmade tööd, sh nii igapäevast juhtimist kui ka hädaabiteenuste osutamist.

3.9 4. valikuvõimalus avaldaks operatiivtasandil suuremat mõju – seda lisaks mõjule, mis saavutatakse vastavalt 3. valikuvõimalusele. Tegutsedes ELi võrgu- ja infoturbe infoturbeitsidentidega tegeleva rühmana ja kooskõlastades riiklike infoturbeitsidentidega tegelevate rühmade tegevust, aitaks amet saavutada suuremat mastaabisäästu kogu ELi hõlmavatele juhtumitele reageerimisel ning vähendada näiteks kõrgemast infoturbe ja

vastupidavuse tasemest tulenevaid tegevusriske ettevõtjate jaoks. 4. valikuvõimalus nõuaks ameti eelarve ja inimressursside olulist suurendamist, mis tekitab küsimusi selle vastuvõtusuutlikkuse ja eelarve tulemusliku kasutamise võime suhtes võrreldes saadava kasuga.

3.10 5. valikuvõimalus sisaldab operatiivülesandeid õiguskaitseasutuste ja kohtute toetamiseks küberkuritegevuse vastu võitlemisel. Lisaks neljandas valikuvõimaluses loetletud tegevustele võimaldaks kõnealune valikuvõimalus ENISA-l

- pakkuda toetust menetlusõiguse alusel (vrd küberkuritegevuse konventsioon): näiteks võrguliikluse kohta andmete kogumine, sisuandmete kinnipüüdmine, liikluse jälgimine teenust tõkestavate rünakute korral;
- toimida kriminaaluurimise eksperdikeskusena, sh võrgu- ja infoturbe seisukohalt.

3.11 5. valikuvõimalus oleks 3. ja 4. valikuvõimalusega võrreldes küberkuritegevusega võitlemisel tõhusam, kuna lisanduksid operatiivülesanded ning õiguskaitseorganite ja kohtute toetamine.

3.12 5. valikuvõimalus eeldaks ameti ressursside olulist suurendamist ning tekitaks taas küsimusi ameti vastuvõtusuutlikkuse ja eelarve tulemusliku kasutamise võime kohta.

3.13 Ehkki nii 4. kui ka 5. valikuvõimalusega saavutatakse 3. valikuvõimalusega võrreldes suurem positiivne mõju, leiab komisjon, et on mitu põhjust neist valikutest loobumiseks.

- Seoses liikmesriikide elutähtsa sideinfrastruktuuri kaitse pädevusega oleks tegemist liikmesriikide jaoks poliitiliselt tundlike lahendustega (st mitmed liikmesriigid ei pooldaks operatiivülesannete tsentraliseerimist).
- Volituste laiendamine vastavalt 4. ja 5. valikuvõimalusele võib muuta ameti staatuse ebaselgeks.
- Nende uute ja täiesti erinevate operatiivülesannete lisamine asutuse pädevusvaldkonda võib olla lühikeses perspektiivis väga raske ning on märkimisväärne oht, et amet ei suuda mõistliku aja jooksul selliseid ülesandeid nõuetekohaselt täitma asuda.
- Sama oluline on ka asjaolu, et 4. ja 5. valikuvõimaluse rakendamise kulud on liiga suured. Selleks vajalik eelarve ületaks ENISA praegust eelarvet nelja- kuni viiekordselt.

⁽⁵⁾ Viide enamatele vahenditele sõltub ENISA käsitleva ettepaneku vastuvõtmisest selle praegusel kujul.

4. Määruse sätted

4.1 Amet aitab komisjonil ja liikmesriikidel vastata õiguslikele ja regulatiivsetele võrgu- ja infoturbenõuetele.

4.2 Juhatus määratleb ameti tegevuse üldise suuna.

4.3 Juhatusse kuulub igast liikmesriigist üks esindaja, komisjoni poolt määratud kolm esindajat ning üks info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatööstuse, üks tarbijarühmade ja üks akadeemiliste võrgu- ja infoturbe ekspertide esindaja.

4.4 Ametit juhib sõltumatu tegevdirektor, kes vastutab ameti tööprogrammi koostamise eest, mille juhatus peab heaks kiitma.

4.5 Tegevdirektor vastutab ka tööprogrammi toetava aasta-eelarve koostamise eest. Juhatus peab esitama nii eelarve kui ka tööprogrammi komisjonile ja liikmesriikidele heakskiitmiseks.

4.6 Juhatus asutab tegevdirektori ettepanekul alalise sidusrühma, millesse kuuluvad IKT-tööstust, tarbijarühmi, ülikoole, õiguskaitseasutusi ja eraelu puutumatus kaitse asutusi esindavad eksperdid.

4.7 Kuna määrus on alles ettepaneku etapis, siis valitseb arvude osas teatud ebakindlus. Praegu on ametile ette nähtud 44–50 töötajat ja eelarve maht on 8 miljonit eurot. 3. valiku võimaluse kontseptsiooni järgimine võiks tähendada 99 töötajat ja eelarvet mahuga 17 miljonit eurot.

4.8 Määruses tehakse ettepanek kinnitada volituste kehtivusaajaks viis aastat.

Brüssel, 17. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse integreeritud merenduspoliitika edasiarendamist toetav programm”

KOM(2010) 494 lõplik – 2010/0257 (COD)

(2011/C 107/13)

Raportöör: **Jan SIMONS**

20. oktoobril 2010 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse integreeritud merenduspoliitika edasiarendamist toetav programm”

KOM(2010) 494 lõplik – 2010/0257 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 2. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 111, erapooletuks jäi 2 liiget.

1. Järeldused ja soovitud

1.1 Komitee peab käsitletavat ettepanekut loogiliseks jätkuks protsessile, mille eesmärk on jõuda lõpuks integreeritud merenduspoliitikani, ja on ettepanekuga üldiselt nõus.

1.2 Pädevuste jagamise osas märgib komitee rahuloluga, et komisjon räägib ettepanekus jagatud pädevustest, välja arvatud mere bioloogiliste ressursside säilitamist puudutavad küsimused, mis on komisjoni ainupädevuses.

1.3 Komitee sooviks saada selgitusi komisjoni kasutatud õigusliku aluse kohta. Komitee küsib, mil määral on kasutatud artiklid – Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 74 ja 77, milles ei järgita seadusandlikku tavamenetlust – ühildatavad muude õiguslike alustega, milles seda järgitakse.

1.4 Merendusala tegevuse poliitikavaldkondadeülene ja riikidevaheline iseloom ning poliitikavaldkondade sünergiad õigustavad komitee hinnangul piisaval määral meetmete võtmist, mis annavad panuse integreeritud merenduspoliitikasse. Seetõttu leiab komitee, et ettepanek on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega.

1.5 Sama kehtib ka kõnealuse ettepaneku proportsionaalsuse põhimõtte järgimise kohta. Samas ei ole eraldatud piisavalt rahalisi vahendeid, et rahastada nõutud meetmeid järelejäänud ajavahemikus 2011–2013.

1.6 Arvestades ka ELi praegust keerulist rahalist olukorda, peab komitee komisjoni ettepanekus sisalduvat eelhindamist

suhteliselt nõrgaks. Komitee sooviks, et komisjon esitaks sellele argumenteerituma põhjenduse ja seda eelkõige selles osas, mis puudutab konkreetsete teemade ja meetmete valikut.

1.7 Komitee viitab sellele, et ettepanekus endas ei ole selgelt välja toodud, milliseid tegevustoetusi mõeldakse või peetakse silmas artikli 5 lõike 2 esimeses lauses. Samuti oleks soovivat lisada põhjendustesse, et ettepaneku eesmärk ei ole merendusala infrastruktuuri, k.a sadamate rahastamine.

1.8 Nagu teada, pooldab komitee merenduse juhtimises valdkonnast lähenemisviisi. Kuigi käsitletav ettepanek ei puuduta merenduspoliitika sisulist külge, viitab komitee punktis „Konkreetsed märkused”, nagu ka oma varasemates arvamustes, siiski teemadele, millele tuleks integreeritud merenduspoliitika raames tähelepanu pöörata.

2. Sissejuhatus

2.1 29. septembril 2010 avaldas komisjon teatise „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse integreeritud merenduspoliitika edasiarendamist toetav programm” (KOM(2010) 494 lõplik) ja palus vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 koostada Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel selleteemalise arvamuse.

2.2 Komitee tuleb sellele palvele meelsasti vastu, sest peab kõnealust ettepanekut loogiliseks sammuks integreeritud merenduspoliitika arengus, mis sai alguse komisjoni 10. oktoobri 2007. aasta teatise, nn sinise raamatu avaldamisega.

2.3 Selles teatises rõhutati vajadust töötada ookeanide, mere- ja rannikualade ja merendussektorite arendamiseks välja integreeritud, ühtne ja sidus otsuste vastuvõtmise kord ning seda rakendada.

2.4 Integreeritud merenduspoliitika peamine idee on valdkonnaüleline lähenemisviis merenduse juhtimisele, mille puhul seisavad esiplaanil keskkonna-, meretranspordi-, energia-, teadusuuringute, tööstus-, kalandus- ja regionaalpoliitika vahelised sünergiaid.

2.5 Nn sinise raamatuga kaasnes tegevuskava, milles komisjon tutvustas mõningaid meetmeid, et anda integreeritud merenduspoliitikale konkreetne sisu.

2.6 Euroopa Ülemkogu 14. detsembri 2007. aasta kohtumisel kiideti ELi integreeritud merenduspoliitika idee heaks ning seejärel võttis komisjon 15. oktoobril 2009 vastu ELi integreeritud merenduspoliitika eduaruande.

2.7 Kõnealusel eduaruandes toodi välja, millised punktid 2007. aastal kinnitatud tegevuskavast on täidetud ja anti suund järgmiseks rakendusetapiks.

2.8 16. novembril 2009. aastal tegi üldasjade nõukogu järelduse, et oluline on tagada integreeritud merenduspoliitika edasise arendamise ja rakendamise rahastamine ning kutsus komisjoni üles esitama vajalikud ettepanekud integreeritud merenduspoliitika meetmete rahastamiseks olemasolevas finantsraamistikus, pidades silmas selle jõustumist 2011. aastal.

2.9 Komisjon teeb nüüd järelduse, et ohus on nii integreeritud merenduspoliitika arendamine kui rakendamine, kuna järelejäädud ajavahemikus (2011–2013) napib vahendeid vajalike meetmete rahastamiseks. Piisavate rahastamisvahendite olemasolu on komisjoni arvates vajalik, et järgida sinises raamatus sätestatud üldeesmärke, mis on heaks kiidetud üldasjade nõukogu 16. novembri 2009 järeldustes.

2.10 Kuna kõik integreeritud merenduspoliitika prioriteetidid ja eesmärgid ei ole hõlmatud Euroopa Liidu muude fondidega, on vaja kehtestada integreeritud merenduspoliitika edasiarendamist toetav programm.

2.11 Komisjoni arvates peaks programmi rakendamine ka kolmandates riikides aitama saavutada asjaomase riigi arengueesmärke ja see peaks toimuma kooskõlas ELi teiste koostöövahenditega ja ELi asjaomase poliitikavaldkonna eesmärkide ja prioriteetidega.

2.12 Kõnealusel määruse ettepaneku eesmärke ei ole komisjoni arvates võimalik piisaval määral saavutada üksikute liikmesriikide tasandil ja, seda seoses programmi raames rahastatavate meetmete ulatuse ja mõjuga. Neid eesmärke on lihtsam saavu-

tada Euroopa Liidu tasandil, võttes meetmeid, mis on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

2.13 Proportsionaalsuse põhimõtte osas ei lähe käesolev määruse ettepanek komisjoni arvates nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

2.14 Käsitletava määruse ettepaneku eesmärk on kehtestada integreeritud merenduspoliitika edasiarendamist toetav programm.

3. Üldmärgused

3.1 Komitee on juba oma varasemates arvamustes⁽¹⁾ toetanud komisjoni lähenemisviisi integreeritud merenduspoliitika loomiseks. Kõnealusel ettepanek on selle protsessi loogiline jätk.

3.2 Esitatud määruses sätestatakse muu hulgas programmi üldised ja konkreetset eesmärgid, rahastamiseks abikõlblikud meetmed ja võimalikud rahastamisviisid. Lisaks nähakse ettepanekus ette, et hiljemalt 2014. aastal peab olema läbi viidud järelehinna, ning tehakse ettepanek luua nõuandekomitee, mis abistaks komisjoni iga-aastaste tööprogrammide koostamisel. Komisjoni arvates on programmi rakendamiseks aastatel 2011–2013 vaja 50 miljonit eurot. Kõike seda peab vajalikuks ka komitee.

3.3 Komisjoni ettepanek on mõeldud raamettepanekuna, mis sisaldab teatud hulka tehnilisi vahendeid. Kindlasti ei ole see mõeldud poliitilisi vahendeid sisaldava ettepanekuna. Lisaks ei ole see mõeldud merendusala infrastruktuuri, sh sadamate rahastamise võimaldamiseks. Komitee arvates oleks soovitatav seda mainida ka ettepanekus endas, näiteks selle põhjendustes.

3.3.1 Ettepaneku artikli 5 lõike 2 esimene lause võimaldab lisaks meetmetoetustele anda programmi raames ka tegevustoetusi. Komitee viitab sellele, et kuigi ettepanekule lisatud finantselgituse põhjal võib oletada, millised on programmi raamid, ei ole ettepanekus endas selgelt välja toodud, milliseid tegevustoetusi mõeldakse või silmas peetakse.

3.3.2 Komitee soovib seda ka ettepanekus endas märkida vältimaks olukorda, kus komisjon ise läheb vastuollu lepingus sisalduvate konkurentsieeskirjadega, kuna merendusala küsimustes on üldiselt peaaegu alati tegu piiriülese konkurentsiga. Seejuures tuleb silmas pidada ka seda, et ELi liikmesriikidele peab jääma võimalus laevanduse toetamiseks.

⁽¹⁾ ELT C 44, 11.2.2011, lk 173.
ELT C 255, 22.9.2010, lk 103.
ELT C 306, 16.12.2009, lk 46.
ELT C 277, 17.11.2009, lk 20.
ELT C 211, 19.8.2008, lk 31.
ELT C 168, 20.7.2007, lk 50.

3.4 Komitee täheldab rahuloluga, et kõnealune ettepanek põhineb jagatud pädevusel, välja arvatud mere bioloogiliste ressursside säilitamist puudutavad küsimused, mis on komisjoni ainupädevuses.

3.5 Komitee sooviks saada selgitusi komisjoni õigusliku aluse valiku kohta. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 74 ja 77 ei järgita seadusandlikku tavamenetlust. Komitee tõstatab küsimuse, mil määral on komisjoni kasutatud õiguslikud alused ühildatavad muude õiguslike alustega, milles järgitakse seadusandlikku tavamenetlust. Seejuures tuleb mõelda ka sellele, et artiklites 74 ja 77 sätestatud protseduurid ei ole seadusandlikud menetlused Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 289 mõistes.

3.6 Komitee hinnangul õigustavad merendusala tegevuse piiriülene iseloom ja poliitikavaldkondade sünergiaid integreeritud merenduspoliitika meetmete (nagu teadusuuringud, panused katseprojektidesse, ühtse merenduspoliitika edendamine ja lihtsustamine liikmesriikides) võtmist ELi tasandil.

3.7 Komisjoni poolt eelhindamisele antud põhjendus ei ole komitee arvates ettepaneku kõige tugevam külg. Teise võimaluse – ELi mõõdukas rahaline panus, mille eesmärk on võimaluste edasine uurimine ja integreeritud merenduspoliitika rakendamine vastavalt sellele arengule – põhjendust võib alternatiivsete valikute valguses nimetada lausa nõrgaks. Komitee soovib komisjonil esitada põhjendatamad argumendid, eelkõige konkreetsete teemade ja meetmete valiku osas.

3.8 Komitee on seisukohal, et komisjoni ettepaneku artiklis 4 toodud meetmed ei ole piisavad eelpool sõnastatud eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks subsidiaarsuse põhimõtet järgides esitama selgemad juhtnöörid seal, kus on vaja ulatuslikumat koordineerimist ning suuremat selgust kohustuste ja pädevuste osas.

3.9 Komisjon teeb ettepaneku, et esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule järeelhindamise aruande hiljemalt 31. detsembril 2014. Komitee toetab seda kavatsust, ent viitab ka siinkohal vajadusele jõulisema eelhindamise järele, et järeelhindamises oleks võimalik kinnitada, et seatud eesmärgid on saavutatud.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Nagu teada, pooldab komitee merenduse juhtimises valdkonnaülest lähenemisviisi. Komitee arvates on selles kontekstis oluline kõigi asjaomaste sidusrühmade koostöö. Komitee peab sidusrühmade aktiivset osalemist kavandatud meetmetes nende edu võtmeks. Üleskutse meetmetes osalemiseks ja integreeritud merenduspoliitika tulemustest teavitamine liikmesriikides ja nende vahel on eesmärkide saavutamise seisukohast määrava tähtsusega.

4.2 Kuigi käsitletavas ettepanekus ei puudutata merenduspoliitika sisulist külge, soovib komitee siinkohal veelkord, nagu ka oma varasemates arvamustes, viidata järgimisele teemadele, millele tuleks integreeritud merenduspoliitika raames pöörata erilist tähelepanu.

4.2.1 Võrdselt tuleb arvestada ühelt poolt vajadusega leida jätkusuutlikke lahendusi ELi rannikupiirkondade keskkonnavaladele muredele ning teiselt poolt vajadusega rahvusvahelise kaubanduse järele, mis väljendub meretranspordi kasvus.

4.2.2 Seoses kahe tõsise suurt avalikkuse tähelepanu tõmmanud laevaõnnetusega – Erika 1999. aastal ja Prestige 2002. aastal – arvab komitee, et koostada tuleks halvima juhtumi kava (nn *worst case scenario*). Vaatamata laiaulatuslikule õigusaktide pakatile, mis sisaldab umbes 15 uut määrust ja direktiivi, ei ole liikmesriikide jõupingutused piisavad kahes olulisel punktil:

- sadamates ei ole piisava varustusega seadmeid laevadelt merre sattunud naftajääkide kokkukorjamiseks, mistõttu esineb merel endiselt palju naftareostusi;
- hädaolukorras olevatele laevadele ei ole rajatud piisavalt varjumisadamaid, samuti puudub selgus vastutuse ja pädevuse osas hädaolukordade puhul.

Kõnealuste puuduste kõrvaldamiseks mõeldud meetmed tuleks lisada abikõlblike eesmärkide nimekirja.

4.2.3 Nüüd, kus Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS konventsioon) on ratifitseerinud kõik ELi liikmesriigid, on vajalik järelevalve konventsiooni rakendamise üle. Eelkõige tuleb seda teha merede puhul, mis asuvad ELi liikmesriikide ja ELi mittekuuluvate riikide vahel. Mõned viimasesse kategooriasse kuuluvad riigid on sõlminud ELiga assotsieerimislepingud või peavad ELiga ühinemisläbirääkimisi – komitee arvates tuleks neil riikidel paluda ratifitseerida UNCLOSi konventsioon ja seda ka rakendada, kuna see on ühenduse õigustiku osa.

4.2.4 Selleks, et antud protsess edeneks vajaliku kiirusega, teeb komitee ettepaneku korraldada vähemalt üks kord aastas Vahemere liidu ministrite tasandil integreeritud merenduspoliitika teemaline kohtumine. Komitee loodab, et see on lähitulevikus kohaldatav ka teiste merepiirkondade suhtes nagu Lääne-meri, Põhjameri, Atlandi ookean ja Must meri.

4.2.5 Integreeritud merenduspoliitika rahvusvahelise mõõtme tugevdamiseks peaks komisjon komitee arvates pöörama enam tähelepanu töötingimuste parandamisele merel, laevade ohutusele ja nende keskkonnasäästlikkusele.

4.2.6 Komitee tahab viidata ka sellele, et tõeliselt integreeritud merendusturu jaoks on hädavajalik, et liikmesriikide riiklikud kontrollteenistused, rannavalve ja mereväed teeksid tihedamat koostööd eelkõige Euroopa Meresõiduohutuse Ameti vahendusel.

4.2.7 See nõuab ka merepiirkonna ühise teabejagamiskeskonna struktuuri ja integreeritud mereseiresüsteemi olemasolu. Oma selleteemalises arvamuses ⁽²⁾ viitas komitee asjaolule, et

selline süsteem tuleb rajada nii, et see võimaldaks täpseid ja kvaliteetseid andmeid jätkusuutlikult, õigeaegselt ja kulutõhusalt edastada.

4.2.8 Komitee soovib meenutada, et ühes oma varasemas arvamuses ⁽³⁾ on ta viidanud sellele, et komitee võib osaleda merenduspoliitika rakendamisel, sealhulgas ruumilise planeerimise osas. Komitee soovib seda valmisolekut veelkord korrata.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽²⁾ ELT C 44, 11.2.2011, lk 173.

⁽³⁾ ELT C 211, 19.8.2008, lk 31.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr [.../...], millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1406/2002, millega luuakse Euroopa Meresõiduohutuse Amet”

KOM(2010) 611 lõplik – 2010/0303 (COD)

(2011/C 107/14)

Raportöör: **Jan SIMONS**

Vastavalt 22. novembril 2010 ja 10. novembril 2010 otsustasid nõukogu ja Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 100 lõikele 2 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) [.../...], millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1406/2002, millega luuakse Euroopa Meresõiduohutuse Amet”

KOM(2010) 611 lõplik – 2010/0303 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 2. veebruaril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruari 2011 (16. veebruari 2011 istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 104, erapooletuks jäi 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee annab positiivse hinnangu Euroopa Meresõiduohutuse Ameti (EMSA) rollile meresõiduohutuse parandamisel liikmesriikides. Ka tuleviku seisukohast peab komitee väga oluliseks, et EMSA ülesandeid ja pädevusi laiendataks vastutustundlikul viisil.

1.2 „Vastutustundlikul viisil” – sellega tahab komitee öelda, et EMSA ülesanded, kohustused ja pädevused tuleb sõnastada ja sätestada selgemalt kui seni, nii et ei oleks võimalikud arusaamatused EMSA, komisjoni ja liikmesriikide vahelises ülesannete jaotuses.

1.3 Proportsionaalsuse põhimõtte küsimuses märgib komitee, et komisjon läheb oma ettepaneku mõnedes osades liialt kaugele EMSA tulevase rolli osas. Esmalt tuleb ELi tasandil võtta vastu vastavasisulised otsused.

1.4 Komitee on üllatunud, et artikli 2 lõike 2 punktis d nimetatakse „siseveeteid”. Ei praegu kehtivas õigusaktis (mille pealkiri ise viitab sellele, et see puudutab üksnes merevaldkonda) ega käesoleva muutmise ettepaneku selgituses, mõjuhinnangus ega põhjendustes seda teemat ei puudutata. Ühegi sõnaga ei mainita selle põhjust, vajadust, ulatust, tehnilist teostust, mere- ja siseveetranspordi erinevate poliitikate käsitlemist ega ka riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil täiesti erinevaid juhtimis- ja haldusametusi. Ainuüksi neil põhjustel tuleb see viide tekstist välja jätta, arvestamata seejuures sisulist argumenti, et nende transpordiliikide väga oluliselt erinevad iseloomud on juba tinginud eraldiseisvate laevaliikluse juhtimise keskuste loomise.

1.5 Küll aga peab komitee soovitavaks, et nii kiiresti kui võimalik tuleks luua õiguslik alus (ja koos sellega ka eelarveline võimalus), mis annab ametile võimaluse aidata komisjoni asjakohaste ja konkreetsete teadmiste ja oskustega, mis tulenevad EMSA tegevusest merenduse vallas. Ent sel juhul ei puuduta see mitte ainult kõiki transpordiliike, vaid ka lausa kõiki poliitika-valdkondi väljaspool transpordi.

1.6 Muu hulgas võib komitee nõustuda ettepanekuga viia asutamismäärus enam kooskõlla meresõiduohutuse kolmandas pakettis sisalduva Euroopa seadusandlusega.

1.7 Komitee soovib selgitada EMSA, komisjoni, liikmesriikide ja haldusnõukogu rolle, seda eelkõige kontrollide korraldamise valdkonnas.

1.8 Seepärast toetab komitee komisjoni ettepanekut järgida selles valdkonnas ameti operatiivsete töömeetodite kehtestamisel kontrollide valdkonnas Euroopa Lennundusohutusameti eeskjuu.

1.9 Kuna EMSA on tõestanud, et tal on lisandväärtus, siis peab komitee vajalikuks, et ametile eraldataks piisavalt inimresursse ja rahalisi vahendeid, et tal oleks ka tulevikus võimalik jätkata oma ülesannete täitmist vastutustundlikul viisil. Ka komitee arvates moodustab selle ühe osa korrapärase välishindamise läbiviimine ka edaspidi.

2. Sissejuhatus

2.1 28. oktoobril 2010 avaldas komisjon teatise „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) [.../....], millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1406/2002, millega luuakse Euroopa Meresõiduohutuse Amet” (KOM(2010) 611 lõplik) ja palus vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteelt selleteemalise arvamuse koostamist.

2.2 Komitee tuleb sellele palvele meelsasti vastu, sest peab kõnealust ettepanekut määruse nr 1406/2002 muutmiseks järgmiseks oluliseks sammuks meresõiduohutuse suurendamise suunas.

2.3 Tuleb märkida, et poliitiline tasand hakkas meresõiduohutusele tõelist tähelepanu pöörama alles pärast naftatanke-riiga Erika toimunud katastroofi, mis põhjustas suure naftareostuse.

2.4 2000. aasta lõpus tegi komisjon ettepaneku võtta vastu määrus Euroopa Meresõiduohutuse Ameti (EMSA) asutamise kohta. See amet pidi toimima tehnilise asutusena, mille eesmärk on tagada ELis meresõiduohutuse ning laevade põhjustatud merereostuse vältimise kõrge, ühtlane ja tõhus tase.

2.5 Määrus jõustus 2002. aasta augustis ja EMSA alustas oma tegevust märtsis 2003. Sellest ajast on määrust muudetud kolmel korral.

2.6 Määruse nr 1644/2003 esimene muutmine käsitles eelkõige finants- ja eelarvemenetlusi ning pidi tagama suurema läbipaistvuse.

2.7 Teine muutmine määrusega nr 724/2004, mille ajendiks oli laevaga Prestige 2002. aastal juhtunud õnnetus, andis ametile hulga uusi ülesandeid, eriti naftareostuseks valmisoleku ja reostustõrje valdkonnas. Sellel läbivaatamisel võeti arvesse ka ELi pädevuse arenguid meresõiduohutuse valdkonnas.

2.8 Kõnealuse läbivaatamisega sätestati, et amet peab andma tehnilist abi komisjoni kontrollitoimingutes vastavalt määrusele nr 725/2004, mis puudutab laevade ja sadamarajatiste turvalisuse parandamist.

2.9 Lisaks paluti EMSA-l abistada komisjoni meremeeste sertifitseerimise korra ja õppeasutuste hindamisel nii Euroopa Liidus kui ka kolmandates riikides. See puudutab meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste eeskirju, mis on sätestatud Rahvusvahelise Mereorganisaatsiooni (IMO) STCW konventsiooniga.

2.10 Kolmas muutmine toimus 2006. aastal määrusega nr 2038/2006. Sellega loodi EMSA-le 154 miljoni euro suurune finantsraamistik reostustõrjetegevuseks aastatel 2007–2013.

2.11 Arengud toimuvad aga edasi. Selleks, et EMSA oleks võimeline jätkama otsustavalt ja tõhusalt tegutsemist, on vajalik määruse nr 1406/2002 kõnealune, neljas muutmine.

2.12 Komisjoni kavandatava muudatuse eesmärk on ühelt poolt ameti praeguste ülesannete ja rolli selgitamine ning teiselt poolt EMSA ülesannete laiendamine uutele valdkondadele, mida arendatakse välja rahvusvahelisel ja/või ELi tasandil.

2.13 Mis puudutab EMSA praeguseid kohustusi, siis annab ta liikmesriikidele ja komisjonile tehnilist ja teadusabi, et aidata liikmesriikidel meresõiduohutuse, meresõiduturvalisuse ning laevade põhjustatud merereostuse vältimise alaseid ühenduse õigusakte õigesti kohaldada, teostada nende õigusaktide rakendamise järelevalvet ja hinnata võetud meetmete tõhusust ning aidata välja arendada uusi meetmeid.

2.14 Komisjon tõdes oma teatises „Strateegilised eesmärgid ja soovitused seoses ELi meretranspordipoliitikaga kuni 2018. aastani”, et ta soovib vaadata üle EMSA volitused ja tegevuse, et täiendavalt tõhustada selle poolt liikmesriikidele ja komisjonile antavat tehnilist ja teadusabi.

2.15 Nõukogu kutsus oma 30. märtsi 2009. aasta järelustes komisjoni üles arendama välja meetmed, mis eelseisvaid väljakutseid silmas pidades võimaldavad tõhustada Euroopa Meresõiduohutuse Ameti tööd liikmesriikidele ja komisjonile tehnilise ja teadusliku abi andmise osas.

2.16 Euroopa Parlamendi ja nõukogu üleskutset järgides on komisjon jõudnud järeldusele, et rannavalveoperatsioonide koostoi met ELi tasandil saaks tugevdada EMSA tegevusega. Seda võiks teha EMSA ülesannete laiendamisega, eelkõige mere- liikluse ja mereteede seire valdkondades ning liikmesriikide abistamisega võimalike reostajate kindlaks tegemisel.

2.17 Nagu määruses nr 1406/2002 sätestatud, tellis EMSA haldusnõukogu 2007. aasta lõpul sõltumatu välishinnangu määruse rakendamise kohta. Selles välishinnangus märgitakse, et mõnedes valdkondades on võimalikud parandused ja selgitused. Ent üldine järeldus on, et amet on andnud lisandväärtust sektorile üldiselt ja eelkõige selle kahele peamisele sidusrühmale: liikmesriikidele ja komisjonile.

3. Üldmärkused

3.1 Komitee on oma varasemates arvamustes⁽¹⁾ ⁽²⁾ andnud positiivse hinnangu EMSA olulisele rollile liikmesriikide meresõiduohutuse parandamisel. Arvestades meresõiduohutuse valdkonnas toimuvaid pidevaid arenguid ja sellega seotud vajadust kontrollide ja reostustõrje järele, peab komitee väga oluliseks EMSA ülesannete ja pädevuste laiendamist.

3.2 Kavandatav laiendamine puudutab muu hulgas järgmisi aspekte: EMSA toetus rahvusvahelistele organisatsioonidele nagu IMO; operatiivteenuste nagu SafeSeaNet tähtsus integreeritud merenduspoliitika ja süsteemide koostalitlusvõime seisukohast; avamerel toimuva maavarade kaevandamise põhjustatud mere-reostuse tõrje; tehniline koostöö kolmandate riikidega ja komisjoni toetamine turvalisuse tagamiseks läbi viidud kontrollreididel.

3.3 Määruse muutmise tingisid eelkõige meresõiduohutuse kolmas pakett, EMSA viie aasta strateegiasse (2010–2014) kaasatud uued teemad ja EMSA haldusnõukogu soovitusel, mis tulenesid EMSA-le antud välis hinnangust.

3.4 Oluline on kirjeldada EMSA ülesandeid selgemalt ja need täpsemalt kindlaks määrata selle osas, mis puudutab abi, mida EMSA peab osutama komisjonile ja liikmesriikidele, eelkõige arvestades uusi arenguid, nagu meresõiduohutuse kolmas pakett, ELi integreeritud merenduspoliitika, mereseire, Euroopa rannavalvete avanevad võimalused jne.

3.4.1 Komitee on üllatunud, et artikli 2 lõike 2 punktis d nimetatakse „siseveeteid”. Ei praegu kehtivas õigusaktis (mille pealkiri ise viitab sellele, et see puudutab üksnes merevaldkonda), ega käesoleva muutmise ettepaneku selgituses, mõjuhinna ngus ega põhjendustes seda teemat ei puudutata. Ühegi sõnaga ei mainita selle põhjust, vajadust, ulatust, tehnilist teostust, mere- ja siseveetranspordi erinevate poliitikate käsitlemist ega ka riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil täiesti erinevaid juhtimis- ja haldusasutusi. Ainuüksi neil põhjustel tuleb see viide tekstist välja jätta, arvestamata seejuures sisulist argumenti, et nende transpordiliikide väga oluliselt erinevad iseloomud on juba tinginud eraldiseisvate laevaliikluse juhtimise keskuste loomise.

3.4.2 Küll aga peab komitee soovitavaks, et nii kiiresti kui võimalik tuleks luua õiguslik alus (ja koos sellega ka eelarveline võimalus), mis annab ametile võimaluse aidata komisjoni asja-

kohaste ja konkreetsete teadmiste ja oskustega, mis tulenevad EMSA tegevusest merenduse vallas. Ent sel juhul ei puuduta see mitte ainult kõiki transpordiliike, vaid ka lausa kõiki poliitika-valdkondi väljaspool transporti.

3.4.3 Artikli 2 lõikes 1 sätestatakse, millistes valdkondades amet komisjoni aitab. Lõikes 2 sätestatakse teatud punktides, et abistamistegevus ei tohi väljuda EMSA ülesannete raamidest, teistes punktides aga mitte, lisaks on seejuures kasutatud erinevaid sõnastusi. Kõik see on segadust tekitav ja kohati (nt punkt e) ebaselge. Lahendus oleks jätta sellised lisandused lõikest 2 välja, kuna need sisalduvad juba lõikes 1.

3.5 Proportsionaalsuse põhimõtte osas märgib komitee, et ta nõustub ettepanekuga viia määrus enam kooskõlla meresõiduohutuse kolmandas pakettis sisalduva Euroopa seadusandlusega. Komitee soovib aga viidata sellele, et ettepanek läheb liialt kaugemale EMSA tulevase rolli küsimuses, nagu näiteks piirkondlike keskuste rajamine, kuna selles küsimuses ei ole veel otsuseid langetatud.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Mitmetasandilise valitsemise aspektide osas märgib komitee, et eelkõige kontrollide korraldamise valdkonnas on vaja selgitada EMSA, komisjoni, liikmesriikide ja haldusnõukogu rolle.

4.2 Liikmesriikide esindajatel võib haldusnõukogus tekkida huvide konflikt: ühelt poolt otsustavad nad EMSA tegevuse ja vahendite üle, eelkõige kontrollide korra üle, teiselt poolt esindavad nad siseriiklikke asutusi, keda EMSA komisjoni nimel kontrollib, et jälgida siseriiklike eeskirjade ja töövõtete vastavust kohaldatavatele ELi õigusaktidele.

4.3 Seejärel on komitee nõus artikli 3 EMSA kontrolle puudutava teksti muutmise ja toetab komisjoni ettepanekut järgida selles valdkonnas ameti operatiivsete töömeetodite kehtestamisel kontrollide alal Euroopa Lennundusohutusameti eeskuju (komiteemenetlus).

4.4 Selle eelis on, et kaasatud on kõik sidusrühmad (EMSA, komisjon ja liikmesriigid) ja samaaegselt austatakse kõigi asjaosaliste kindlaksmääratud kohustusi ja pädevusi.

4.5 Komitee on samuti arvamusel, et siinkohal tuleb pöörata tähelepanu meremeeste elu- ja töötingimustele, seda loomulikult EMSA pädevuse piire ületamata. Seejuures tuleb eriti silmas pidada ILO rahvusvahelise meretöö konventsiooni (MLC) rakendamist.

(1) ELT C 28, 3.2.2006, lk 16.

(2) ELT C 108, 30.4.2004, lk 52.

4.6 Komitee soovib teha ka märkuse ettepaneku artikli 5 lõikele 3 tehtud muudatuse ettepaneku kohta. Väljapakutud muudatusest jääb mulje, et rajatavad piirkondlikud keskused ei pruugi piirduda üksnes laevaliikluse seire küsimustega. Komitee hoiatab, et veatu toimimine sõltub täiel määral liikmesriikide ja EMSA vahelistest selgetest kokkulepetest küsimustes, kes vastutab mille eest ja on pädev millistes küsimustes.

4.7 Ülejäänud muudatused artiklites 10 kuni 19 puudutavad eelkõige EMSA olemasolevaid või uusi, loodavaid organeid, nende kohustusi ja pädevusi, personali suurendamist ja rahastamisallikaid.

4.8 Komitee hinnangul tuleb EMSA-le luua võimalused oma praeguste ja uute ülesannete täitmiseks tulevikus vastutustundlikul viisil, seda eriti valdkondades, kus amet on tõestanud, et ta on suuteline looma olulist lisandväärtust. Personali ja finantsvahendite kärpimist, mis vähendaks EMSA suutlikkust ülesandeid täita, tuleb alati vaadelda negatiivsete tagajärgede valguses, mida need tegematajätmised võivad endaga kaasa tuua.

4.9 Lõpetuseks nõustub komitee EMSA haldusnõukogu soovitusel viia tulevikus korrapäraselt läbi EMSA toimimise auditeerimine, mille teostaks sõltumatu välisbüroo.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega tunnistatakse kehtetuks teatavad nõukogu vananenud õigusaktid ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas”

KOM(2010) 764 lõplik – 2010/368 (COD)

(2011/C 107/15)

18. jaanuaril 2011 otsustas Euroopa Parlament ja 27. jaanuaril 2011 otsustas nõukogu ELi toimimise lepingu artikli 42 esimese lõigu, artikli 43 lõike 2 ja artikli 304 kohaselt konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega tunnistatakse kehtetuks teatavad nõukogu vananenud õigusaktid ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas”

KOM(2010) 764 lõplik – 2010/0368 (COD).

Kuna komitee nõustub täielikult ettepaneku sisuga ning ei soovi teha selle kohta ühtegi märkust, otsustas komitee täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse. Poolt hääletas 128, erapooletuks jäi 1 liige.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: „Nõukogu direktiiv eri liikmesriikide ematettevõtjate ja tütarettevõtjate suhtes kohaldatava ühise maksustamissüsteemi kohta”” (uuestisõnastamine)

KOM(2010) 784 lõplik – 2010/0387 (CNS)

(2011/C 107/16)

25. jaanuaril 2011 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 113 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Nõukogu direktiiv eri liikmesriikide ematettevõtjate ja tütarettevõtjate suhtes kohaldatava ühise maksustamissüsteemi kohta” (uuestisõnastamine)

KOM(2010) 784 lõplik – 2010/0387 (CNS).

Kuna komitee nõustub täielikult ettepaneku sisuga ning on kõnealuses küsimuses oma seisukohta juba väljendanud 14. jaanuaril 2009 vastu võetud arvamuses teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv eri liikmesriikide ematettevõtjate ja tütarettevõtjate suhtes kohaldatava ühise maksustamissüsteemi kohta” (ELT C 182, 4.8.2009, lk 77), otsustas komitee täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse ning viidata eelnimetatud dokumendis/dokumentides võetud seisukohale. Poolt hääletas 115 ja erapooletuks jäi 3 liiget.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite juhtseadiste paigaldamise, asukoha, käsitlemise ja tähistamise kohta” (kodifitseeritud tekst)

KOM(2010) 717 lõplik – 2010/0348 (COD)

(2011/C 107/17)

Nõukogu 17. mail 2011 ja Euroopa Parlament 16. detsembril 2010 otsustasid vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite juhtseadiste paigaldamise, asukoha, käsitlemise ja tähistamise kohta”

KOM(2010) 717 lõplik – 2010/0348 (COD).

Kuna komitee nõustub täielikult ettepaneku sisuga ning ei soovi teha selle kohta ühtegi märkust, otsustas komitee täiskogu 469. istungjärgul 16. ja 17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse. Poolt hääletas 114 ja erapooletuks jäi 4 liiget.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite piduriseadmete kohta” (kodifitseeritud tekst)

KOM(2010) 729 lõplik – 2010/0349 (COD)

(2011/C 107/18)

Nõukogu 17. jaanuaril 2011 ja Euroopa Parlament 16. detsembril 2010 otsustasid vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite piduriseadmete kohta”

KOM(2010) 729 lõplik – 2010/0349 (COD)

Kuna komitee nõustub täielikult ettepaneku sisuga ning ei soovi teha selle kohta ühtegi märkust, otsustas komitee täiskogu 469. istungjärgul 16. ja 17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse. Poolt hääletas 111, vastu hääletas 1 ja erapooletuks jäi 5 liiget.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite juhtimisruumi, juhtimiskohale ligipääsu ning uste ja akende kohta” (kodifitseeritud tekst)

KOM(2010) 746 lõplik – 2010/0358 (COD)

(2011/C 107/19)

17. jaanuaril 2011 otsustas nõukogu ja 16. detsembril 2010 otsustas Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite juhtimisruumi, juhtimiskohale ligipääsu ning uste ja akende kohta”

KOM(2010) 746 lõplik – 2010/0358 (COD).

Kuna komitee nõustub täielikult ettepaneku sisuga ning ei soovi teha selle kohta ühtegi märkust, otsustas komitee täiskogu 469. istungjärgul 16.–17. veebruaril 2011 (16. veebruari istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse. Poolt hääletas 108, erapooletuks jäi 6.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta”

KOM(2011) 6 lõplik – 2011/0007 (CNS)

(2011/C 107/20)

26. jaanuaril 2011 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 148 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta”

KOM(2011) 6 lõplik – 2011/0007 (CNS).

Kuna komitee nõustub täielikult ettepaneku sisuga, ning arvestades, et komitee on kõnealuses küsimuses oma seisukohta juba väljendanud 27. mail 2010. aastal vastu võetud arvamuses CESE 763/2010, ⁽¹⁾ otsustas komitee täiskogu 469. istungjärgul 16.-17. veebruaril 2011. a (16. veebruari istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse ning viidata eelnimetatud dokumendis väljendatud seisukohale. Poolt hääletas 119 ja erapooletuks jäi 3.

Brüssel, 16. veebruar 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta – Euroopa 2020. aasta strateegia koondsuuniste II osa”, ELT C 21, 21.1.2011, lk 66.

<u>Teatis nr</u>	Sisukord (jätkub)	Lehekülg
2011/C 107/13	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse integreeritud merenduspoliitika edasiarendamist toetav programm” KOM(2010) 494 lõplik – 2010/0257 (COD)	64
2011/C 107/14	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr [.../...], millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1406/2002, millega luuakse Euroopa Meresõiduohutuse Amet” KOM(2010) 611 lõplik – 2010/0303 (COD)	68
2011/C 107/15	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega tunnistatakse kehtetuks teatavad nõukogu vananenud õigusaktid ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas” KOM(2010) 764 lõplik – 2010/368 (COD)	72
2011/C 107/16	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: „Nõukogu direktiiv eri liikmesriikide ematööstuste ja tütarööstuste suhtes kohaldatava ühise maksustamissüsteemi kohta” (uuestisõnastamine) KOM(2010) 784 lõplik – 2010/0387 (CNS)	73
2011/C 107/17	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite juhtseadiste paigaldamise, asukoha, käsitlemise ja tähistamise kohta” (kodifitseeritud tekst) KOM(2010) 717 lõplik – 2010/0348 (COD)	74
2011/C 107/18	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite piduriseadmete kohta” (kodifitseeritud tekst) KOM(2010) 729 lõplik – 2010/0349 (COD)	75
2011/C 107/19	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite juhtimisruumi, juhtimiskohale ligipääsu ning uste ja akende kohta” (kodifitseeritud tekst) KOM(2010) 746 lõplik – 2010/0358 (COD)	76
2011/C 107/20	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta” KOM(2011) 6 lõplik – 2011/0007 (CNS)	77

Tellimishinnad aastal 2011 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 100 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paberandjal + DVD-l aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberandjal	ELi 22 ametlikus keeles	770 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt DVD-l	ELi 22 ametlikus keeles	400 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) kord nädalas DVD-l	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	300 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkursid	konkursside keeled	50 eurot aastas

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel DVD-l.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Müük ja tellimused

Erinevate tasuliste perioodikaväljaannete tellimusi, k.a *Euroopa Liidu Teataja* tellimust, saab vormistada meie edasimüüjate kaudu. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

